

T.C.
KIRKLARELİ VALİLİĞİ
İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ
KIRKLARELİ FOLKLORUNDAN (Halk Kültürü) ÖRNEKLER

HAZIRLAYAN
(Bilgi, Belge ve Fotoğraf)

Zekeriya KURTULMUŞ
Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Folklor (Halk Kültürü) Araştırmacısı

GSM: 0.542.4663600
e-mail: zekeriya.kurtulmus@gmail.com

KIRKLARELİ 2010

Ö N S Ö Z

Kırklareli; Marmara Bölgesi'nin kuzeybatısında 6550 Km.2 yer kaplayan, Istranca Dağları ve Ergene Ovası üzerinde, kuzeyinde Bulgaristan, kuzeydoğusunda Karadeniz, güneydoğusunda İstanbul, güneyinde Tekirdağ, batısında Edirne ile sınır oluşturmaktadır.

2009 yılı adrese dayalı nüfus sayımına göre 333.256 kişilik bir nüfusa sahip olan Kırklareli, günümüzde merkez dışında Babaeski, Demirköy, Kofçaz, Lüleburgaz, Pehlivanköy, Pınarhisar ve Vize olmak üzere 7 ilçesi ve bunlara bağlı 173 köyü, 18 beldesi ile şirin bir Marmara Bölgesi vilayetidir.

Kırklareli tarihinin, yörede yapılan arkeolojik kazılardan elde edilen bulgulara göre M.Ö.6000'lere kadar uzandığı anlaşılmaktadır.

Yörede Türk hakimiyeti 1363 yılında Osmanlılar ile başlamıştır. Bu yıllardan itibaren Osmanlı hakimiyeti Balkan Yarımadası'nın birçok bölgelerinde görülmeye başlamış, buralara Anadolu'dan gelen Türkler yerleştirilmiştir. Ancak 19.y.y. dan itibaren Türklerin yaşadığı Balkan Yarımadası'nda bağımsız devletlerin kurulması ile başlayan, halkın "93 Harbi" dediği 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı ile Balkan Yarımadası'ndaki kaybedilen topraklardan gelen göçmenler Kırklareli ve köylerine de yerleşmeye başlamışlardır.

Bu göçler ve göçmenlerin Kırklareli ve köylerine yerleşmeleri 1912-1913 Balkan Harbi sonunda, 1924'lerdeki mübadelede, 1935-1938 yılları arasında, 1950, 1968, 1974 ve 1989 yıllarında da devam etti.

Kırklareli'nde derli toplu bir halk kültürü araştırmasının yapılmamış olması; beni İl Kültür Müdürlüğünde 1993 yılında başladığım Folklor (Halk Kültürü) Araştırmacısı görevimin daha o yıllarında, Kırklareli halk kültürünün derlenip bir kitap halinde yine halkımıza sunulması düşüncesine itti.

1993 yılından 2010 yılına kadar;

Kırklareli halk kültürünü oluşturan A- Halk Edebiyatı (Atasözleri, Bilmeceler, Maniler, Ninniler, Tekerlemeler, Türküler, Masallar, Halk Hikayeleri) B- Gelenek, Görenek, İnançlar (Doğum Geleneği, Sünnet, Askere Uğurlama, Düğün Gelenekleri, Bayram Geleneği, Mart Dokuzu (Nevruz) Kutlamaları, Hıdrellez Kutlamaları, Ölüm Adetleri, Mezar Taşları, Batıl İnançlar, İsimler, Lakaplar, Halk Hekimliği, Çocuk Oyunları, Halk Oyunları, Yağmur Duası, Ziyaret Yerleri, Araba Arkası Yazıları, Özel Gün ve Mevsimlik Kutlamalar) C- Maddi Kültür (Halk Mimarisi, Yöresel Kıyafetler, Yöresel Mutfak, Yöresel El Sanatları) D- Diğerleri (Özel Kutlama Günleri, Kırklareli İli Köy Yer Adları, Kırklareli Yöresi Halk Defneciliği, Kırklareli Bibliyografyası) konularında gözlemleme, sesli derleme, fotoğraflama ve video kayıtları ile çalışmalar yaptım. Bu çalışmalarımın birer suretleri Müdürlüğümüz arşivinde, birer suretleri de Kültür ve Turizm Bakanlığı, Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü arşivinde kayıt altına alınmıştır.

1993 yılından beri sayısız hizmet içi eğitim semineri düzenleyerek Folklor (Halk Kültürü) Araştırmacısı olarak kendimi geliştirmeme büyük katkı sağlayan Bakanlığımız, Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü'ne, "Geçmişten Geleceğe Kırklareli" projesi kapsamında, yukarıda sözü geçen çalışmalarımın bir özet halinde kitaplaştırılmasını sağlayan Kırklareli Valiliği'ne, çalışmalarımın bana her türlü kolaylığı sağlayan Müdürlüğüm personeline müteşekkirim. Bu kitapta yer alan Kırklareli halk kültürü ürünlerinin bundan sonra yapılacak araştırmalara temel oluşturması dileğiyle çalışmamı sizlere sunuyorum.

Zekeriya KURTULMUŞ
Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Folklor (Halk Kültürü) Araştırmacısı

İÇİNDEKİLER

KIRKLARELİ

FOLKLOR (Halk Kültürü)

A- HALK EDEBİYATI

1. Atasözleri
2. Bilmeceler
3. Deyimler
4. Maniler
5. Ninniler
6. Tekerlemeler
7. Türküler

B- GELENEKLER, GÖRENEKLER, İNANÇLAR

1. Doğum Geleneği
2. Sünnet Geleneği
3. Askere Uğurlama
4. Düğün Geleneği
5. Bayram Geleneği
6. Mart Dokuzu
7. Hıdrellez Kutlamaları
8. Ölüm Adetleri
9. Mezar Taşları
10. Batıl İnançlar
11. İsimler – Lakaplar
12. Halk Hekimliği
13. Çocuk Oyunları
14. Halk Oyunları
15. Yağmur Duası
16. Geleneksel Topçu Baba Kurban Törenleri
17. Geleneksel Gül Baba Kurban Törenleri
18. Bolca Nine Adak Ziyaretleri

C- MADDİ KÜLTÜR

1. Halk Mimarisi
2. Yöresel Kıyafetler
3. Yöresel Mutfak Kültürü
4. Yöresel El Sanatları

KIRKLARELİ FOLKLORUNDAN ÖRNEKLER

KIRKLARELİ

Kırklareli; Marmara Bölgesi'nin kuzeybatısında 6550 Km.2 yer kaplayan, Istranca Dağları ve Ergene Ovası üzerinde, kuzeyinde Bulgaristan, kuzeydoğusunda Karadeniz, güneydoğusunda İstanbul, güneyinde Tekirdağ, batısında Edirne ile sınır oluşturmaktadır.

2011 yılı sonu itibariyle adrese dayalı nüfus sayımına göre 340.199 kişilik bir nüfusa sahip olan Kırklareli, günümüzde merkez dışında Babaeski, Demirköy, Kofçaz, Lüleburgaz, Pehlivan köy, Pınarhisar ve Vize olmak üzere 7 ilçesi ve bunlara bağlı 173 köyü, 18 beldesi ile şirin bir Marmara Bölgesi vilayettir.

Kırklareli tarihinin yörede yapılan arkeolojik kazılardan elde edilen bulgulara göre M.Ö.6000'lere kadar uzandığı anlaşılmaktadır.

Yörede Türk hakimiyeti 1363 yılında Osmanlılar ile başlamıştır. Bu yıllardan itibaren Osmanlı hakimiyeti Balkan Yarımadası'nın birçok bölgelerinde görülmeye başlamış, buralara Anadolu'dan gelen Türkler yerleştirilmiştir. Ancak 19.y.y. dan itibaren Türklerin yaşadığı Balkan Yarımadası'nda bağımsız devletlerin kurulması ile başlayan, halkın "93 Harbi" dediği 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı ile Balkan Yarımadası'ndaki kaybedilen topraklardan (Yunanistan, Bulgaristan, Romanya, Sırbistan, Bosna-Hersek, Makedonya, Arnavutluk) gelen göçmenler Kırklareli ve köylerine de yerleşmeye başlamışlardır.

Bu göçler ve göçmenlerin Kırklareli ve köylerine yerleşmeleri 1912-1913 Balkan Harbi sonunda, 1924'lerdeki mübadelede, 1935-1938 yılları arasında, 1950, 1968, 1974 ve 1989 yıllarında da devam etmiştir.

FOLKLOR (Halk Kültürü)

Folklor (Halkbilim); bir ülke ya da bir bölge halkına ilişkin maddi ve manevi alandaki kültürel ürünleri konu edinen, bunları kendine özgü yöntemleriyle derleyen, sınıflandıran, çözümleyen, yorumlayan ve son aşamada da bir birleşime vardırmayı amaçlayan bir bilimdir.

Folklor (Halkbilim), halkın geleneklerini, adetlerini, inançlarını, efsanelerini, türkülerini, edebiyatını inceler, bunları gün ışığına çıkararak gelecek kuşaklara aktarmayı amaçlar. Folklor geçmişle geleceği birbirine bağlayan bir köprü gibidir.

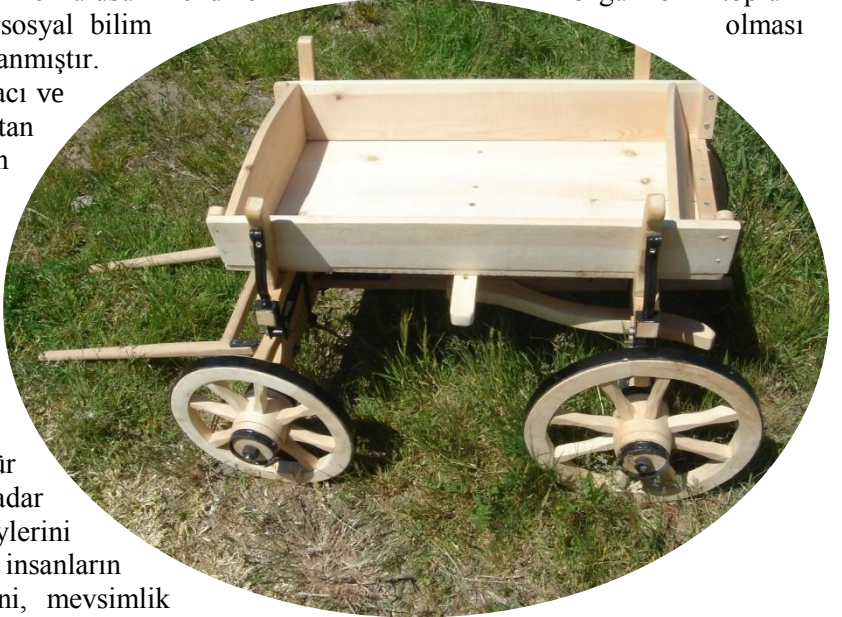
Folklor denilince genellikle halk oyunları akla gelmektedir. Halk oyuncularını, halk dansçılarını görünce hemen folklorcular deriz. Folklor denilince halk oyunlarının akla gelmesi ne kadar yanlış ise halk oyuncularına, halk dansçılara da folklorcu denmesi o kadar yanlıştır. Bu yanlış tanımın düzeltilmesi için folklorun (Halkbilim), folklorcunun ne olduğunun bilinmesi gereklidir.

Folklor kelimesinin kökenini Folk= Halk ve Lore= Bilim sözcükleri oluşturmakta birleşik olarak Folklor= Halkbilimi anlamına gelmektedir.

İngiliz bilginlerinden William John Thoms'un 22 Ağustos 1846 tarihinde Atheneum adlı dergide yayımladığı mektubunda, halk **kültürü** ürünlerinin derlenmesi ve derlenen bu ürünlere de "Folklor" adının konmasını istemesiyle "**Folklor**" kelimesi ilk kez gündeme gelmiştir.

Halk bilgilerini araştırıp inceleyen, derleyen ve kendine özgü yöntemlerle değerlendiren bir bilim dalı olarak kabul edilen folklor; her ulusun kendine özgü bir toplum yapısı bulunması, folklorun bir sosyal bilim nedeniyle her ulusta farklı tanımlanmıştır. Folklorun (Halkbilim) tanımı, amacı ve ortaya çıkışı kısaca tanıtıldıktan sonra Kırklareli folklorundan örneklerle geçebiliriz.

Aşağıda verilecek Kırklareli folkloruna ait örnek bilgiler, benim 1993 yılında Folklor (Halkbilim) Araştırmacısı olarak göreve başladığım Kültür Bakanlığı Kırklareli İl Kültür Müdürlüğü'nde, bu güne kadar Kırklareli'nin ilçe, kasaba ve köylerini gezerek bu yörelerdeki insanların yaşamlarını, kültürel etkinliklerini, mevsimlik kutlamalarını, oyunlarını, müziğini, türkülerini, manilerini, el sanatlarını, giyim-kuşamlarını, yeme-içme alışkanlıklarını, kısaca doğumdan ölüme varan yaşam süreçlerini kendi gözlemlerim, birebir sözlü derlemelerim, fotoğraf ve video çekimlerim ile bizzat kendi içlerinde yaşamak suretiyle elde ettiğim tüm bilgilerimin bir süzgeçten geçirilerek özetlenmiş halidir.

Kırklareli Folklorundan örnekler;

A-Halk Edebiyatı

B-Gelenekler, Görenekler, İnançlar

C-Maddi Kültür olmak üzere üç ana başlık altında tanıtılmaya çalışılacaktır.

A- HALK EDEBİYATI

Bu bölümde Kırklareli yöresi atasözleri, bilmeceler, deyimler, maniler, ninniler, tekerlemeler ve türkülerden örnekler verilecektir.

1. Atasözleri

İsminden de anlaşılacağı üzere atasözleri, kuşaktan kuşağa halk arasında söylenen, ilk kimin tarafından söylendiği bilinmeyen, birtakım gerçekleri kısa ve öz bir şekilde ifade eden ve atalarımızdan günümüze kadar gelebilmiş özlü sözlerdir. Atasözleri, içinde doğdukları ve yaşadıkları toplumun gelenek ve göreneklerini, yaşam tarzını yansıtan, geçmiş ve yaşanmış tecrübelerin özünü ifade eden, halkın ortak malı oldukları için de halk dilinin değerli ürünleridir. Anlamları ve öğütleri itibarıyla de halkın tüm kesimleri tarafından kabul görmektedirler.

Atasözleri, doğdukları ve yaşadıkları toplumun yaşam felsefesini, dünya görüşünü, insana nasıl değer verilmesi gerektiğini, haksızlık yapmadan nasıl yaşanılacağını ve hangi kurallara uyulması gerektiğini özlü bir şekilde ifade etmektedirler.

Bu tanım doğrultusunda yaptığım araştırmalarda, Kırklareli’nde söylenen 808 adet atasözü derlenmiştir. Bu atasözlerinden bir kısmı ülkemiz genelinde de muhakkak bilinmekte ve söylenmektedir. Kırklareli’nde yeri geldiğinde söylenen yöresel atasözlerinden bir kısmına şöyle örnek verebiliriz.

1. Açtırma kutuyu, söyletme kötüyü.
2. Akıl akıldan üstündür.
3. Allah aylak insanı sevmez.
4. Analar taş yer, yarımşardan dört yer.
5. Araba devrildikten sonra yol gösteren çok olur.
6. Armut piş ağızma düş.
7. Bağda izin olsun, yemeye yüzün olsun.
8. Bak bana bir gözle, bakayım sana iki gözle.
9. Bir elin nesi var, iki elin sesi var.
10. Düşene yol gösteren çok olur.
11. Elâlem adamı sulu dereye götürür de susuz getirir.
12. Eşeğin canı yanarsa yarış atını geçer.
13. Harman döven öküzün ağzı bağlanmaz.

14. Harman yel ile, düğün el ile yapılır.
15. Her koyun kendi bacağından asılır.
16. Hesapsız gemi deniz ortasında kalır.
17. Keçinin yemediği ot karnını ağrıtır.
18. Mart ayı dert ayı, bir sepet saman ver Ali dayı.
19. Ne ekersen onu biçersin.
20. Tutulan kısrak harmanı döver.
21. Ver yiyeyim, ört yatayım.

2. Bilmeceler

Uzun kış gecelerinde, aile toplantılarında söylenip ortamı neşelendiren, insanı düşünmeye sevk eden halk edebiyatı ürünlerinden birisi de bilmecelerdir. Kırklareli’nde halk arasında söylenen bilmecelerden bazıları şunlardır:

Ağaç üstünde kara şopar.
(Cevap: zeytin)

Ağaç üstünde kilitli sandık.
(Cevap: ceviz)

Avludan atladım
Öbür yana yumurtladım.
(Cevap: kabak)

Ben giderim o gider
Yanımda tin tin eder. (Cevap: baston)

Çarşıda satılmaz elle tutulmaz
Ondan daha tatlı bir şey bulunmaz. (Cevap: uyku)

Dağdan gelir sekerek
Kara üzüm dökerek. (Cevap: keçi)

Dört kardeş bir kuyuya ok atar. (Cevap: İnek memesi)

Ev üstünde develer
Birbirini geveler. (Cevap: kiremitler)

Hey gidinin poturu
Ev üstünde oturu. (Cevap: baca)

Karşıdan baktım pek çok
Yanına vardım hiç yok. (Cevap: sis)

Öte leydim beri leydim

Bir ayağının üstünde duran leylim. (Cevap: kapı)

Yer altında gork tavuk. (Cevap: patates)

Yer altında yağlı kayış. (Cevap: yılan)

3. Deyimler

Deyimler, kendi anlamından biraz daha farklı anlam taşıyan, kalıplaşmış kelime veya kelime gruplarıdır. İki veya daha çok kelimedenden kurulu olan bu sözler, duygu ve düşüncelerimizi dikkati çekecek biçimde anlatmamızı sağlar. Kırklareli’nde derlenmiş deyimlerden bazıları şunlardır:

1. Ayaklarıma kara su indi.
2. Bıçağı taşa vurduk.
3. Devede kulak kadar kalmak.
4. Dokuz canlı olmak.
5. Dört gözle beklemek.
6. El etek çekildi.
7. Fıkır fıkır kaynıyor.
8. Kirişi kırmak.
9. Öküz altında buzağı aramak.
10. Saçını süpürge yapmak.
11. Var delisi olmuş.
12. Yaş yere bastık.
13. Yüreğim ağzıma geldi.

4. Maniler

Maniler yazarı bilinmeyen, anlatılmak istenen tema genellikle son iki dizesinde yer alan, konuları aşk, özlem ve ayrılık olan, kafiye düzeni, (a,a,b,a) şeklindeki anonim folklor ürünleridir.

Kırklareli’nde maniler henüz televizyon ve modern ulaşım araçlarının hizmetimize girmediği, 1960 – 70’li yıllardan önceleri uzun kış gecelerinde evlerde düzenlenen gecelerde, kiraz eğlencelerinde genç kızlar ve erkekler tarafından söylenmekte idi. Ayrıca hasat zamanında bir

kişinin komşularını mısır soymak, gündöndü çekirdeği çıkarmak, koyun yapağı kırmak ve yıkamak için yardıma çağırdığında akşam ev sahibi tarafından verilen yemekten sonra da maniler söylenerek eğlenilmekte idi. Bölgemizde (özellikle Merkez İlçeye bağlı Erikler Köyü) Hıdrellezde geceden gül ağacının dibine bir kadınlar

birisi
çömlekten

söylenmiş olur. Her maniden sonra gülüşmeler ve çeşitli yorumlar yapılarak o kişiye takılmalar olur. Ayrıca düğünlerde de genç kızlar tarafından karşılıklı olarak darbuka, tef gibi müzik aletleri çalınarak ta mani söylenmektedir.

çömlek konmakta, bu çömleğe genç kızlar ve tarafından düğme, yüzük, küpe gibi kendilerine ait bir süs eşyası atılmakta ve çömlek su ile doldurulmaktadır. Süs eşyası çömleğe atılırken de niyet tutulmaktadır. Niyet çömleği de denilen bu çömleğin ağzı kapatılır ve hıdrellez sabahı çömlek açılarak küçük bir çocuğa çömleğe akşamdan atılan genç kız ve kadınlara ait süs eşyaları birer birer çektirilir. Çömlekten çıkan bir süs eşyasına karşılık mani bilen genç kız ve kadınlardan de mani okur. Okunan mani, çekilen süs eşyası kime ait ise ona

Kırklareli'nde yaygın olarak söylenen pek çok maniden örnek olarak birkaç mani aşağıda belirtilmektedir.

Al eline kalemi
Yaz başına geleni
Bize mi verdi Allah?
Bu ayrılık derdini. (Filiz Özçelik- Ahmetçe Köyü)

Ben gitmem inekliye
Yoğurdu sinekliye
Allah kısmet ederse
Fakülte mektepliye. (Azbiye Çetinkaya-Yoğuntaş Köyü)

Dere boyunda keklik
Kızlar giyer eteklik
Kızlara mana bulma
Erkeklerde eşeklik. (Azbiye Çetinkaya-Yoğuntaş Köyü)

Elbise alayım mı?
Fiyonk bağlatayım mı?
Karşı köyden yar sevip
Seni ağlatayım mı? (Ülbiye Kurtulmuş-Karahalil Kasabası)

Erguvanım sarkarım
Açılmaya korkarım
Yarin geldi deseler
Ölü olsam kalkarım. (İsmigül Bükülmez-Küçükkarıştıran Köyü)

Git yarım güle güle
Hak yazdı bize böyle
Ne yapalım sevdiğim
Alın yazımız böyle. (Ayşe Özdemir-Sakızköy)

Karşıda kara çocuk
Saçını tara çocuk
Benden sana fayda yok
Dengini ara çocuk. (Ülbiye Kurtulmuş-Karahalil Kasabası)

Kırklareli İnece
Katma kumu kirece
Sanma seni unuttum
Rüyamdasın her gece. (Selda Yesim-Karahalil Kasabası)

Pencerede tül perde
Perdenin ucu yerde
Elim ayağım titrer
Yarı gördüğüm yerde. (İsmigül Bükülmez-Küçükkarıştıran Köyü)

Şu karşıkı bağ bizim
İçi dolu ak üzüm
Bana yardan geç derler
Yar benim iki gözüm. (Ülbiye Kurtulmuş- Karahalil Kasabası)

5. Ninniler

Ninniler, annelerin çocuklarını uyutmak için söyledikleri türkülerdir. Ninni, çocuğun altı temizlenip karnı doyurulduktan sonra yüksek sesle başlanıp, çocuğun uyumasına doğru alçalan bir sesle söylenir. Kırklareli ve çevresinde söylenen ninnilere iki örnek :

1. Kara kazan kaynıyor ocakta
Küçük maksum ağlıyor salıncakta
Annesi yok meme versin kucakta
Uyu yavrum uyu, ben sana hayran olayım.
Senin için sütanneler bulayım.

Yavrum annenin adı Münevver'dir Münevver
Öyle nazık teni nasıl kara yere gömerler
Ben ölürsem yavrum seni döverler
Uyu yavrum uyu ben sana hayran olayım
Senin için sütanneler bulayım.

Bir Cuma günü çıkardılar halaya
Müjdeciler gitti Cennet-i Âlâya
Ninni yavrum ninni uykuna hayran olayım
Bugün için sana sütanneler bulayım.

(NOT: Önceleri bayramlarda çok silah atılmış.
Bu çocuğun annesi de bayram halayında
oyarken vurulmuş. Babası da bu ninniye
söyleyip çocuğu uyutmuş.)

2. Dandini dandini danalı kuzu

Elleri ayakları kınalı kuzu
Asmaya kurdum salıncak
Eline de verdim oyuncak
Yine de uyumadı gitti
Şu küçücük yumurcak

Eee eee ee şimdi
Bir eşek buldum ben şimdi
Sahibi geldi ee şimdi
O o o kuşu
Nerelerde su kuşu
Çalılıkta yuvası
Mamacık getir babası

Dandini dandini dastana
Danalar girmiş bostana
Kov bostancı dananı
Yemesin bizim bostanı
Eh ee ee Allah
Uykucuklar ver Allah

(Her iki ninni, eşim Ülbiye KURTULMUŞ (YESİM)
tarafından 1982 yılında Üniversite bitirme tezi çalışmaları
sırasında kendi babaannesi olan Habibe YESİM'den
Kırklareli İli Babaeski İlçesi Karahalil Kasabasında derlenmiştir.)

6. Tekerlemeler

Tekerlemeler, çocukların sokağa çıkıp oyun oynamaya başlamadan önce, masal anlatmaya başlamadan önce veya bir grubu güldürmek için kafiye düzeninden faydalanarak, şaşırtmaya ve tuhaflığa yönelik söylenen halk edebiyatı ürünleridir. Kırklareli'nde çok sayıda tekerleme derlenmiş olup, bunlardan iki tanesi örnek olarak aşağıda verilmektedir.

1. PORTAKALI SOYDUM

Portakalı soydum
Başucuma koydum
Ben bir yalan uydurdum
Duma duma dum
Kırmızı mum
Şimdiki kızlar
Laf anlamazlar
Şimdiki kazlar
Yumurtlamazlar
Tık tık
Kim o?
Sümüklü İbo
Ne istersin?
Para
Git çöplükte ara

Çöplükte yok
Bankada çok.

2. ÖRDEK BAŞINI KALDIRMIŞ

Ördek başını kaldırmış
Meyvaları çaldırmış
Meyvacı defter çıbığını göster
Kız nişanlın gelmiş çevreyi ister
Çevreyi yıkadım bahçeye serdim
Bahçede güller ağzımda ballar
Ben gider oldum duymasın eller

7. Türküler

Yöreyle ait pek çok türkü mevcuttur. Sevgiyi, acıyı, gurbeti ve özlemi konu edinmiş türküler olduğu gibi, geçmişte Osmanlı sınırları içinde olup da 1877-78 Osmanlı Rus Savaşı ile kaybedilen topraklar ile ilgili de pek çok türkü söylenmektedir. Türkülerin bir kısmı Balkan göçmenleri ile Yurda gelmişken, bir kısmı da yerli halk tarafından üretilmiş ve yaşatılmıştır.

Kırklareli Eriklice Köyü 1956 yılı doğumlu olup halen Kırklareli’nde yaşayan mahalli THM sanatçılarımızdan Faruk Yılmaz, yöremizden ve Bulgaristan’dan pek çok türkü derleyerek bunları TRT repertuarına kazındırmıştır. Ayrıca Kofçaz İlçesi Terzide Köyü 1956 yılı doğumlu olup halen Kırklareli’nde yaşayan emekli öğretmen ve mahalli THM sanatçılarımızdan Hasan ÖZTÜRK de kendi

ilçe ve köylerinden pek çok türkü derlemiştir. Yine yöremizin müzik kültürünün yaşatılmasında Arif ŞENTÜRK’ün de katkıları büyüktür. Her üç THM sanatçımız da ulusal televizyon kanallarında türkü programları yaparak türkülerimizin yaşatılmasına ve yöremizin tanıtılmasına büyük katkı sağlamaktadırlar. Ayrıca Kırklareli yöresi türkülerinin derlenerek tanıtılması ve gelecek kuşaklara aktarılmasında Aşık Ali TAMBURACI, Muzaffer SARISÖZEN, Hüseyin YALTIRIK gibi sanatçı ve müzik

araştırmacılarının büyük katkıları bulunmaktadır.

Yine 2012 yılında Valiliğimiz tarafından içerisinde 12 adet yöremize ait türkünün bulunduğu “Türkülerle Kırklareli” adlı türkü CD’si hazırlanarak türkü severlerle buluşması sağlanmıştır.

Şimdi yukarıda isimleri belirtilen araştırmacı, derlemeci ve sanatçılar tarafından derlenerek arşive kazandırılan, notaya alınarak CD ortamında dinleyicilere ulaştırılan ve böylece gelecek kuşaklara aktarılması sağlanan türkülerden birkaçı aşağıda belirtilmektedir.

1 . “Ağlama Kız Gelin”

Hasan ÖZTÜRK tarafından Kırklareli İli Pınarhisar İlçesi Poyralı Köy kızlarından derlenmiş ve okunmuştur. Türkünün sözleri şöyledir.

Ağlama kız gelin ağlama
Dökme telini pulunu
Ağlama kız gelin ağlama
Dökme telini pulunu,

Oluyor kız gelin oluyor
Başına kına boya konuyor.
Anası garip anası
Gümüştən sim kaynanası,
Ağlama kız gelin ağlama
Dökme telini pulunu
Ağlama kız gelin ağlama
Dökme telini pulunu.

Atladı gitti ye eşiği
Sofrada kaldı ya kaşığı
Gelinin arabası bellidir
İçinde gelin tellidir.

Ağlama kız gelin ağlama
Dökme telini pulunu
Ağlama kız gelin ağlama
Dökme telini pulunu.

2. “Ah Selanik”

Muzaffer SARISÖZEN tarafından 16 Temmuz 1947 tarihinde, Kasap Tahsin'den, Vize'de derlenmiştir.

3. “Akça Köyün Bağları”

Muzaffer SARISÖZEN tarafından 09 Ağustos 1947 tarihinde Arife TİMUR'dan derlenmiştir.

4. “Aşık Oldum Ben Bir Kaşı Kareye”

Zekeriya KURTULMUŞ tarafından NİSAN 2000 tarihinde Çeşmeköy'de Çeşmeköy'lü Sezai ÇETİN ile Çayırılı Köyü'nden Abdi ÖZÜTAŞ'tan (Aralık 2001 tarihinde hayatını kaybetmiştir.) derlenmiş olup ses ve müzik kaydı mevcuttur.

Aşık oldum meclisine
Ben bir kaşı kareye
İçimizde yok mudur tabip
Gelsin girsin ahreye
Benim bir efendim vardır
Merhem de olur yareye.

Gel efendim at boynuma
Siyah ta zülfün kemendi.
Şimden sonra sen ol benim
Sen ol da benim efendim.

Teste melim teste gülüm
Teste de ibrik kim bükür
Derhunime ateş düştü
Ah derhunim yanar tüter
Ellerin üç-beş yarı var
Ah bana bir tanem yeter.

Hangi bir derdime yanayım
Dağlar derdim var benim
Başımı sevdalara saldı
Yarlen cengim var benim.

Hangi dağdan aşar isem
Dağın da karı erisin
Hangi bir çeşmeden su içersen
Ah lüleleri kurusun.
Benden başka yar seversen
Seven de sinen çürüsün.

Hangi bir derdime yanayım
Dağlar derdim var benim.
Başımı sevdalara salan
Yarlen cengim var benim.

5."Avlu Dibi"

Muzaffer SARISÖZEN tarafından 15 Ağustos 1947 tarihinde, Fatma GÜRSU'dan, Kırklareli'nde derlenmiştir.

6 ."Bahçelerde Biberiye"

TRT müzik dairesi THM repertuarı sıra no: 1366 da kayıtlı olan türkü, Aşık Ali TAMBURACI tarafından derlenmiş ve Nida TÜFEKÇİ tarafından notaya alınmıştır. Türkünün sözleri şöyledir:

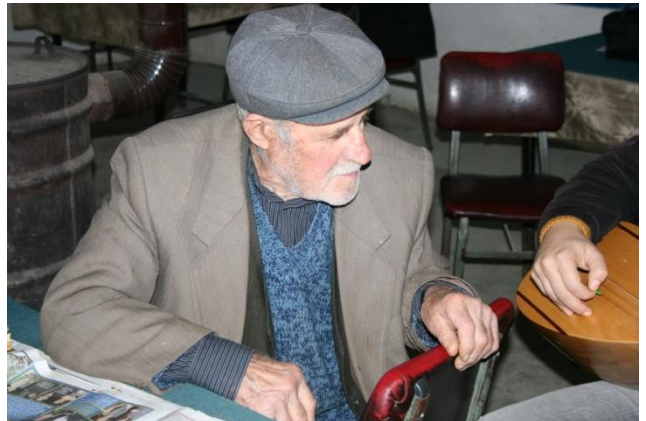
Bahçelerde biberiye
Şişe dolu anberiye
Sen benimsin gel beriye

Aman aman aman balabancı
Sol yanında vardır sancı
Aman makidonlu makidonlu
Güzellerin içinde pek şanlı.

Bahçelerde olur marul
Sular akar harıl harıl
İnce belden sıkı sarıl.

Aman aman balabancı
Sol yanımda vardır sancı
Aman makidonlu makidonlu
Güzellerin içinde pek şanlı.

Bahçelerde olur haşhaş
Rakı içtim oldum serhoş
Ela gözler olur bir hoş.

Aman aman balabancı
Sol yanımda vardır sancı
Aman makidonlu makidonlu
Güzellerin içinde pek şanlı.

7 .”Bana Derler Gazi Boşnak”

Muzaffer SARISÖZEN tarafından 16 Temmuz 1947 tarihinde Ahmet KÖK’ten, Kırklareli’nde derlenmiştir.

8 . “Ben Gitmem Çarıklıya”

Zekeriya KURTULMUŞ tarafından NİSAN 2000 tarihinde Çeşmeköy’de Çeşmeköy’lü Sezai ÇETİN ile Çayırılı Köyü’nden Abdi ÖZÜTAŞ’tan (Aralık 2001 tarihinde hayatını kaybetmiştir.) derlenmiş olup ses ve müzik kaydı mevcuttur.

Ben gitmem çarıklıya
Tarlası ayırlıya
Ben gitmem çarıklıya
Tarlası ayırlıya
Mevlam nasip eylesin
Boynu gravatlıya
Mevlam nasip eylesin
Boynu gravatlıya.
Yalelli yalelli
Yalelli yalelli.

9 .“Ben Gitmem İneклиye”

Muzaffer SARISÖZEN tarafından 14 Ağustos 1947 tarihinde, Aşık Ali TANBURACI’dan, Kırklareli’nde derlenmiştir.

10 . “Beyler Bahçesinde Vurdular Beni”

Zekeriya KURTULMUŞ tarafından NİSAN 2000 tarihinde Çeşmeköy’de Çeşmeköy’lü Sezai ÇETİN ile Çayırılı Köyü’nden Abdi ÖZÜTAŞ’tan (Aralık 2001 tarihinde hayatını kaybetmiştir.) derlenmiş olup ses ve müzik kaydı mevcuttur.

Beyler bahçesinde vurdular beni
Ölmeden tezgereye validem, koydular beni
Ölmeden tezgereye validem, koydular beni.

Yarin de çevresine sardılar beni
Ağla hey gözlerim de kan ağla ayrılık günüdür.
Söyle hey dillerim de söyle muhabbetin sonudur.

Beyler de bahçesinde eğlenemedim
Davulla zurnayla validem, evlenemedim.
Davulla zurnayla validem, evlenemedim.

Diyecek sözlerimi söyleyemedim
Ağla hey gözlerim de kan ağla ayrılık günüdür.
Söyle hey dillerim de söyle muhabbetin sonudur.

11 .”Budin”

Muzaffer SARISÖZEN tarafından 16 Temmuz 1947 tarihinde Ahmet AŞIK’tan Vize İlçesi, Evrenli Köyü’nde derlenmiştir.

12 .”Derdim Çoktur”

Muzaffer SARISÖZEN tarafından 15 Ağustos 1947 tarihinde Vahid Lütfi SALCI'dan, Kırklareli'nde derlenmiştir.

13 .”Dere Geliyor Dere”

Saadet KARACA'dan derlenmiştir.

14 . “Gel Dediniz Geldim İşte”

Hasan ÖZTÜRK tarafından derlenerek okunmuştur. Vahit Lütfi Salcı'ya ait olan bu türkünün sözleri şöyledir.

Hey erenler bezmimize
Gel dediniz geldim işte
Tatlı canını sen bize
Ver dediniz verdik işte.
Tatlı canını sen bize
Ver dediniz verdik işte.

Dinle öten bülbülleri
Kokla lale sümbülleri
Bahçemizdeki gülleri
Der dediniz derdik işte.
Bahçemizdeki gülleri
Der dediniz derdik işte.

Kaldım bir aba bir hırka
Onu da soyundum hakka
Sen vücudunu çarmıha
Ger dediniz gerdik işte.
Sen vücudunu çarmıha
Ger dediniz gerdik işte.

Yeter çektiğim azap renç
Artık maceradan vazgeç
İçimizden bir güzel seç
Sev dediniz sevdik işte.
İçimizden bir güzel seç
Sev dediniz sevdik işte.

Ayrıl dolusun boşunu
Vahit iyi bil dostunu
Meydanımıza postunu
Ser dediniz serdik işte.
Meydanımıza postunu
Ser dediniz serdik işte.

15 .“Giderim Giderim Varna Görünmez”

Zekeriya KURTULMUŞ tarafından 21 Eylül 1993 tarihinde Sezai ÇETİN'den, Kırklareli Merkez ilçeye bağlı Çeşmeköy'den derlenmiş ve Kırklareli İl Kültür Müdürlüğü Folklor arşivine alınmıştır.

Türkünün sözleri şöyledir:

Giderim giderim ooof
Varna görünmez
Dönerim arkama bakarım ooof

Kimseler gelmez
Dönerim arkama bakarım ooof
Kimseler gelmez

Babam da ihtiyar ooof
Ata binemez
Nişanlım küçüktür ağ-beyler ooof
Yolları bilmez.
Nişanlım küçüktür ağ-beyler ooof
Yolları bilmez

Söyle Elif kız söyle ooof
Türkünü söyle
Türkü de bilmiyom ağ-beyler ooof
Kuran okurum.
Türkü de bilmiyom ağ-beyler ooof
Kuran okurum.

Esvaplarım sandıkta ooof
Basılı kaldı.
Evde nişanlım ağ-beyler ooof
Yasılı kaldı.
Evde nişanlım ağ-beyler ooof
Yasılı kaldı.

Yetişin kardaşlar yetişin ooof
Aldılar beni
Deli de orman şaykaları ooof
Çaldılar beni
Deli de orman şaykaları ooof
Çaldılar beni

16 .”Grep”

Muzaffer SARISÖZEN tarafından 09 Ağustos 1947 tarihinde Zehra KAHRAMANLAR’dan Kırklareli’nde derlenmiştir.

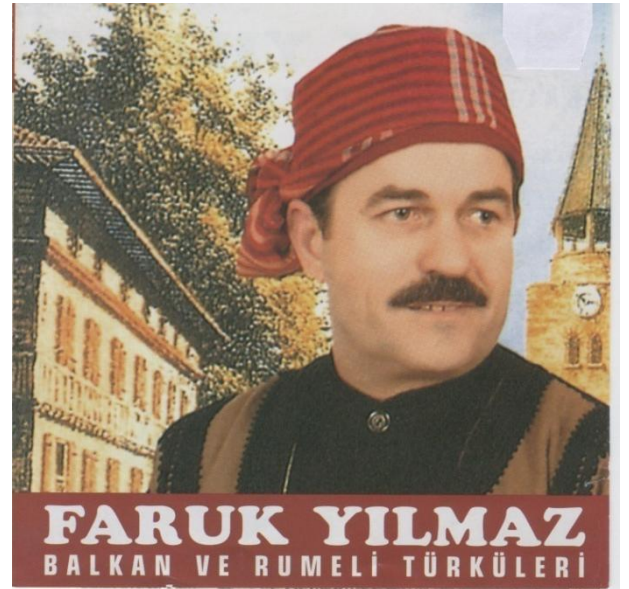
17 . “Güldaniyem”

Faruk YILMAZ tarafından derlenmiş ve okunmuştur. Türkünün sözleri şöyledir.

Gidene bak gidene
Gidip te dönmeyene
Nasıl gönül vereyim
Kendini bilmeyene
Sana yandım Güldaniyem.

Nasıl gönül vereyim
Kendini bilmeyene
Sana yandım Güldaniyem.

Ekin ekim çok olsun
Eski yarım yok olsun
Yeniden bir yar sevdim
Onun ömrü çok olsun
Sana yandım Güldaniyem.

Yeniden bir yar sevdim
Onun ömrü çok olsun
Sana yandım Güldaniyem.

Evin kiremidini
Sever miydin sen beni
Sen beni sevmiş olsan
Gurbete gider miydin
Sana yandım Güldaniyem.

Sen beni sevmiş olsan
Gurbete gider miydin
Sana yandım Güldaniyem.

Ay doğar ayazlanır
Gün doğar beyazlanır
Benim nazlı sevdiğim
Gel deyince nazlanır
Sana yandım Güldaniyem.

Benim nazlı sevdiğim
Gel deyince nazlanır
Sana yandım Güldaniyem.

18 .”Hasseler Giymiş”
Muzaffer SARISÖZEN tarafından 16 Temmuz 1947 tarihinde Mehmet GEÇİT’ten Vize İlçesi’nde derlenmiştir.

19 .”İnce Giyerim İnce”
Muzaffer SARISÖZEN tarafından 1947 tarihinde Saadet KARACA’dan derlenmiştir.

Yöre ait türkünün sözleri şöyledir:

İnce giyerim ince
Pembe yakışır gence
İnce giyerim ince
Pembe yakışır gence

İnsan bir hoş oluyor
Sevdiğini görünce
İnsan bir hoş oluyor
Sevdiğini görünce
Of sen yana ben cama
İkimizin resmini çıkarsınlar yan yana

Derelerin çakılı
Nerden aldın akılı
Döne döne oynuyor
Ağabeyimin çakırı
Of sen yana ben cama
İkimizin resmini çıkarsınlar yan yana

Dereler çakıl taşlı
Ördekler yeşil başlı
Benim sevdiğim dilber

Al yanak kalem kaşlı
Of sen yana ben cama
İkimiz resmini çıkarsınlar yan yana

20 . “Haydi Bre Yusuf Kara Yusuf”
Faruk YILMAZ tarafından derlenmiş ve okunmuştur.

Haydi bre Yusuf Kara Yusuf
Gel gayrık eve, gel gayrık eve
Gelmem anam gelmem bobam
İlamım çıkmış sağ gelmem eve.
Vur emrim çıkmış sağ dönmem eve.

Şıpka Balkanında Yusuf
Martin sesi var, martin sesi var
Varın bakın çantasında
Acep nesi var, acep nesi var.
Bir çift potin ile Yusuf
Bir mor fesi var, bir mor fesi var.

Haydi bre Yusuf Kara Yusuf
Gel gayrık eve, gel gayrık eve
Gelmem anam gelmem bobam
İlamım çıkmış sağ gelmem eve.
Vur emrim çıkmış sağ dönmem eve.

21 . “Kanlı Kavak”
Zekeriya KURTULMUŞ tarafından NİSAN 2000 tarihinde Çeşmeköy’de Çeşmeköy’lü Sezai ÇETİN ile Çayırılı Köyü’nden Abdi ÖZÜTAŞ’tan (Aralık 2001 tarihinde hayatını kaybetmiştir.) derlenmiş olup ses ve müzik kaydı mevcuttur.

Kanlı kavak ah ne gidersin engine
Baş bezirgan damga da vurmuş rengine
Beş bezirgan damga da vurmuş rengine
Şimdi rağbet güzel ile zengine.
Gel yarım gel gel otur benim dizime
Tok zülüflerin gölge de vursun yüzüme.

Kanlı kavak kimler kırdı dalını
Kimden kime arz edeyim halimi
Kimler aldı al yanağının balını
Gel yarım gel,gel otur benim dizime
Tok zülüflerin gölge de vursun yüzüme.

22 . “Kaynana Türküsü”
Zekeriya KURTULMUŞ tarafından NİSAN 2000 tarihinde Çeşmeköy’de Çeşmeköy’lü Sezai ÇETİN ile Çayırılı Köyü’nden Abdi ÖZÜTAŞ’tan (Aralık 2001 tarihinde hayatını kaybetmiştir.) derlenmiş olup ses ve müzik kaydı mevcuttur.

Kaynana dövülür mü?
Kaynana dövülür mü?
Kaynanasını döven de gelin hanım
Mahallede övünür mü?
Kaynanasını döven de gelin hanım

Mahallede övünür mü?

Kaynana darıldı
Kaynana darıldı
Ne darılırsın mari kaynana
Oğlun bana sarıldı
Ne darılırsın mari kaynana
Oğlun bana sarıldı.

Kara tavuk kaçıyor
Kanadını açıyor
Kaynanasını döven de gelin hanım
Mahalleden kaçıyor.
Kaynanasını döven de gelin hanım
Mahalleden kaçıyor.

23 .“Kırmızı Gül”

Aşık Ali TAMBURACI tarafından derlenmiştir.

Kırmızı gülün alı var (aman aman)
Her gün ağlasam da yeri var
Bugün benim efkarım var (aman aman)
Ah bu gönül arzular seni seni yar seni

Kırmızı gülü budarlar (aman aman)
Altına meclis kurarlar
Güzeli candan severler (aman aman)
Ah bu gönül arzular seni seni yar seni

Kırmızı gülün pürçeği (aman aman)
Yar önünde oynar köçeği
Neyleyim yarsız döşeği (aman aman)
Ah bu gönül arzular seni seni yar seni

24 . “On Beş Arşın Feracemin Şeridi”

Zekeriya KURTULMUŞ tarafından NİSAN 2000 tarihinde Çeşmeköy’de Çeşmeköy’lü Sezai ÇETİN ile Çayırılı Köyü’nden Abdi ÖZÜTAŞ’tan (Aralık 2001 tarihinde hayatını kaybetmiştir.) derlenmiş olup ses ve müzik kaydı mevcuttur.

On beş arşın feracemin şeridi dal boylum hey aman
Ah yüreğimde yağ kalmadı eridi.
Sevda beni günden güne bürüdü dal boylum hey aman.

Ben gider oldum bana da ağlar bulunmaz
Derdimi söylesem yare inanmaz.

Ne hoş olur mor mintanın yenleri dal boylum hey aman
Geldi de geçti sayamadım günleri.
Ben sürmedim eller sürsün demleri dal boylum hey aman.

Ben gider oldum bana da ağlar bulunmaz
Derdimi söylesem yare inanmaz.

25 . “Sabah Sabah Seyredelim Yalıyı”

Zekeriya KURTULMUŞ tarafından NİSAN 2000 tarihinde Çeşmeköy’de Çeşmeköy’lü Sezai ÇETİN ile Çayırılı Köyü’nden Abdi ÖZÜTAŞ’tan (Aralık 2001 tarihinde hayatını kaybetmiştir.) derlenmiş olup ses ve müzik kaydı mevcuttur.

Sabah sabah seyredelim yalıyı
Aşkım çoktur ver içelim doluyu
Aşkım çoktur ver içelim doluyu
Çok ararsın benim gibi deliyi
Mirhabımdır ah iki kaşın karesi
Meskenim olsun gül memelerin goncesi.

Sabah sabah ben o camda okurum
Ah okurum da bülbül gibi şakırım
Yar koynunda domuz gibi yatırım
Mirhabımdır ah iki kaşın karesi
Meskenim olsun gül memelerin arası.

26 . “Şeker Alalım”

Hasan ÖZTÜRK tarafından Kırklareli İli Kofçaz İlçesi Terzidere Köyünde Zühre BAŞTÜRK ve Fatma Derya’dan derlenmiş ve okunmuştur. Türkünün sözleri şöyledir.

Entarimin gülleri
Esti akşam güneşi
Entarimin gülleri
Esti akşam güneşi.

Bırak yârim dalgayı
Ciddi yapalım işi
Şeker alalım şeker alalım
Köyümüze varalım nikâh olalım.

Şeker alalım şeker alalım
Köyümüze gidelim nikâh olalım.

Yeleğimin gülleri
Yedilidir yedili
Yeleğimin gülleri
Yedilidir yedili

Doğru söyle sevdiğim
Kim verdi o mendili
Şeker alalım şeker alalım
Köyümüze varalım nikâh olalım.

Şeker alalım şeker alalım
Köyümüze gidelim nikâh olalım.

27 . “Uzun Kavak”

Zekeriya KURTULMUŞ tarafından NİSAN 2000 tarihinde Çeşmeköy’de Çeşmeköy’lü Sezai ÇETİN ile Çayırılı Köyü’nden Abdi ÖZÜTAŞ’tan (Aralık 2001 tarihinde hayatını kaybetmiştir.) derlenmiş olup ses ve müzik kaydı mevcuttur.

Uzun kavak gıcır gıcır gıcılar
Uzun kavak gıcır gıcır gıcılar
Anne benim sol yanımda sancım var

Anne benim sol yanımda sancım var.
Ben ölürsem benden nice nice genci var
Ben ölürsem benden nice nice genci var.
Ah dola dola dola da yar dolanıyor boynuma
Akşamdan gel sağ yanıma yanıma.
Ah dola dola dola da yar dolanıyor boynuma
Akşamdan gel sağ yanıma yanıma.

Uzun kavak dalın malın kurusun
Uzun kavak dalın malın kurusun
Yaprakların suda muda çürüsün
Yaprakların suda muda çürüsün.
Herkes alsın sevdiğini yürüsün
Herkes alsın sevdiğini yürüsün
Ah dola dola dola da yar dolanıyor boynuma
Akşamdan gel sağ yanıma yanıma.
Ah dola dola dola da yar dolanıyor boynuma
Akşamdan gel sağ yanıma yanıma.

Uzun kavak ne gidersin engine
Uzun kavak ne gidersin engine
Yaprakların benzemiyor rengine
Yaprakların benzemiyor rengine.
Anne beni verecek misin dengime?
Anne beni verecek misin dengime?
Ah dola dola dola da yar dolanıyor boynuma
Akşamdan gel sağ yanıma yanıma.
Ah dola dola dola da yar dolanıyor boynuma
Akşamdan gel sağ yanıma yanıma.

28 .“Yar Yalelellim Hüseyin Derler Adıma”

Faruk YILMAZ tarafından Merkez İlçe Çeşmeköy’de Sezai ÇETİN’den derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir.

Yâr yâr yalelellim yâr
Hüseyin derler adıma(aman)
Doyulmuyor tadıma
Eller ne derse desin(aman)
Ben varacam inadıma

Yaleli yalelelli yalelelli aman
Yaleli yalelelli yalelelli
Yaleli yalelelli yalelelli aman
Yaleli yalelelli yalelelli

Yâr yâr yalelellim yâr
Ezme ile yâr ezme ile(aman)
Yâr bulunur mu gezme ile
Çok cici kızlar kandırdım(aman)
Kaşımı da gözümü süzme ilen.

Yaleli yalelelli yalelelli aman
Yaleli yalelelli yalelelli.
Yaleli yalelelli yalelelli aman

Yaleli yalelelli yalelelli.

Yâr yâr yalelellim yâr
Harmanda misirim var(aman)
Duvarda hasırım var
Seni gidi gâvurun kızı(aman)
Neremde kusurum var
Yaleli yalelelli yalelelli aman
Yaleli yalelelli yalelelli
Yaleli yalelelli yalelelli aman
Yaleli yalelelli yalelelli

B- GELENEKLER, GÖRENEKLER, İNANÇLAR

Gelenek;

Geçmiş kuşaklardan günümüze kadar gelmiş, yaşatıldığı toplum bireyleri arasında kuvvetli bir bağ oluşturmuş veya o toplulukta eskiden kalmış olmaları sebebiyle saygı duyulup kuşaktan kuşağa aktarılan kültürel bir harekettir. Bir toplumda kuşaktan kuşağa geçen kültürel miraslar, alışkanlıklar, bilgiler, beceriler, davranışlar gelenekler içerisinde yer alır.

Görenek;

Henüz gelenekselleşmemiş, bireylerin birbirlerini görerek yaptıkları davranışlardır. Geleneğe göre yaptırım gücü daha zayıftır.

İnanç;

Doğru olduğuna inanılarak kabul edilen düşünce ve davranışlar olup, bunlara inanmaktır.

Bu özet tanımlamalar ışığında Kırklareli ve çevresinde yaşatılan gelenek, görenek ve inançlara örnek olarak;

Doğum geleneği, sünnet geleneği, Askere uğurlama geleneği, düğün geleneği, bayram geleneği, Mart dokuzu, hıdrellez kutlamaları, ölüm adetleri, mezar taşları, batıl inançlar, isimler-lakaplar, halk hekimliği, çocuk oyunları, halk oyunları ve yağmur duası gelenekleri özet olarak anlatılacaktır.

1. Doğum Geleneği

İnsan yaşamında başlıca üç önemli geçiş dönemi vardır. Bunlar doğum, evlenme ve ölümdür. Bu üç devreden doğum ve ölüm devrelerini insan kendi yaşar ama bilemez, anlayamaz. Evlenme devresini ise en iyi şekilde yaşar ve idrak eder.

Bu üç geçiş döneminden ilki olan doğum, ana-baba, yakınları ve komşuları tarafından her zaman mutlu bir olay olarak algılanmıştır. Öyle ya, eve yeni gelen can, ailenin bundan sonraki yaşamına yeni bir şekil verecek ve o ailenin geleceğe daha iyi bakmasını sağlayacaktır. Bu nedenle, yeni doğan çocuğun özenle büyütülmesi, dışarıdan gelebilecek olası kötülüklerden uzak tutulması gerekmektedir. Bu anlayış doğrultusunda çocukla ilgili birtakım adetler de kendiliğinden gelişmekte ve uygulanmaktadır. Şimdi bu adetlerden bazılarını görelim.

Doğum öncesinde;

- Hamile kadın ekşi yerse erkek, tatlı yerse kız çocuğu doğuracağına inanılır.
- Hamile kadının haberi olmadan başı üzerine bir tutam tuz bırakılır. Kadın eğer eli ile ağzına dokunursa kız, burnuna dokunursa erkek çocuk doğuracağına inanılır.
- Hamile kadının karnı sivri olursa erkek, yassı olursa kız çocuğu doğuracağına inanılır.

Gözünü dünyaya yeni açan bir çocuk, vücudunda pişik oluşmaması ve kokmaması için önce tuzlu suyla yıkanır. Yıkama işlemi tamamlanınca tekrar tuzlanır.

Üç günlük olan çocuk bu zaman zarfında sararırsa, sarı renginin düzelmesi için üç gün süreyle kaldırma denilen yıkama esnasında, yıkandığı suya darı tanesi atılır.

Yeni doğan çocuğa 3 ilâ 7 güne kadar isim verilir. Günümüzde çocuk doğmadan önce anne ve babası tarafından belirlenen isim, imam veya Kur'an okumayı bilen erkek biri tarafından dua okunup çocuğun kulağına üç kere ismi söylenerek isim koyma işlemi tamamlanmaktadır.

1970'li yıllara kadar çocuğun ismini ev içerisinde bulunan büyükler belirler ve 3 ilâ 7 güne kadar yine evdeki büyükler (erkek) tarafından kucağa alınan çocuğa dua okunur ve kulağına üç kere ismi söylenerek isim verme tamamlanırdı.

Doğumdan sonra lohusanın yanında kırk gün süreyle bir kişi durur. Lohusanın yanında duran kişi her ihtimale karşı dışarı çıkarsa diye bir Kuran-ı Kerim, bir süpürge veya bir demir parçası odanın içinde her zaman bulundurulur. Bununla çocuğa cinlerin çarpmasının önlenmiş olacağına inanılır. Çocuk kırk günlük olduğunda tekrar yıkanır ve kırk kaşıklık son durulama suyu ile durulanır. Bu yıkanmaya “kırk çıkarma” veya “kırklanma” denir. Kırkı çıkan çocuk, yakın bir komşuya “Kırk uçurmaya” götürülür. Çocuk, kırkı çıkana kadar olumsuz bir durumla karşılaşmamışsa bundan sonra da karşılaşmayacağına inanılır. Aynı günlerde yakın komşularında veya akraba arasında bir başka çocuk daha dünyaya gelmiş ise kırkları çıkıncaya kadar, her iki çocuk görüştürülmez. Çünkü çocukların kırkı çıkana kadar görüşürler ise birinin büyüüp diğerinin büyümeyeceğine inanılmaktadır.

Anne sütünün kaçacağına inanıldığından, lohusanın yanında bir başkası süt emzirmez. Tırnak kesimi çocuğun kırkı çıktıktan sonra yapılır. Kesilen tırnak, babasının cebine konur ve karşılığında para alınır. Babadan alınan bu parayla çocuğa bir şeyler alınır.

Çocuk 6 aylık olunca (kız ise) eline kına yakılır. İlk defa ayakta durmaya başlayıp, ilk adımını attığı zaman “tay çöreği” veya “adım çöreği ” ismi altında bir kutlama yapılır. Bu kutlamada, içinde birkaç tanesinde demir para bulunan bir tepsi lokma veya kurabiye pişirilir. Çocuğun ayaklarına kurdele bağlanıp, boş bir yere çıkılarak, mahallenin ufak çocukları toplanır ve belirli bir mesafeden çocuğa doğru koşturulur. Yarışı kazanan çocuğa para veya hediye verilir. İlk kez ayakta duran çocuğun ayaklarındaki kurdele kestirilir. Bundan sonra yapılan lokma veya **kurabiyeler**, orada toplananlara dağıtılır. İçinde para bulunan lokma veya kurabiye kime düştüyse o çocuğa uygun bir hediye alır (Babaeski İlçesi Karahalil Kasabası).

Adım çöreğinin bir başka uygulanaşı da şöyledir. İlk defa ayakta durmaya başlayıp adımını attığı zaman etli pilav yapılır. Adımını atmaya başlayan küçük çocuğun iki ayağı bir kurdele ile bağlanarak, köy halkının Cuma namazı kıldığı caminin kapısının önüne getirilir. Cuma namazından çıkan ilk kişiye bu kurdele kestirilir. Camiden çıkan herkese önceden yapılmış olan etli pilav dağıtılır. (Kırklareli Merkez İlçe Armağan Köyü)

Dede, nine, büyükanne, büyükbaba gibi büyüklerle birlikte yaşayan ailelerde, 1970'li yıllara kadar çocuğun anne ve babası büyüklerin yanında çocuğuna fazla ilgi gösteremez, sevincini aşırı olarak belirtmezken, bu gün bu sakınma neredeyse hiç görülmemektedir. (Lüleburgaz Çengelli Köyü)

İlçesi

2. Sünnet Geleneği

Sünnet yaşı genellikle 5 ila 12 yaş arasında olduğundan, çocuğun okulu olmadığı yaz aylarında sünnet düğünü yapılır. Sünnet olacak olan çocuğa “Sünnet çocuğu” denir. Sünnet elbisesi en az 1 hafta öncesinden alınır, yatağı renkli tülbent ve kağıtlarla, ışıklarla süslenir.

Sünnet düğünü Cuma, Cumartesi veya Cumartesi-Pazar olmak üzere iki gün yapılır. Bir gece önce kına gecesi yapılır. Bu gecede akrabaları, yakınları ve komşuları toplanarak çocuğu oynatır, silah tutan parmaklarına kına yakarlar. Kına yakan kişinin koluna tülbent bağlanır. Kınayı yakacak olanın anne ve babasının sağ olmasına özellikle dikkat edilir.

Bununla çocuğun uzun ömürlü olması temenni edilir.

Ertesi gün öğlen saatlerinde bir araba konvoyu oluşturularak, sünnet çocuğu gezdirilir. Konvoyda tüm araba ve çalgıcılara birer havlu bağlanır ve son olarak çocuk sünnet edilir. Sünnet edilme esnasında bir horoz kesilir. Çocuk yatağına yatırılınca mevlit okutulur, mevlidin sonunda orada bulunanlara pilav, ayran ve tatlı dağıtılır. Yakınları ve komşuları tarafından sünnet çocuğuna geçmiş olsun diyerek hediye verilir. Akşama kadar eğlenceler, oyunlar yapılarak sünnet düğünü tamamlanır.

3. Askere Uğurlama Geleneği

İlimizde yapılan askere uğurlama törenleri oldukça hareketli geçmektedir. Askere gidecek gençler 15-20 gün önceden akraba ziyaretlerine giderler. Akrabaları, kendilerini ziyarete gelen gençlere çeşit çeşit yemek ikramı yaparlar. Bu ziyaretler 15-20 gün boyunca değişik akrabalarında ve arkadaşlarında olmak üzere devam eder. (Demirköy İlçesi Limanköy).

Bu günlerde askere gidecek gençlerin boynuna kırmızı oyalı tül bent bağlanır. Askere gidecek gençler toplu olarak birisinin elinde Türk bayrağı olduğu halde ev ev dolaşırlar ve hangi haneye gidilirse o hane tarafından yardım olsun diye gençlere para verilir.(Babaeski İlçesi Karahalil Kasabası). Askere gitmeye 1 gün kala topluca asker düğünü yapılır. Düğün masraflarını asker aileleri ortak karşılar.(Babaeski Merkezi, Çiğdemli, Katranca köyleri). Askerin silahın tetiğini tutacağı parmağına kına yakılır ve o gece davul-zurna eşliğinde tüm köy gençleri kızlı erkekli oynarlar.(Babaeski İlçesi'ne bağlı Çiğdemli, Katranca köyleri).

Ertesi gün askere gidecek gençler evden çıkarken anasının, babasının, kardeşlerinin ellerini öper, Allahısmarladık der. Bu esnada bazı köylerde (Babaeski İlçesi Ertuğrul Köyü) asker adayının başının üstünde tuz ve un çevrilir. Bunlar dul bir kadına verilir. Bu Türk inancında “Başının gözünün sadakası olsun, başına kaza bela gelmesin” dileğiyle yapılan bir gelenektir. Evden çıkarken askerlik günlerinin su gibi geçmesi dileğiyle asker adayının arkasından su dökülür.(Demirköy İlçesi Beğendik Köyü).

Askere gidecek genç ailesi tarafından hazırlanmış ve içinde iç çamaşırı, pudrası, kremi, tırnak çakısı, iğne ipliği, traş malzemeleri, diş fırçası ve diş macunu gibi askerde ihtiyaç duyabileceği malzemelerin bulunduğu asker torbasını/çantasını eline aldıktan sonra nişanlı ise nişanlısıyla ve nişanlısının ailesiyle vedalaşmak için nişanlısının evine, nişanlı değilse köy meydanına gider. Köy meydanında gençleri uğurlayacak köyün insanları toplanmıştır. Askere gidecek gençler bu meydana

gelir ve tek tek büyüklerin ellerinden küçüklerin gözlerinden öperek vedalaşırlar. Bu esnada köy halkı tarafından askere gidecek gençlerin ellerine para sıkıştırılır.(Babaeski İlçesi Karahalil Kasabası, Demirköy İlçesi Limanköy).

Genellikle asker ailelerince ortaklaşa veya isteyen asker ailelerince ayrı ayrı kurban kesilip, dua edilerek askerler uğurlanır. Bu

uğurlamalarda davul-zurna çaldırıldığı da olur.(Demirköy İlçesi Hamdibey ve Balaban köyleri). Bu sırada bazı erkekler kadın kılığına girip oyun da oynamaktadırlar.(Babaeski İlçesi Nadırlı Köyü).

Çocukları askere giden ailelere komşuları tarafından “Allah Kavuştursun” a gidilir. (Babaeski İlçesi Yeniköy). Bazı asker aileleri tarafından asker çocuklarının sağ-sağlim köylerine dönmeleri için adak adanır. Asker askerliğini bitirip de köyüne döndüğünde mevlit yapılır, adadığı kurban kesilir.

Asker askerliğini bitirip de köyüne döndüğünü ailesine müjdeleyene ailesi tarafından hediye verilir.(Kırklareli Merkez İlçe Karahamza Köyü). Askerden gelen asker mektuplarını da ailesine müjdeleyen kişi asker ailesinden müjde hediyesi alır.(Kırklareli Merkez İlçe Karakoç Köyü). Asker, askerliğini bitirip de köyüne döndüğünde, köylüleri asker ailesine gözü aydına giderler.(Babaeski İlçesi Yeniköy).

Telefonun yaygın olmadığı 1970-80’li yıllara kadar, askerden mektup aracılığıyla haber alınmaktaydı. Bu asker mektupları ailesi ve nişanlı ise nişanlısı tarafından evin en iyi ve güvenilir bir köşesinde saklanmaktaydı.

Her hangi bir nedenle askere gidemeyen genç, bundan büyük üzüntü duymakta, askere gidenlere imrenerek bakmaktadır.

Askerliğin evlenme yaşı olarak ta bir dönüm noktası olduğu kabul edilmektedir. Askerliğini yapmayan gence, kız ana-babası kızını vermemeye özen gösterir. Askerlik bitince düşünürüz diye kız isteme taleplerini kibarca geri çevirmektedir. Kız babası, kızını isteyen genç askerliğini yapmamış ise;

-Askerliğini yapsın da biraz aklı başına gelsin, burnu sürtülsün gibi düşünmektedir. Askerlik bitince, kız da oğlanı isterse evlenmelerine izin verilmektedir.

Askerliğin çocukluktan adamlığa geçiş dönemi olduğu kabul edilmektedir.

4. Düğün Gelenekleri

Yaşamın ikinci geçiş dönemi evlenmedir. Şimdi yaşamın bu ikinci geçiş dönemi olan evlenmenin gerçekleşmesini sağlayan düğün geleneklerinin Kırklareli’nde nasıl uygulandığını aktarmaya çalışalım.

Düğünler süre ve uygulamalar bakımından, şehir ve köylere göre bazı farklılıklar göstermektedir. Bunun sebebi 1877 - 78 Osmanlı - Rus savaşı, 1912 - 13 Balkan harbi, 1924’lerdeki mübadele ile 1935-1938, 1950, 1960, 1974 ve 1989 yıllarında, yine Balkan devletlerinden gelen göçmen grupları arasındaki kültürel farklılıklardır. Bu göçlerle Kırklareli’nin değişik yerlerine yerleşen insanlar, beraberlerinde birçok adetlerini de getirmişlerdir. Yeni gelen göçmenler, kendilerinden önce gelen insanların kültürleriyle karşılaşmış ve onlarla kaynaşarak ortak bir kültür oluşturmuştur. Ancak bu ortak kültür, Kırklareli’nin değişik bölgelerinde farklı uygulamalar şeklinde görülür. Bu nedenle İl’deki düğün adetleri yer yer farklılık gösterebilmektedir.

Şimdi 1924 yıllarındaki mübadele sırasında Bulgaristan’ın Kırcaali (Koşukavak ve Ortaköy Kasabası) bölgesinden gelerek Kırklareli İli Babaeski İlçesi Karahalil Kasabasına yerleşenlerin çocukları ve torunlarının düğünlerindeki uygulamalar ağırlıklı olmak üzere, 1970 – 80’li yılların Kırklareli yöresine ait bir düğün, kız isteme geleneğinden başlanarak anlatılacaktır. Bu geleneksel düğünü, bazı ufak değişikliklerle Kırklareli’nin genelinde de görmek mümkündür.

Tanışma

Evlenecek çağa gelen erkekler düğünlerde, bayramlarda gördüğü kızlarla anlaşır. Erkek, ailesini kızı istemeye gönderir. Şayet gelin adayı köy içerisinde ise herkes birbirini tanıdığı için, ilk gidişte kız istenir. Gelin adayı başka bir köyden ise anne ve babası önce kızı görmeye giderler. Erkeğin beğendiği ve evlenmek istediği kızı, ana-babası da genellikle beğenir, oğlunun önüne geçmez.

Kız İsteme

Kız istemeye giden aile,

-Allah’ın emri peygamberin kavli ile kızınız Ayşe’yi oğlumuz Mehmet’e istemeye geldik der.

Erkek tarafının bu isteği karşısında kız tarafı tereddüt duyarsa,

- Bize biraz düşünme fırsatı verin, gene buyurun gelin der.

Kızlarını vermeye niyetli değillerse,

- Bizde verilecek kız yok, kısmetinizi başka kapıda arayın diye cevaplarlar.

Kız istemeye giden dünürçüler ev sahibinden sık sık su isterler. Suyu da genellikle kız götürür. Böylece hem işlerinin su gibi akıp gitmesi istenir, hem de kızı daha yakından ve iyi görmüş olurlar. Zaman şayet kış ise dünürçülerden birisi sobanın yanına oturur ve sık sık sobanın küllerini karıştırır. Bunda amaç, kız tarafının kızını vermeye gönlü yoksa gönüllerine ateş düşürmek ve küllerin karışması gibi iki ailenin birbirine karışmasını sağlamaktır.

Görücü usulü ile yapılan bu tür kız istemelerinde genellikle son söz aileye düşer. Her ne kadar kızın da söz hakkı olsa da, şayet damat adayı önceden sevdiği birisi değilse ailesi verirse kız gider. Şayet iki aile birbirlerinin uygun görür, kız ve erkeğe de sorduklarında onlar da birbirlerini beğendiklerini ve istediklerini söylerse hemen söz kesilir.

Söz Kesme

Her iki aile anlaştı ise, filan gece gelin söz keselim denir. (Söz kesme genellikle Pazartesi veya Cuma gecesi terci edilir). Erkek tarafı gerekli hazırlıkları yapar, gelin adayına takacakları hediyeleri ve bir sandık lokumu alarak kız evine gider. Her iki aile aralarında anlaştıktan sonra,

Artık bu işi tatlıya bağlayalım, der ve lokum sandığını açarak orada bulunanlara lokum ikram edilir. Söz kesme gecesinde kız tarafının önceden hazırladığı bir bohça erkek tarafına verilir. Bohçanın içinde damat adayı için hazırlanmış havlu, gömlek, çorap, şeker, kolonya, terlik ve iç çamaşırı bulunur. Bu bohça yeşil bir krep ile bağlanır. Bu damat adayının muradına erdiğinin işaretidir. Bohçayı, gelin adayı kız önce kaynataya götürür ve elini öper. Sonra kaynanaya götürüp onun da elini öper. Erkek tarafı da hediyelerini kıza taktıktan sonra fazla durmak istemezler, bir an önce oğullarına müjdeyi vermek için sabırsızlanırlar ve ayrılırlar.

Başlık parası söz konusu değildir. Çok yoksul olan ailelerin, kızlarının çeyiz ve düğün törenlerinde yardımcı olsun diye küçük bir miktar başlık parası aldığı olur.

Nişan Töreni

Kız istenip, söz kesildikten sonra sıra gelir nişan törenine. Nişan kız evinde yapılır. Gelin ve damada hediyeler alınır, bunlar karşılıklı geliş-gidişlerle bohçalar içinde götürülür. Ayrıca ev içerisindekilere de ufak-tefek hediyeler alınır. Karşılıklı nişan yüksükleri takılır. Geline takılacak diğer hediyelerden sonra oyunlar oynanır. Nişan törenleri genellikle ince çalgı (cümbüş, darbuka, klarnet - gırnata - kemandan oluşur) ile yapılır. Bazı ailelerde ve kendi aralarında yapılan nişan törenlerinde kızlar ve kadınlar darbuka çalıp türkü söyleyerek bu tören kutlanır. İki – üç saat süren oyunlardan sonra tebrikler ve el öpmelerle birlikte hayır dualar alınır. Nişana gelirken erkek tarafının getirdiği şekerli fıstık orada bulunanlara dağıtılır. Kız tarafı da daha sonra nişan götürme adetinde erkek tarafına kurabiye götürecektir ve bunlar da kız tarafında toplananlara dağıtılacaktır.

Genellikle 5 – 6 ay süren nişanlılık devresinde nişanlı gençler birbirinle rahatça görüşebilmektedir. Birbirlerini gelip gitmelerde erkek nişanlısına çeşitli hediyeler getirir.

Düğün Töreni

Düğün telaşı en az bir hafta öncesinden başlar ve genellikle Cumartesi - Pazar günü olan düğünlerde, Perşembe günü kızın çeyizi alınır. Bu arada yengeler sandığın üzerine oturur ve,

- “Sandık kalkmıyor” diyerek, oğlan tarafından hediye istenir. Alınan çeyiz oğlan evine götürülür ve Cuma gününün akşamı kına gecesi yapılır. Oğlan tarafı eğer aynı köyden ise kız evine o gece kına getirir. Yengelerinden biri, gelinin eline kına koyar ve giderler. Daha sonra bu kına gelinin ellerine ve ayaklarına annesi, babası sağ olan bir yengesi tarafından yakılır. Gelinin yüzüne renkli bir krep örtülür. Bir darbuka eşliğinde türkü söylenir. Bu türküler gelinin evden ayrılışının, gurbete veya başka bir köye gidişinin öyküsüdür. Gelin de bu türkülerle içlenir ve ağlar.

Bu tören sırasında söylenen gelin ağlatma türküsü şöyledir.

Vurun gelinin kinasını
Ayledin garip anasını
Ayleme gelin ayleme*
Gel bizi yoldan eyleme.

Gelin atladı eşiği
Sofrada kaldı kaşığı
Gitti ya evlirimin yaraşığı**
Şen ol dayler şen ol dayler.

Gelin puşisi tellidir
İçinde gelin bellidir
Ayleme gelin ayleme
Gel bizi yoldan eyleme.

Dağdan keserler meşeyi
Hani ya da bu gelinin döşeği
Ayleme gelin ayleme
Gel bizi yoldan eyleme.

Dağdan keserler gürgeni
Hani ya da bu gelinin yorganı
Ayleme gelin ayleme
Gel bizi yoldan eyleme.

Dağdan keserler fıstığı
Hani ya da bu gelinin yastığı
Ayleme gelin ayleme
Gel bizi yoldan eyleme.

* (Ayleme=Ağlama)

** (Yaraşığı=Yakışığı)

Kına gecesi çeşitli oyunlarla devam eder. Lüleburgaz İlçesi Çengelli Köyünde kına gecesinde gelinin ellerine kına yakma işlemi bittikten sonra, oyunların oynandığı alana yerden 30-40 cm yüksekliğinde bir teneke ve bu tenekenin üzerine de içinde su ve demir para bulunan bir tepsi konur. Gelin ve arkadaşları içinde su ve demir para bulunan bu tepsinin etrafında daire olur ve oynamaya başlarlar. Oyunun ilerleyen zamanlarında gelin ayağınla bu tepsiye vurur, içendeki su ve demir paralar yere saçılır. Bu esnada gelin ve arkadaşlarını izleyen küçük çocuklar yere dökülen paraları almak için birbirleriyle yarışır. Zaman gece yarısına bulmadan kına gecesi tamamlanır.

Sabah gelinin kınaları öksüz bir çocuk tarafından açılır. Ellerine ve ayaklarına kına yakarken konulan paraları bu çocuk alır. Cumartesi günü öğlene doğru oğlan evine davullar, kız evine de çalgılar gelir. Akşamüstü herkes işini bitirene kadar gençler oynar. Akşamüzeri kızın ahretinin (sağdıç) hazırlamış olduğu “ahret çiçeği” alınmaya gidilir. Çiçekçiden alınan naylon çiçek dalının üzeri kızların yaptığı süslerle süslenir. Çiçeğin üzerine mısır patlatılıp dizilir. Kuru üzümler bir ipe dizilerek asılır. Bununla beraber bebek, sakız, sigara, kibrit, emzik, bebek oyuncağı, çikolata, şeker, balon gibi şeyler de asılır. Ayrıca küçük küçük ampuller veya mumlar da yerleştirilerek gece yakılır. Çiçeğin saksısına da bir kutu şeker yerleştirilir, çiçekle birlikte ahret kız baklava ve bir de hediye bohça hazırlar.(Babaeski İlçesi Karahalil Kasabası) (Aynı uygulama Lüleburgaz İlçesi Çengelli Köyünde şimşir ağacına yukarıda bahsi geçen ürün ve eşyalar asılarak uygulanır.) Bütün bunlar gerdek gecesi gelinle damadın zevkle yemesi için yapılır. Bu çiçek daha sonra gelin kızın evinin bir köşesini süsler.

Bu çiçeğe karşılık gelin kız da ahrete hediye bir elbise alır. Çiçeği almaya gidildiğinde yine oyunlar oynanır ve çiçek alınarak gelin kızın bulunduğu eve getirilir. Bu çiçek yörede bolluk ve bereketin simgesi olarak nitelendirilir.

Aynı gün ve aynı zamanda oğlan tarafı da oğlanın ahretliğine (sağdıcına) gider. Davul - zurna ile ahretlik evine gelindiğinde, ahretlik gelenleri karşılar. Yaşlılar oturur, gençler de oynar. Daha sonra ahretliğin hazırlamış olduğu baklava tepsisi ve kurbanlık bir koç eller üstünde damat evine götürülür. Ayrıca ahretlik damat için bir başka hediye de almıştır.

Cumartesi gününü Pazar gününe bağlayan gecede esas düğün olur. Oyunlar karşılama, halay ve mendil havası şeklindedir. Aynı gece oğlan tarafı, kız evine davullar eşliğinde, takacakları takılarla birlikte gider. Bunları “ okuyucu ” denen bir kadın teker teker gelinin başı üzerinde döndürerek, kimden olduğunu yüksek sesle söyler. (Teyzesinden, Ayşe ablasından, dayısından vb.)

Bu arada gelin kız gelinliğe adım attığından, yalnız gezdirilmez. Cinler ve perilerden korkulduğundan, yanında mutlaka biri bulundurulur.

Pazar sabahı gelin kız yine erkenden gelinlik giyer ve oğlan tarafından takıları almaya gelenleri karşılar. Kız ve oğlan tarafı birlikte oyunlar oynarlar. Kızın ve oğlanın yengeleri birlikte takıları alarak oğlan evine götürürler. Gelinin ahreti de ahret çiçeğini alıp damada götürür.

Oğlan evinde de oyunlar oynanır ve kız tarafı geri döner. Gelin, kendisini sevdiğine götürecektir halayın gelmesini bekler. Sabahtan, ahretlik evinden davul ve zurna ile uykudan uyandırılan damat eve getirilir ve tıraş için hazırlık yapılır. Davullar köyün kahvehanelerini dolaşarak köy halkını tıraşa davet eder. Bir iki saatte biten tıraştan sonra gelin alıcı “halay” yola çıkar ve gelin evine gider.

Arkadaşları ile oynayan gelin kendisini almaya gelen halayına bir kez baktırılır ve bir daha yengelerin kendisini almaya gelmelerini bekler. Kaynana gelini beklerken evden getirdiği ekmeği, bolluk ve bereket niyetiyle dağıtır. Ama gelin naz yapar, gelmez. Önce gelin evinden kaynanaya bir

ayna götürülerek baktırılır. Kaynana aynanın üzerine para koyar. Yine gelini isteriz diye tezahürat yapılır, fakat gelin yine çıkarılmaz. Bu kez de gelinin ayakkabısı götürülür. Para alınır. Bu ayakkabı gelinin çıkacağına işarettir. El çırparak yine gelini isterler. Daha sonra iki yenge ve önde darbuka çalıp mani söyleyen kız arkadaşları ile birlikte gelin getirilir. Fakat kaynana oynamadan gelin ortaya girmez. Kızlar;

Yarin adı Ramadan
Atladı arabadan
Biz gelini vermeyiz
Kaynana oynamadan

manisini arka arkaya söylerler. Yengelerin ve mani söyleyen kızların koluna birer başörtü bağlanır.

Kızlara birer kutu şeker ve yengelere de para verilir. Yenge kadınlar, gelini kaynananın elini öpmeye götürürler. Gelin, kaynananın üç kez elini üç kez de ayağının altına öper. Kaynana da gelinin sırtını üç kez sıvazlar. Bu adetin yapılmasından sonra gelin, halayla gelen yakın akrabaların ve komşuların ellerini öper. Bu esnada davul ve zurna yüksek sesle orada bulunan herkesi hüzünlendiren, hatta ağlatan müzik çalar.

Kırklareli Merkez İlçeye bağlı Kavakdere Köyünde gelin, kendisini almaya gelen halayla baba evinden ayrılmadan önce; ana, baba, akraba, komşu ve köylülerinin ellerini öper, arkadaşlarıyla sarılarak vedalaşır. Bu arada gelinin yanında bulunan bir kadın geline elini öptüren kişilere birer çift çorap verir. Gelin, daha sonra varsa erkek kardeşleri, yoksa amca ve dayıları tarafından arabaya bindirilir. Evden çıkan gelin arabasının arkasından, gelinin gideceği eve kendisi ile birlikte bereket götürmesi dileğiyle su içerisinde **buğday ve darı atılır**.

Gelin arabası damat evine gelmeden daha önce kız evinden "Müjde Yastığı"nı alan biri, yastığı damada götürerek para alır. Damat evine gelen gelini damat etrafa şeker ve paralar atarak karşılar. Sonra gelinin duvağını kaldırır ve kendi hediyesini takar. Ahretlik kapının önünde bir tüfekle bekler. İçeriden çıkan damat üç kez tüfeği ateşledikten sonra, ucunda para bağlı mendili düğün halkına doğru atar. Mendili kim alırsa evlenme sırasının onda olduğu söylenir. Bu arada gelin dışarı çıkarılır, kucağına kız ve oğlan çocuğu oturtulur. Damat son kez babası, kardeşleri, yakın akrabaları ve arkadaşları ile oynar. Akşamüzeri arkadaşları tarafından köy içine gezmeye çıkartılır. Gerdek gecesi imam nikâhı kıyılır. Genç kızlıktan kadınlığa geçen gelin, Pazartesi sabahı damadın yakın akrabalarını gezer ve büyüklerin ellerini öperek onlara havlu verir.

Onlar da hediye ya da para verirler. Daha sonra gelin bir kaba su doldurur ve bu su görümcüler tarafından üç defa dökülerek, geldiği evde işlerinin su gibi akıp gitmesi temenni edilir. Öğleden sonra gelin yine gelinliğini giyer ve son defa eğlenilir.

“Cuma” denilen bu eğlence kaynananın

Sadece kadınlar kendileri çalıp, oynarlar. Eğlencenin ortasında, kaynana, orta yerde bir çömlek kırar ve bu hareketiyle “düşmanlarım çatlasın, gelinin **çömleğin** parçaları kadar çocuğu olsun” demek ister.

Bir hafta sonra gelin, damat ve ailesi, gelinin ailesine yemeğe giderler. Buna geziden gelen “geze” veya “kız ardı” denir. Bu gezmede yemekler yenir, sohbet edilir, aynı zamanda damatlık yapmanın gelinlik yapmak kadar zor olduğunun bilinmesi için damada bir tabak içerisinde darı getirilerek sayması istenir. Önüne pösteki getirilerek tüylerinin sayılması ve kedi getirilerek nallanması istenir. En zorlusu da damadın ayaklarından zincirle tavana asılmaya kalkmalarıdır Bunların üstesinden gelemeyeceğini bilen damat, para vererek gençlerden kurtulmaya çalışır. İki üç gün sonra da gelinin ailesi erkek evine yemeğe gider. Bu ziyaretlerde iki ailenin daha iyi anlaşması, kaynaşması amaçlanır.

Yörede (Karahalil Kasabası) kız kaçırma olayları çok sık görülür. Ailesi tarafından verilmeyen kızlar kendileri kaçar. Oğlanın çok sevip de alamadığı kızı da oğlan kaçıtır. Sonunda aileler arasında anlaşma sağlanır ve düğün yapılır. Bu olaylar yörede normal karşılanmakta ve hiç yadırganmamaktadır.

5. Bayram Geleneği

Kırklareli’nde Ramazan Bayramı, Kurban Bayramı, Mart Dokuzu ve Hıdrellez gelenekleri halk tarafından kutlanan bayramlardır. Ramazan ve Kurban Bayramları yaklaşırken evlerde temizlik yapılır, baklavalar hazırlanır. Yeni giysiler için alışveriş yapılır. Ramazan Bayramının arifesinde kuşların bile oruç tuttuğuna inanılır, herkesin oruç tutması istenir.

Arife akşamı herkes banyo yapar, temizlenir ve erkenden yatar. Bayram sabahı erken kalkılıp erkekler bayram namazına gider. Namaz bitip de camiden çıkışta herkes tek sıra olup, bayramlaşırlar. (Merkez Karahıdır Köyü) Erkekler bayram

namazından dönene kadar evdeki kadın ve çocuklar yemek yemez su içmez. Bayram namazı sonrasında küçükler büyüklerin ellerinden, büyükler de küçüklerin gözlerinden öper, hediyeleşme

olur. Topluca yapılan kahvaltı sonrasında mezarlıklara ziyarete gidilir. Kurban bayramında, var ise kurban kesilir. Yaşı küçük olanlar büyüklere ziyarete gider, el öper bayramlaşırlar. Bayramlarda dargınlar barıştırılır.

6. Mart Dokuzu (Nevruz) Kutlamaları

Nevruz, Kırklareli’nde Mart Dokuzu ismiyle bilinmekte ve 22 Mart tarihinde kutlanmaktadır. Mart Dokuzu’yla birlikte havaların iyileşeceğine inanılmaktadır. Mart Dokuzu kutlamaları için birkaç

gün önceden kurabiye, poğaça yapılır. 22 Mart tarihinde ikindi ile akşam saatleri arasında kutlamanın yapıldığı İl merkezindeki Çamlık bölgesinde kurabiye, poğaça ve diğer yiyeceklerini alan halk toplanır. Kutlama yerinde çocuklar uçurtma uçurur, genç kızlar ip atlar, salıncaklarda sallanılır, istop, körebe, ip çekme, yakar topu vb. gibi oyunlar oynanır. Akşam ezanı sıralarında, herkes evine gitmek üzere kutlama alanından ayrılır.

7. Hidrellez Kutlamaları

Kırklareli’nde Hidrellez kışın sonu yazın başlangıcı olarak kabul edilmektedir. Özellikle köylerde, halk takvimine göre yıl iki bölüm olarak kabul edilmektedir. Bunların biri yaz, diğeri de kıştır. 6 Mayıs ile 7 Kasım arasındaki 186 gün yaz, 8 Kasım ile 5 Mayıs arasındaki 179 gün de kış günleridir. 8 Kasım’da başlayıp 5 Mayıs’ta sona eren kış günlerine ise Kasım günleri denmektedir. Hızır ve İlyas peygamberlerin buluştuğu gün olarak ta kabul edilen Hidrellez, halk arasında değişik şekillerde söylenmektedir. Hidrellez, Hederlez, Ederlez, Hiderlez, İderlez, İlkıyaz gibi.

1970 – 80’li yıllara kadar Kırklareli halkı 5 Mayıs günü kırlardan 41 çeşit ot toplamakta, bunları içi su dolu bir küp veya kazana koymaktaydılar. Sabah kalkınca bu suyla tüm aile bireyleri yıkanmaktaydı. Bununla ailenin temiz olacağına, cildin güzelleşeceğine ve hastalıklardan arınıp, zindelik kazanılacağına inanılırdı. Bu gelenek kısmen de olsa halen devam etmektedir. 5 Mayıs’ı 6 Mayıs’a bağlayan gece ateş yakılıp üzerinden

atlanılmaktadır. Bununla, yıl içinde kazanılmış olumsuz ve kötü olan her şeyin yok olacağına inanılmaktadır. Bu ateşte hasırlar yakılmakta, böylece bit, pire ve günahlardan da arınıldığına inanılır. Eski yıllarda, Hidrelleze bir hafta kala hazırlıklar başlamaktaydı. Evlerde temizlik yapılır ve Hidrellez pikniği için yiyecekler önceden hazırlanırdı. Ekonomik durumu iyi olanlar, 6 Mayıs günü çevirme yapıp yemek için oğlak ve kuzu almaya gayret gösterir.

Kırklareli’nde çok uzun yıllar önce Hıdrellez’in kutlandığı yerlere Hıdırlık denilmekteydi. Pek çok yerleşim yerinde birbirleriyle benzer biçimde kutlanan hıdrellez geleneği, kent merkezine 36 km. mesafedeki Arızbaba Köyü’nün yanında bulunan ve “Hıdırlık” denilen bölgede de, 6 Mayıs günü Hıdrellez eğlenceleri yapılmaktaydı. Yine kent merkezinde 5 km. mesafedeki Şeytandere ve Asilbeyli

Deresi kenarlarında da kutlamalar yapılmaktaydı. Bu kutlamalar ve eğlenceler 1990 yılında, Mayıs ayının güneşli bir hafta sonunda (genellikle ikinci haftadan itibaren) Kırklareli Belediyesi’nin organize ettiği “Karagöz Kültür, Sanat ve Kakava Şenlikleri” ismiyle, Şeytandere’de kutlanmaya başlamış, 2000 yılında Şeytandere etkinlik bölgesinin inşaat artıklarıyla doldurulması sonucunda 2000 – 2006 yılları arasında Vilayet Meydanında yapılmış, nihayet 2007 yılından itibaren de İstasyon altında devam etmiştir. “Karagöz

Kültür, Sanat ve Kakava Şenlikleri”, günümüzde festivale dönüşmüştür.

2000 yılından önceki Hıdrellez kutlamalarının yapılacağı günden bir gün önce, yer kalmayacak endişesiyle Hıdrellez kutlamalarının yapılacağı Şeytandere’ye çadırlar kurulur, yerler ayrılırdı. Şenlik kutlamalarında, Şeytandere’nin her iki yanında yer bulmakta zorluk çekilmekteydi. Kilometrelerce uzunluktaki bu alanda çadırlarını kuran, şemsiyelerini açan, arabalarının gölgelerinde yaktıkları ateşte ızgara yapanlar, çaylarını demleyip içeceklerini içip eğlenirlerdi. Köprüye yakın bir yere kurulan sahnede konserler verilir, birçok davul ve zurna eşliğinde çeşitli oyunlar tertip edilirdi.

Kırklareli Merkez İlçe’de yapılan bu Hıdrellez kutlamalarının dışında İlimizin değişik yerlerinde de Hıdrellez kutlamaları yapılmaktadır.

Merkez İlçe Erikler Köyü’nde Hıdrellez sabahı güneş doğmadan kalkıp, dereden alınan su içine, akşamdan toplanan “Silkinti Otu” atılarak, banyo yapılır. 7 ve 8 Mayıs günlerinde de Hıdrellez pikniği yapılır. Kuzu ve **oğlaklar çevrilir**, sucuk kızartılır, köfte yapılır yenir. Bu eğlencelere komşu köylerden de gelip, katılanlar olur.

eğlence ve

Babaeski İlçesi Büyük Mandıra Kasabası, Sinanlı Kasabası ve Karahalil Kasabası’nda Hıdrellezde yağlı pehlivan güreşleri yapılır. Güreşlere Marmara, Ege, Karadeniz, ve Akdeniz Bölgesi’nde ün salmış pehlivanlar da katılır. Güreşleri izlemeye komşu köylerden pek çok sayıda insan katılır.

Bulgaristan'a 2 km. mesafede Demirköy İlçesi'ne bağlı nüfusu 500 kişi civarında olan Beğendik Köyü'nde; köyün kuzey batısında Maşatlık denen yere 27 Mart (Kırklar) ve Mayıs'ın 6'sında Hıdrellez için çıkılır. İp atlanır, **salıncakta sallanılarak** baharın gelişi kutlanır.

Babaeski İlçesi'ne 9 km. uzaklıktaki Katranca Köyü'nde 6 Mayıs'ta düzenlenen Hıdrellez şenliklerinde köy halkı demiryolu boyunca çeşitli yiyecek ve içecekler hazırlayarak yerler ve eğlenir.

Babaeski İlçesi'ne 20 km. mesafedeki Yeniköy'de Hıdrellez'e 40 gün kala "Kırklar" adıyla kutlama yapılır. Salıncaklarda sallanılır,

yumurtalar boyanır. "Kırklar, manda gölde mırklar" sözleriyle hayvanların ilk kez çimene çıkması gerektiği vurgulanır. Hıdrellezde akşamdan ateş yakılıp üzerinden atlanılır. Hıdrellez sabahı erkenden kalkılıp evlere söğüt dalı asılır. Söğüt dalının evlere asılmasının, vücudun herhangi bir yerine bağlanmasının sağlık getireceğine inanılmaktadır.

Kırklareli kent merkezine 35 km. mesafede Bulgaristan sınırında bulunan Geçitağzı Köyü'nde de 41 çeşit ot toplanıp bu otlar sabah erkenden dereden alınan suyun içine atılmakta ve bununla

yıkanılmaktadır. Bununla hastalıklardan arınılacağına, sağlıklı ve zinde olunacağına inanılmaktadır.

Hıdrellez kutlamaları İlimizin hemen hemen tüm köylerinde özellikle 1970 – 80'li yıllara kadar büyük katılım ve coşkularla kutlamakta iken bugün bazı köylerimizde ya çok zayıflamış, ya da tamamen unutulmuştur.

İlimizde bugün için Hıdrellez kutlamalarını halen devam ettiği köy ve kasabalarımız şunlardır. Hamdibey, Sivrililer, Balaban, Dügüncülü, Taşağıl, Ertuğrul, Kuleli, Sinanlı, Nadırlı, Karahalil, Erikler Yurdu, Karakoç köy ve kasabalarıdır.

İlimizde Hıdrellez ile ilgili halkımız arasında inanmalar da şunlardır;

➤ Hıdrellez, evlerde temizlik yapılarak karşılanmalıdır.

➤ İneklerin sütü kesilmesin diye Hıdrelleze 7 gün kala kimseye peynir ve yoğurt mayası verilmez.

➤ Evin bereketi gitmesin düşüncesiyle

kimseye ekmek mayası verilmez.

➤ Hıdrellezden 1 gün önce (5 Mayıs) kırlardan 41 çeşit ot, küçük taş ve kekik otu toplanır.

Bunlar su dolu bir kap içine atılır ve Hıdrellez sabahı bu suyla el, yüz yıkanır (Bunu yapmakla cildin güzelleşeceğine ve hastalıklardan arınıp, zindelik kazanılacağına inanılır).

➤ 5 Mayıs'ta 41 çeşit ot toplanıp eve gelince evde bulunan eski asırlar ve eski eşyalardan bir kısmının yakılmasıyla bit, pire ve günahlardan arınılacağına, yakılan bu ateşin üzerinden atlamakla da yıl içinde kazanılmış olumsuz ve kötü şeylerin yok olacağına inanılmaktadır.

➤ Hıdrellez gecesi (5 Mayıs'ta) evin ana giriş kapısına ağaçlardan koparılan yeşil yapraklı dal konur. Özellikle kapıya asılan söğüt dalının sağlık getireceğine inanılmaktadır.

➤ Hıdrellez akşamı toplanan genç kızlar bir çömleğin içine kendisine ait bir eşyayı (boncuk, yüzük) atarlar. Hıdrellez sabahı tekrar toplanan genç kızlar küçük bir çocuğun gözlerini bağlayarak çömlekten boncuk ve yüzükleri tek tek çektirirler. Bu sırada mani bilen kızlar da tek tek mani söylerler. Kimin eşyası hangi manide çömlekten çekilmiş ise o genç kız o maniyi kendine göre yorumlar.

➤ Hıdrellez gecesi ısırgan otu koparılıp evin önüne konur. Isırgan otu sabaha kadar sendiyse, o kişinin seneye Hıdrelleze kadar öleceğine, senmediyse yaşayacağına inanılır.

➤ Hıdrellez akşamı (5 Mayıs) kadın ve kızlar ellerine kına yakarlar.

➤ Hıdrellez akşamı (5 Mayıs) bahçede kenar ve köşelere bakılır. Şayet bakılan yerlerde toprak parıldarsa orada hazine olacağına inanılır.

➤ Hıdrellez akşamı (5 Mayıs) ikindiden sonra bahçede bulunan gül ağacının altına insanlar isteklerinin resmini çizerler. Örneğin ev isteyen ev şekli, araba isteyen araba şekli, hayvan isteyen hayvan şekli, evlilik isteyen sevdiğini canlandıran bir resim çizer ve dilekte bulunurlar. Bunu yapmakla o yıl içerisinde isteklerinin gerçekleşeceğine inanılır.

➤ Hıdrellez sabahı uykudan erkenden kalkılır.

➤ Hıdrellez sabahı anne ve babalar çocuklarını uykudan erken kaldırmak için “kalkın” demezler “uçun, uçun” derler.

➤ Hıdrellez sabahı insanlar uykudan yeşil dallarla uyandırılır.

➤ Hıdrellez sabahı erkenden kalkılıp dereden 3 kez geçilir. Çim üzerindeki çiğlere el sürülüp yüzler ıslatılır.

➤ Boyu çok uzun olanların başına hıdrellez sabahı çubukla vurulur (Boynunun fazla uzamaması için).

➤ Meyve yapmayan ağaçlar Hıdrellez sabahı baltayla korkutulur (Ağaçların korkup meyve vereceğine inanılır).

➤ Hıdrellez sabahı hayvanlar yeşil dallarla dereye sulamaya götürülür.

➤ Hıdrellez günü uyku uyunmaz. Uyku uyunursa bütün yıl uyunulamayacağına ve işinin iyi gitmeyeceğine inanılır.

➤ Hıdrellez günü badana, temizlik yapılmaz. Kıra çalışmaya gidilmez.

➤ Hıdrellez günü un elenmez, çamaşır yıkanmaz.

➤ Hıdrellez günü dikiş dikilmez.

➤ Hıdrellez günü kavga edilmez. Kavga edilirse bir yıl boyunca kavgalı olacağına inanılır.

➤ Hıdrellez günü hamile kadınların salıncakta sallanmasına izin verilmez.

➤ Hıdrellez günü makas iple bağlanır, açılmaz. Makas kimseye verilmez, elle tutulmaz.

➤ Hayvanların sütünün çok olması için Hıdrellez günü süt pişirilmez, gece pişirilir. Sütü olmayan komşulara süt verilir, yayıkta ayran yapıp komşulara dağıtılır.

➤ Hıdrellez günü ekmek yapılmaz.

➤ Bazı köylerde Hıdrellez sabahı silah atılır.

➤ Hıdrellez günü beyaz kelebek görülürse o yıl şans ve kısmetin açık olacağına inanılır.

Hıdrellez hakkında söylenen birkaç atasözü de şunlardır;

➤ Hıdrellezde yağın yağmurun bereketli olduğunu belirtmek için “ Hıdrellez yağmurunun damlaları altın olur” denmektedir.

➤ Toprakla ilgili işlerin Hıdrelleze kadar yapılması gerektiği konusunda “ Hıdrelleze kadar bir tutam, Hıdrellezden sonra tutam tutam” denmektedir.

➤ Hıdrellezden sonra yaz olacağı konusunda “ Az bilirim uz bilirim, Hıdrellezden sonra yaz bilirim” denmektedir.

➤ Kalbi temiz olan insanların zorda kaldıklarında beklemedikleri yerlerden yardım görebileceklerini belirtmek için de “ Kul sıkışmayınca Hızır yetişmez” atasözü kullanılmaktadır.

Son olarak; tüm bayramlarda olduğu gibi İlimizde Hıdrellez bayramı da İlimiz insanlarının dargınlıklarını yok edip barıştıran, bereketsizliği uzaklaştırıp, bereketli bir yaşamı isteyen olumlu ve insancıl bir insan düşüncesinin oluşmasında önemli bir faktör, yıllardan beri sürüp gelmiş yaşama bağlılığın uyanışı, doğaya açılış bayramı olarak önemli bir geleneğimizdir.

Bu Bölüm İçin Yararlanılan Kişiler ve Kaynaklar ;

BABAT, Niyazi	;1964 Kırklareli Hamdibey doğumlu. Halen Hamdibey'de yaşıyor.
CÖMERT, İbrahim	; 1934 Kırklareli Ürünü doğumlu. Halen Ürünü'de yaşıyor.
ÇAY, Prof.Dr. Abdulhalûk	; Hıdrellez Kültür-Bahar Bayramı. Kültür Bakanlığı Akad Yayınları: 138. Gelenek-Görenek ve İnançlar Dizisi. Ank. 1990
DİNÇER, Zöhre	; 1958 Kırklareli İnece doğumlu. Halen Kırklareli'nde yaşıyor.
GICAN, Mehmet Ali	; 1954 Kırklareli Erikler doğumlu. Halen Kırklareli'nde yaşıyor.
KARAMAN, Rafet	;1935 Kırklareli Dolhan doğumlu. Halen Dolhan'da yaşıyor.
KURTULMUŞ, Fatma	; 1928 Bulgaristan doğumlu. Çengelli Köyü'ne göçmen gelmiş, halen Lüleburgaz'da yaşıyor.
KURTULMUŞ, Ülbiye	;1962 Kırklareli Karahalil doğumlu. Halen Kırklareli'nde yaşıyor.
MUTLUER, Müjgan	;1958 Kırklareli doğumlu. Halen Kırklareli'nde yaşıyor.
OKUROĞLU, Muzaffer	; 1953 Kırklareli Karakoç doğumlu. Halen Kırklareli'nde yaşıyor.
OCAK, Ahmet Yaşar	; İslâm -Türk İnançlarında Hızır Yahut Hızır-İlyas Kültü. Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları: 113 Ank. 1990

8. Ölüm Adetleri

Yaşamın üçüncü geçiş dönemi olan “Ölüm” hakkında Kırklareli’ndeki uygulamalar nedir? Nasıl uygulanmaktadır ? Şimdi de bu konuda İlimizde yapmış olduğum araştırmalarımın özeti aşağıda verilecektir.

Bir kişi öldüğünde evdeki insanlar tarafından yakında ve uzakta bulunan akraba ve yakınlarına haber verilir. Telefonun köylere kadar girmediği dönemlerde ölenin bir yakını, ölen kişinin komşu köylerde akrabası varsa at ile haber verirken, bu gün bu haber verme işlemi telefonla yapılmaktadır. Ölüm olayı köy veya kasaba içine camiden salâ okunarak haber verilir. Ölen kişinin defnine, çok uzaktan gelecek olan yakınları varsa ölenin defnedilmesi bir güne kadar bekletilebilir.

Ölen kişiye “rahmetli” diye hitap edilir. Ölenin evine gelenler, ölenin yakınlarına “başınız sağ olsun” derler karşılığında da ölenin yakınları tarafından “sizler sağ olun” denir.

Ölen kişinin ölüm anı anlaşıncı, başında ezan okunur. Ölüncü çenesi bağlanır, göz kapakları kapatılır. Mezarı, mezar kazıcıları tarafından kazılır. (Son yıllarda kepçe ile kazılır) Bu arada evde ölen kişi yıkanmış, son kez yakınlarına gösterilmiş ve gömülecek duruma getirilmiştir. Ölenin defnedilmesi için gelen akrabaları, eş, dost ve yakınları tarafından cami hocasının önderliğinde bazı köy ve kasabalarda ölenin evinde, ölen kişinin tabutu önünde cenaze namazı kılınır. Bazı köy ve kasabalarda ise yakınları tarafından cenaze camiye götürülüp camide cenaze namazı kılınır. (Kadınlar camiye veya mezarlığa gitmez, evde kalırlar) buradan da mezarlığa götürülür. Bazı köylerde de mezarlığın giriş kapısının yanında bulunan musalla taşına ölen tabut içinde konarak cenaze namazı kılınır. Cenaze namazı sırasında namazı kıldırın hoca üç kez;

- “Rahmetliyi nasıl bilirsiniz?” diye sorar. Orada bulunanlar da,
- “İyi biliriz” der.

Tabuttaki cenazenin mezarlığa götürülmesi esnasında herkes cenazeyi taşımak için birbiriyle yarışır. Daha önce hazırlanmış olan mezarın başına gelinir. Birinci derecedeki yakınları tarafından mezarın içine indirilen beyaz bezle kefenlenmiş durumdaki ölü, yüzü kibleye gelecek şekilde, (Baş Batı, ayaklar Doğuya gelecek gibi) yan yatırılır. Çok hızlı bir şekilde orada bulunanlar tarafından mezar kapatılır. Mezarın üstüne baş kısmından ayak kısmına doğru ibrikle su dökülür ve ibrik mezarın yanında bırakılır. Su temizliği, saflığı, arınmayı ifade eder. Ayrıca mezara su dökülmesi kabir ateşini söndüreceği inancından hareketle de ilgili olarak yapılmaktadır. Hoca tarafından dua okunur ve herkes mezarlıktan ayrılır. Mezarlıktan ayrılırken ölünün yakınlarına tekrar baş sağlığı dileğinde bulunulur ve köy dışından gelenler izin isteyip ayrılırlar.

Ölü camiye veya mezarlığa götürülmek üzere cemaat tarafından evden alınınca geride kalan kadınlar da kuran okuyup dua ederler. Bu arada helva pişirilip orada bulunanlara verilir.

Kiremit üzerine yakılan amber kokulu buhur, tütsü yapılarak ölü evinin etrafında dolaştırılır. Evin etrafından geçen insanlar bu kokuyu hissedince o evde cenaze olduğunu anlarlar.

Ölüm olayının birinci gününden itibaren yedi gün ölü evinde tebâreke (Kur’ân ın 67. Suresi) okunur ve yedi gün boyunca ölünün yıkandığı yerde mum yakılır. Ölümün yedinci günü mevlit okutulur. Kırkinci günü helva yapıp yakınlarla, konu komşuya dağıtılır. Bu ölenin ruhu için yapılmış kansız kurban ikramlarıdır. Geçmişte bunlar kötü ruhların yapacağı kötülük ve vereceği zararlardan korunmak, iyi ruhların yardımını kazanmak ve ölenin ruhunun mutluluğu için yapılırken, günümüzde “Allah rızası” için yapılmaktadır. Ölümün elli ikinci gecesi de mevlit okunur. Yedinci gününde ölenin karnının şiştiğine, kırkinci günde burnunun düştüğüne ve elli ikinci günde de kemiklerinin eklem yerlerinin birbirlerinden ayrıldığına inanılmaktadır. Ölümün birinci ve takip eden yıl dönümlerinde de mevlit okutulmaya çalışılır.

Ölen gömülürken baş ve ayakuçlarına birer tahta dikilir, ölümünden sonraki ilk Ramazan veya Kurban bayramında bunların yerine mezar taşları dikilir.

Ölenin elbiseleri fakir-fukaraya dağıtılır. Ölenin sağlığında vasiyeti varsa yerine getirilmesine özen gösterilir. Bayramlarda ölenin ruhunun yakınlarını mezarlığa beklediğine inanılır ve her bayram mezarı ziyaret edilip dua okunur.

9. Mezar Taşları

Yurdumuzun tapu senetleri sayılan mezar taşlarımız ülkemizin pek çok yerinde olduğu gibi Kırklareli’nde de; belli bir alana yapılan ve bir müze gibi ziyaretçilerini bekleyen mezarlıklarımızın dolması ve yerleşim yeri içinde kalmasıyla şehir dışına yeni mezarlıkların yapılıp, eskilerin koruma altına alınmaması, yerlerine terminal, resmi binalar gibi yapıların yapılması amacıyla yok edilmesi sırasında ortadan kalkmaktadırlar.

Benim Kırklareli mezar taşları konusunda yaptığım araştırmamın amacı; kaybolmakta olan mezar taşlarımız üzerindeki ölen kişinin ölüm hikayesini, geride kalan yakınlarına öğütlerini, bu dünyaya doymamışlığını anlatan yazıları toplayıp derlemek ve böylece gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlamaktır.

Bu çalışmayla; bu gün mezarlarda, ayak ve

başucunda kimlik belgesi gibi taşları bulunan ve toprak altında yatan bu insanların yaşarken bizlere örnek olup yol göstermiş, bizler için uğraşıp-didindirmiş ve bizlere maddi ve manevi pek çok şey bırakmış kişiler olduğunu da hatırlamış olmaktadır. İleri yaşlarda ölenlerin gençlere öğütlerinin, genç yaşta ölenlerin dünyaya doymamışlıklarının anlatıldığı Kırklareli mezar taşları yazılarında, ölen

kişilerin mesleklerinin belirtilmiş olmasıyla da o dönemde geçerliliğini yitirmeyen mesleklerden de haberdar olmaktadır. Benim yaptığım bu çalışmayla Kırklareli mezarlıklarından 209 adet mezar taşı yazısı derlenmiş, bu taşlardan ilginç olan 10 adet mezar taşı yazısına burada yer verilmiştir.

Yeryüzündeki değişik kültürlerde mezar ve mezar taşı geleneğinin gelişimi kısaca şöyle özetlenebilir.

Ölenin gömüldüğü yer anlamını taşıyan mezarın ortaya çıkışı, insandaki dini inancın doğuşuyla paralellik göstermektedir. Totem inançlarına göre ölüyü gömmeye gerekliliği insanlarda mezar yapımına sebep olmuştur. Bugün ölü gömmeye, ölümler için inançlara göre mezar yapma geleneği, bazı değişikliklerle bütün toplumlar arasında devam etmektedir. Dünyada ilk medeniyetlerin ortaya çıktığı Anadolu, Hint, Çin, İran, Mısır, Mezopotamya bölgesindeki toplumlar, Sümer, Roma kültürlerinde değişik tipte mezar yapma gelenekleri görülür. Bunlar;

Mısır'da piramit, Meksika'da kuyu mezar, Etrüsklerde oda biçimli mezar, Neolitik Çağ'da ortaya çıkan

10 y.y. a kadar görülen ve bir bölgede ortak olarak yer alan İskit ve Sümerlerde gelenekselleşen kurganlar, Trakya Bölgesi'nde M.Ö. 2. y.y ile M.S. 2. y.y. arasında yoğun olarak görülen Traklar'a özgü tümülüsler şeklinde çeşitlendirilebilir. İlimizde 2010 yılı itibariyle koruma altına alınmış 200 civarında Tümülüs bulunmaktadır.

İslam dini inançlarına göre başlangıçta, insanlar arasındaki maddi durum farkını belli edecek nitelikte gösterişli mezar yapma geleneği yoktu. Ancak sonraları Emeviler ve Abbasiler dönemlerinde gösterişli, süslü mezarlar yapılmaya başlandı.

Selçuklularda, Osmanlılarda ve diğer Türk topluluklarında mezarlara dikilen taşların, ölenin bağlı bulunduğu sınıfı ve tarikatı simgeler biçimde değişik başlıklarla süslediği görülmektedir. Bu taşların şekillerinden mezarda yatanın erkek mi, kadın mı olduğu da anlaşılabilirdi.

Mezarlara taş dikme geleneği oldukça eski olup, insanların öldükten sonra dirilip başka bir yerde yaşayacakları inancıyla yakından ilgilidir. İlk mezar taşları, mezarların kutsal sayıldığı, yaşayanların ölenleri ziyaret etmekle görevli olduğu inancının yaygın olduğu dönemlerde ortaya çıkmıştır. Tüm İlkçağ dönemlerinde mezarlara taş dikilir ve bu taşlarda orada yatanın kimliği, başarıları ve önemi yazılırdı. Roma ve Yunan kültürlerinde kahramanlar, dönemin önemli kişileri ve kutsal sayılan kişilerin mezarlarına mezar taşı dikilir ve bu kişilerin kimlikleri ile neden önemli oldukları yazılırdı. Bu eski gelenek daha sonraları tek tanrılı dinlerin ortaya çıkışıyla da devam ederek mezarlara taş dikildi, bu taşlara mezarda yatanın kimliği ve diğer özellikleri yazılmaya devam etti.

İslam dininde başlangıçta mezarlara bu günkü gibi mezar taşı dikme geleneği bulunmazken, ilerleyen yıllarda Emeviler ve Abbasiler dönemlerinde mezar taşları görülmeye başlar. Tek tanrılı dinlerde mezar taşları genellikle 3 ayrı grupta toplanabilir. Bunlar;

1. Ermişler için dikilen mezar taşları.
2. Devlet büyükleri ve kahramanlar için dikilen mezar taşları.
3. Tarikatlar tarafından dikilen mezar taşlarıdır.

Bu gelenek İslâm dininde şekilleri ve türleri değişen mezar taşlarının ortaya çıkmasıyla devam etmiştir. Her mezar taşı üzerindeki yazı ve külâhının şekline göre bir sınıfı temsil etmektedir. Tarikatçıların, devlet büyüklerinin ve ilmiye sınıfından olanların mezar taşları birbirinden ayrılmaktadır. Osmanlılarda mezar taşları genellikle mermerden yapılmakta ve ilmiye sınıfına mensup olanların mezar taşlarında genellikle belli biçimde sarık, tarikatçılarda bağlı bulundukları tarikatın sembolü olan külâh, mezar taşının en üstüne dikine bir başlık olarak konmaktaydı. Türk, İran ve Araplarda mezar taşlarına mezarda yatanın kimliğini, mesleğini ve sanatını belirten yazı veya şiir yazma geleneği yaygındır. Anadolu'da mezar taşlarının birer sanat eseri olarak önem kazanması Selçuklularla başlamış Osmanlılarla devam etmiştir.

Kırklareli'ndeki mezar ve mezar taşlarına gelince;

İl ve İlçe Mezarlıkları; belirli bir sınır dahilinde avlu ile çevrilmiş bir alanda yapılmıştır. Bekçisi ve giriş kapısının yanında bekçi odası ile yerden 50-60 cm. yükseklikte musalla taşı bulunmaktadır. Mezarlığın içine yayılmış ve ölen kişilerin yakınları tarafından yapılmış çok sayıda çeşme vardır. Her mezarın yanında ölenin adına yakınları tarafından dikilip büyütülmüş ağaçlar mevcuttur. Tarihi günümüze yaklaşan mezarlarda mermer işçiliği daha gösterişlidir. Aile mezarları yaygındır.

Köy Mezarlıkları; İl ve ilçe mezarlıklarında olduğu gibi bir avlu içinde olup, giriş kapısının yanında musalla taşı bulunur. Mezarlık içinde ölen kişilerin adına yapılan çeşmeler, mezarın başında ağaçlar bulunur. Bekçi bulunmaz. Akrabalar birbirlerine yakın gömülür. Ancak ilginç bir ölü gömme geleneği Babaeski İlçesi Karahalil Belde Mezarlığı'nda bulunur. Burada akrabaların yan yana gömülme geleneği olmayıp ölenler sıra ile gömülür. İl merkezi, ilçeler ve köylerdeki çocuk mezarları genellikle 1 mt. uzunluğunda, 50 cm. genişliğinde, 80 cm. derinliğinde, yetişkinlerin mezarları 2 mt. uzunluğunda, 80 cm. genişliğinde, 1,5 mt. derinliğinde yapılmaktadır.

Şimdi mezar ve mezar taşları ile ilgili yukarıdaki açıklayıcı bilgilerden sonra ilimizden derlenen 209 adet mezar taşı yazısından 10 tanesi burada örnek olarak verilecektir.

Ana babamın bir evladı iken
Almanya'da giderken işime
Ecel aman vermedi düştü peşime

Trafik kazasında vefat ettim
Doyamadım ana, baba, 3 evladıma ve eşime.
Ahmet Oğlu Ali Başarı Ruhuna Fatiha.
D. 1944 - Ö. 17.5.1974
(Merkez İlçe Dokuzhöyük Köyü)

Ben bir garibim

Yoktur ağlayanım
Ruhuma fatiha
Okuyana minnettarım.
Saime Bayık
D. 1936 - Ö. 25.3.1986
(Babaeski İlçesi Karahalil Kasabası)

Ben bir tomurcuk gül idim
Açmadan soldum.
Genç yaşıma doymadan
Arkadaş kurbanı oldum.
İbrahim Oğlu Sedat Eşiyok
Ruhuna Fatiha.
D. .4.1967 - .12.1986
(Babaeski ilçe merkezi)

Besmele ile çıktım yola *
Girdim Alacaoğlu yoluna
Yolda çarpıştık bir kamyonla
Mevlâm sen üçümüzü kayıra
Sadı Demir Ruhuna Fatiha
D. 1955 - Ö. 1977
(Lüleburgaz Çengelli Köyü)

Topraktan almışlar cismimi **
Behiye koymuşlar ismimi

Eğer sağ dönmez ölürsem
Hatıra saklayın resmimi.
Behiye Demir Ruhuna Fatiha
D. 1984 - Ö. 1977
(Lüleburgaz Çengelli Köyü)

Ben babamın oğluyum ***
Hem ilki hem sonuyum
Sünnet olacak seviniyordum
Bir kazada aldı Azrail canımı
Akıttılar yere kanımı.
Fatih Demir
D. 1989 - Ö. 1997
(Lüleburgaz İlçesi Çengelli Köyü)

NOT: *, **, *** işaretli mezar taşlarında belirtilen Fatih Demir ve Behiye Demir kardeş olup, Sadi Demir de babalarıdır. Baba Sadi Demir, oğlu Fatih Demir'e sünnet düğünü yapacaktır. Düğün tarihi konmuş, kızı Behiye Demir ve sünnet olacak Fatih Demir ile birlikte düğün davetiyelerini dağıtırken kendi kullandığı araba ile birlikte kamyon altına girmiş ve üçü de ölmüşlerdir. Lüleburgaz İlçesi Çengelli Köyü aynı zamanda benim de doğup ilkokulu bitirdiğim köy olup, bu kazada ölen baba Sadi Demir benim de arkadaşımdı.

Can Arıkan anısına
Bir mezar çeşmesi oldu gençliğim
Uzanan her taşa doldu gençliğim
İçilen her yudumda anıldı gençliğim
Sulanan her gülde bir tomurcuk
Oldu gençliğim.
Yaş otuzda kahpe bir kurşunla
Son buldu gençliğim.
(Kırklareli merkez Kavaklı Beldesi)

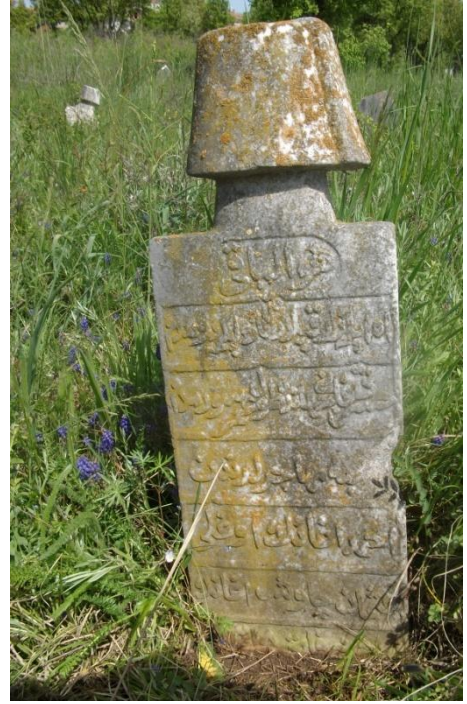
Hey beni hayal eden dostlarım
Beni hep yanınızda bilin
İstemem yokluğumu hissetmenizi
Toplanınca bir araya
Evlatlarım ve torunlarım
Bir dua da benim için edin.
Rahmi Oğlu Çerkez Ahmet Genç
Ruhuna fatiha D. 1928 - Ö. 9.3.1997
Merkez ilçe Çukurpınar Köyü)

Naci Üner
D. 15.01.1956 - Ö.17.08.1999
Ruhuna Fatiha
Dediler ki yok baban
Babanı aldı vatan
Meğer burada yatan
Sen misin babacığım.
Kaldın diye göçükte

Annem uğradı derde
Bu تنها yerlerde
Ne işin var babacığım.
(Babaeski ilçe merkezi)

Kahpe felek oynadı bana acı bir oyun
Cemi cümle dostlarım hepiniz duyun
Ben doyamadım dünyama bari siz doyun
Turgay yatıyor burada bir Fatiha okuyun.
D. T. 9.5.1955 - Ö.T. 06.03.1967
(Kırklareli ilçe merkezi)

10. Batıl İnançlar

Bilim ve Mantıkla paralellik sağlamasa da insanlarımızın yaşadıkları veya duydukları olaylar karşısında edindiği inançları ile kuşaktan kuşağa aktarılıp bugün de yaşattığı bazı inançlar vardır. Bunlara batıl inançlar denir. Batıl inançlara örnek olarak şunları belirtebiliriz.

a) Doğum ile ilgili inanışlar

- Hamile kadın ekşi yerse erkek, tatlı yerse kız çocuğu doğuracağına inanılır.(Karahalil)
- Hamile kadının başı üzerine haberi olmadan bir miktar tuz bırakılır. Eğer kadın eli ile ağzına dokunursa kız, burnuna dokunursa erkek çocuğu olacağına inanılır. (Karahalil)
- Hamile kadının karnı sivri olursa oğlan, yassı olursa kız doğuracağına inanılır. (Karahalil)

b) Ölüm ile ilgili inanışlar

- Üç aylarda ölenlere Ramazan Bayramı sabahı bayram namazı kılınana kadar soru sorulmazmış.
- Baykuş (kukumav) kimin evinin üstünde öterse evden ölü çıkacağına inanılır. (Çengelli Köyü)
- Birisi ölünce mezarı üstüne hemen yağmur düşerse ardından birkaç gün devamlı yağmur yağar. (Karahalil)
- Cenaze ile gelin halayı karşılaşırsa ardından çok ölen olur. (Karahalil)
- Durup dururken sandık çatlırsa kadın, kapı çatlırsa erkek ölür. (Karahalil)
- Süt çocukları ölürse, günahsız olduğuna ve cennete gittiğine, ahrette anasına - babasına su taşıyacağına inanılır.
- Doğumda ve lohusalık durumunda ölenlerin cennete gideceğine inanılır. (Karahalil)
- Küçük çocuklar ölünce az ağlamak gerektiğine, ağlansa bile gözyaşlarının akıtılmadan ağlanmasına aksi halde ölen küçük çocuğun ahrette gözyaşı ile boğulacağına inanılır. (Karahalil)
- Birisi ölünce ölünün yıkanacağı su kendi evinden değil de uzaktan alınır, aksi halde ölünün o evden uzaklaşacağına inanılır.

c) Hayvanlarla ilgili inanışlar.

- Kargalar havada bağırarak uçarlarsa havanın bozacağına inanılır.
- Bir evde çok karınca çıkarsa, o evde bolluk olacağına inanılır.
- Horoz ikindi vakti kapıya doğru öterse misafir geleceğine inanılır.(Karahalil)
- Karıncalar toprak üstüne fazla sayıda çıkarsa, yağmur yağacağına inanılır. (İnce)

- Köpek uluması iyiye yorumlanmaz.
- Rüyada at görmenin ölüm getireceğine inanılır (Çengelli)

d) Bitkilerle ilgili inanışlar

- Meyve ağaçları çiçeklerini döktükten sonra ikinciye çiçek açarsa kışın çok çetin geçeceğine inanılır.
- Yağmur yağarken ve gök gürlerken ceviz ve karaağacın altında durmak iyi değildir.

e) Diğer İnançlar.

- Güneş batarken kızarırsa, “Gün ardına baktı, yarın hava iyi olacak” diye inanılır.
- Bir kişinin avucunun içi kaşınırsa eline para geçeceğine, ayağının altı kaşınırsa yolculuğa çıkacağına inanılır.
- Sağ gözün seyirmesi iyiye, sol gözün seyirmesi kötüye yorumlanır.
- Güneş batarken yemek yenmez. İnsanın kısmetinin kapanacağına inanılır.
- Ateşe su atılmaz.
- Gece ay ışığına karşı işenmez.

11. İsimler, Lakaplar

Dünyaya gelen çocuklara genellikle imam tarafından isim konulması sağlanır. Bu mümkün olmazsa evin veya akrabaların büyüğü tarafından isim konur. İsim koyacak kişi abdest alır, çocuğu kucağına alarak kibleye doğru döner ve ezan okur. Ezan bitiminde çocuğun kulağına üç kez ismini seslenir.

Çocuğa konulacak isim büyüklerin de razılığı alınmış ve önceden kararlaştırılmış bir isimdir. Bölgemizde doğan çocuklara genellikle şu isimler verilir.

Kız İsimleri

- Adviye
- Aliye
- Bahriye
- Emine
- Fahriye
- Fethiye
- Hamdiye
- Habibe
- Halime
- Kadriye
- Kaniye
- Lutfiye
- Muradiye
- Mümine
- Nazmiye
- Nebiye
- Nuriye

Erkek İsimleri

- * Adnan
- * Ali
- * Bahri
- * Emin
- * Fahri
- * Fethi
- * Hamdi
- * Habip
- * Halim
- * Kadri
- * Kani
- * Lütfi
- * Murad
- * Mümin
- * Nazmi
- * Nebi
- * Nuri

• Nazife	* Nazif
• Remziye	* Remzi
• Saniye	* Sani
• Sadiye	* Sadi
• Safiye	* Safi
• Ülviye	* Ülvi
• Yaşariye	* Yaşar
• Zekiye	* Zeki

Kırklareli'nden 443 adet lakap derlenmiştir. İnsanların birbirinden ayrılmasını, daha kolay tanınmasını sağlayan lakaplara konusunda yapılan bu derlemelerden elde edilen lakaplara şu örnekleri verebiliriz.

Acele Hasan	Arabacılar
Aynalar	Bakırcılar
Balcılar	Baltalılar
Bekârlar	Bodurlar
Boşnaklar	Burgucular
Cinler	Çakmaklar
Çeşmeliler	Çilingirler
Çobanlar	Çürükler
Dağlılar	Demokratlar
Dereliler	Dikmeler
Fıçıcular	Gavalcı
Gevezeler	Hocalar
İnce Belliler	Kabak Ahmetler
Kalaycılar	Kasaplar
Kaynakçılar	Keçiciler
Korucular	Köseler
Minareciler	Öküşçüler
Palabıyıklar	Paşalar
Pintiler	Pomaklar
Sakallılar	Sazcılar
Sıkılar	Solaklar
Sütçüler	Şayakçılar
Taktakçılar	Terziler
Tokmaklar	Topçular
Uzunlar	Yan Çeneliler
Yangöz Ahmetler	Yörükler

Bu Bölüm İçin Yararlanılan Kişiler ;

BAĞLARTEPE, Raif	; 1954 Oruçlu Köyü doğumlu,
BATAN, Tuncay	; 1960 Üsküp Kasabası doğumlu,
CAN, Kamber	; 1957 Malkoçlar Köyü doğumlu,
GICAN, Mehmet Ali	; 1956 Erikler Köyü doğumlu,
KAYA, Eyüp	; 1956 Bayramdere Köyü doğumlu,
KAYGI, Mahmut	; 1948 Çiftlikköy doğumlu,

KARAMAN, Rafet ; 1931 Dolhan Köyü doğumlu,
KURTULMUŞ, Ayşe ; 1966 Sakızızköy Kasabası doğumlu,
KURTULMUŞ, Fatma ; 1928 Bulgaristan Burgaz İli Aydos Kasabası Karatepe Köyü doğumlu,
KURTULMUŞ, Ülbiye ; 1962 Karahalil Kasabası doğumlu,
ÖZÇELİK, Nail ; 1948 Ahmetçe Köyü doğumlu,
SEVİLMİŞ, Mazlum ; 1940 Yeniköy doğumlu,
SEZEN, Mustafa ; 1935 Küçükkarıştıran Köyü doğumlu,
YILMAZ, Aydın ; 1945 Lüleburgaz Müsellim Köyü doğumlu,

12. Halk Hekimliği

Her yerde olduğu gibi ilimizde de tıbbın insana ulaşamadığı veya şehirden ve doktordan uzak köylerde yaşayan insanlarımızın başına gelen çeşitli rahatsızlıklar karşısında zaman içerisinde geliştirmiş olduğu bazı tedavi yöntemleri vardır. Bu tedavi yöntemlerine ve kullanılan ilaçlara “koca karı” ilaçları denilmektedir. Koca karı ilaçları çeşitli bitkilerden hayvansal ürünlerden ve dini dualarla yapılan telkin yöntemlerinden oluşmaktadır.

Şimdi bunlara birkaç örnek verelim.

BOĞAZ ŞİŞMESİNE karşı inek ve benzeri hayvanların mayıs denen dışkısı bir saç üzerine konup ateşte ısıtılır. Isıtılan mayıs bir tülbent ile boğaza bağlanır. Diğer bir tedavi yöntemi de kuru soğan küle gömülüp biraz sendirildikten sonra bir tülbent ile boğaza bağlanmakta ve boğazın yumuşaması sağlanmaktadır. Üçüncü bir yöntem de çekirdeği çıkarılmış zeytinlerin bir tülbent ile boğaza bağlanmasıdır. Dördüncü bir tedavi şekli de buğday ununun kepeği suyla karıştırılıp lapa yapılır. Hazırlanan lapanın üzerine zeytinyağı da sürülerek bir bezle boğaza bağlanır.

BAĞIRSAK KURDUNU yok etmek için 7 ila 10 gün boyunca çiğ kabak çekirdeği yenir.

BAŞ AĞRISINA karşılık incecik dilim dilim kesilen patates bir tülbent ile alına ve şakaklara bağlanır.

BRONŞİTE karşılık karaturpun içi oyulur. İçine bal konularak bir gece bekletilir. Ertesi gün hazırlanan bu bal bronşitli olan kişiye yedirilir.

GÖZDE KANLANMAYA karşılık yumurtanın akı yağsız pişirilir. Bir tülbent ile kanlanan göze bağlanır.

KARIN AĞRISINA karşı kekik otu kaynatılıp içine yumuşak peynir şekeri ilave edilerek içilir. Yine karın ağrısına karşılık çiçeği açmış papatyanın göbeğindeki sarı kısım kaynatılıp içilir.

KULAK AĞRISINA karşılık ateşte sendirilen pırasanın suyu sıkılır Bu

sudan birkaç damla ağrıyan kulağa damlatılır.

MAYASILA karşılık ilkbaharda derelerden toplanan sülükler mayasıl yerine yapıştırılır.

NAZARA karşı kurşun döküp dua okunmaktadır. Kırklareli'nin hemen hemen bütün köylerinde, ilçelerinde ve il merkezinde nazara karşı dua okuyup kurşun döken yaşlı insanları bulmak mümkündür.

PARMAKTA DOLAMA olursa acı biberin çekirdekleri boşaltılır. Çekirdeği alınmış acı biber dolama bulunan parmağa bağlanır. Biber parmakta bir gün, bir gece bağlı kalır. Birkaç gün içinde dolama geçer.

PARMAK SU TOPLARSA parmağa iğne, diken batıp su toplarsa su toplanan yere sardunya yaprağı bağlanır. Sardunya bulunmazsa lokum bağlanıp 1 gece bekletilir.

SIRT AĞRISINA karşılık yanmakta olan lambasının gazı ile sırt ovulur. Sabah ağrı kalmaz.

SİNİZÜTE karşılık acı kavun suyu genze çekilir. Acı kavun bölgemizde bol miktarda bulunmaktadır.

SOĞUK ALGINLIĞINA karşı hardal tohumu sürtülerek parçalanır ve beze sarılarak bir kova sıcak suya atılır. Suda 5 -10 dakika bekletildikten sonra o suyla banyo yapılır.

ÜŞÜME KARŞI ispirto, limon ile kol ve bacaklar ovulur.

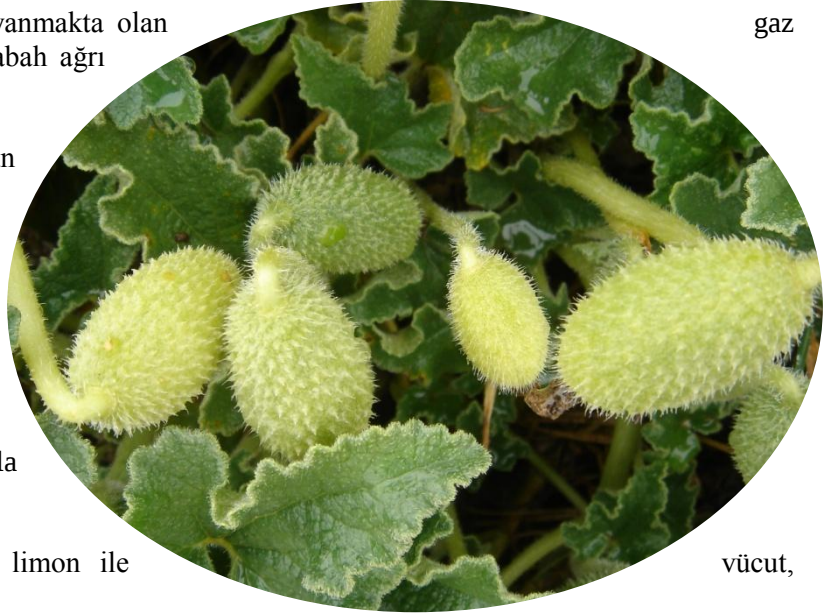
VÜCUTTA ÇIKAN ÇIBANA karşı keten tohumu un gibi öğütülüp süt ile karıştırılır. Hazırlanan bu keten lapası çıbanın üstüne bezle bağlanır. Bir gün, bir gece orada kalır. Sonuçta çıbanın kaybolması sağlanmış olur. Diğer bir tedavi yöntemi de çıbanın üzerine sardunya çiçeğinin yaprağı akşam yatmadan önce bağlanır. Sabah çıban kaybolur.

VÜCUTTA OLUŞAN ÇÜRÜKLERE karşılık yeni kesilmiş inek, dana, tavuk gibi hayvanların eti çürük yere sarılır.

Yukarıda tespiti yapılan tedavi yöntemleri özellikle motorlu araçların olmadığı ve doktorların bulunmadığı kasaba ve şehirlere ulaşımın zor olduğu dönemlerde kesin ve mutlaka başvurulanan tedavi yöntemleri iken, bugün yerine doktora gitmeye bırakmıştır. Ancak yine de özellikle köylerde başvurulanan tedavi yöntemleri arasında yer almaktadırlar.

13. Çocuk Oyunları

Oyun, çocuklar için çok önemlidir. Oyun, çocukta yaratıcılığı pekiştirir, kişiliğini geliştirir ve oluşturur, sosyalleşmesini sağlar. Oyun oynayan çocuk dikkatini oynadığı oyunda ve oyuncularda topladığı için çocuğun dikkatini toplayabilmesini sağlamakta, galibiyet halinde başarının zevkini, yenilgi halinde ise yenilgiyi kabul etmesini sağlamaktadır. Oyun esnasında birçok oyuncu arkadaşıyla konuşmakta ve düşünmekte olduğundan çocuk oyunları çocukta konuşmasının ve düşüncesinin artmasına sebep olmaktadır.

gaz

vücut,

Çocuk oyunlarının ve oyuncaklarının özellikleri yaşanılan çevre ile paralellik sağlamaktadır. Kırsal kesim ile şehir ve kasaba merkezlerindeki oyun ve oyuncaklar da birbirinden farklılık göstermektedir. Çocuk etrafında gördüklerini taklit eder, oyunlarını çevresinde gördükleriyle zenginleştirir.

Çocuk, oyunları önce kendi yakın çevresi olan ana-baba, kardeş ve diğer yakın akrabaları ile yakın çevre arkadaşlarından öğrenmekte, daha sonra ise radyo ve televizyondan, gazetelerden, çocuk dergileri ve kitaplarından, öğretilmelerinden öğrenmekte ve yakın çevresine öğretmektedir.

Sonuç olarak çocuk oyunlarını hangi yönden ele alıp incelersek inceleyelim çocuk için yararlıdır.

Çocuk oyunları çocuğa kaybettiğinde mağlubiyeti kabullenmesini, kazandığında ise sevinmesini öğretmektedir.

Çocuk oyuncakları da çocukların el becerilerini arttırmakta, düşüncelerini yapma imkanını sağlamaktadır.

Kırklareli yöresinde çocuklarımız tarafından bilinip oynanmakta olan çocuk oyunlarını, bu oyunları oynamış ileri yaştaki kaynak kişilerden bizzat derleyerek ve okullarda arkadaşlarıyla birlikte bu oyunları oynayan çocuklardan derledim. Çocuklar büyük bir istekle kaynaklık ettiler, bildikleri oyunları oynadılar ve aktardılar. Bu çalışmayla toplam 73 adet

çocuk oyunu tespit edildi.

Yöremizde çocuklarımızın oynadıkları, büyüklerimizin oynayıp ta bugün bir kısmının unutulduğu pek çok oyundan benim derleyebildiğim 73 adet çocuk oyunundan birkaçı örnek olarak aşağıda belirtilecektir.

Oyuna Başlama Sırasının Belirlenmesi

Ebeli oyunlarda oyuna başlarken ebeyi tespit etmek için söylenen pek çok sayısmaca vardır. kaç oyuncu varsa bir hece bir oyuncuya denk gelecek şekilde hece hece sayılır. Son hece kimde biterse o çıkar. Geriye en son kalan oyuncu ebe olur. Bu sayısmacalara bir örnek,

LEYDİ

Dağlar kızı Leydi Leydi
Bir oğlan sevdi sevdi
Kara baba duydu duydu
Başını duvara vurdu vurdu
Koca baba öldü öldü
Peder onu gömdü gömdü
Pederin kızı oldu oldu
Adını Melek koydu koydu

Melek dümbelek (2 kere hızlı el çırpma)
Donu gevşek (2 kere hızlı el çırpma)
Ayşecik Fatmacık sen bu oyundan çık.

Oyun esnasında karşı takımı kızdırmak veya kendi takımlarını teşvik etmek amacıyla söylenenlere örnek,

Domatesin çekirdeği
Kırmızı kırmızı
Kızlar bu dünyanın
Yıldızı yıldızı
Limonun çekirdeği
Sap sarı sap sarı
Erkekler bu dünyanın
Şapşalı şapşalı

Yendik şişirdik
Dolma yaptık pişirdik.

Oyun sonunda (akşam saatlerinde) evlere dağılırken söylenen tekerlemelere örnek,

Evli evine, köylü köyüne
Evi olmayan sıçan deliğine

Herkes evine
Evi olmayan
Sıçan deliğine

Evlere giderken bütün çocuklar birbirlerine değmeye/dokunmaya çalışırlar. Kime değilir/dokunulur da o başkasına değemezse/dokunamazsa o “AKŞAM EBESİ” sayılır. Akşam ebesini kızdırmak için;

Akşam ebesi, kuş tepesi, denir. O da,
Ebelik bende, tembellik sizde der.

İyi akşamlar
Yesin seni tavşanlar.

Gibi tekerlemelerle birbirleriyle hem eğlenirler, oynarlar, birbirlerini hem kızdırırlar hem de barışırlar ve güle oynaya evlerine giderler.

Şimdi yöremizdeki çocuk oyunlarına birkaç örnek verelim.

- Aç kapıyı bezirgan başı
- Beş taş (aşık) oyunu.
- Çelik
- Çember döndürme
- Çubukla çamur atma
- Deve oyunu
- Domuzcuk
- Evcilik oyunu
- İp atlama
- İp Çekmece
- İstop

- Kartal-karga oyunu
- Kaydırak
- Kırmızı-beyaz oyunu
- Kör ebe
- Mendil Kapmaca
- Misket (bilye, zımsık)
- Ortada sıçan
- Tombili (Tumburlens)
- Topaç (Toka) Çevirme
- Yağ satarım bal satarım
- Yakan topu

Şimdi bu oyunlardan iki tanesinin oynanış şeklini burada belirtelim.

Beş Taş (Aşık)

Karşılıklı 2 kişi tarafından oynanır. Kızlar da erkekler de oynar. Taşlar (5 adet) yere atılır. İlk önce birler oynanır. Birlerde; oyuncu bir taşı baş hizasına kadar havaya atar. Havaya attığı taş yere düşene kadar taşı havaya attığı elle yerden bir taş alıp havaya attığı taşı tutmak zorundadır. Tutamazsa yanar. İkilerde; yine havaya bir taş atıp aynı elle yerden 2 taş almak, üçlerde; üç taş almak, dörtlerde havaya attığı taş yere düşene kadar 4 taşı da almak ve havadan düşen taşı tutmak zorundadır. Daha sonra işaret parmağını (sol el) orta parmağının üstüne koyup yere dayayarak köprü oluşturulur. Sağ elle de bir taş yukarı atılır. 4 taşı da birbirine değmeyecek gibi köprü kurduğu parmaklarına yakın bir yere bırakır. Havaya attığı taş yere düşmeden köprüden bir taşı diğer tarafa geçirir ve yukarıya attığı taşı yere düşmeden tutar. Dört taşı da birer birer diğer tarafa geçirince bu bölüm de bitmiş olur. Şimdi de 5 taşı sağ elle havaya atıp birlerde en az bir taş elinin üstünde kalacak şekilde taşları yakalar, elinin üstündeki (tersindeki) taşı tekrar eliyle yukarı atar ve avucuyla yere düşmeden yakalar. Bu hareket ikilerde 2 taş, üçlerde 3 taş, dörtlerde 4 taş ve beşlerde 5 taş elinin üstünde tutulup avucuyla yakalayacak biçimde devam eder. Elinin üzerinde eksik taş yakalarsa ve avucuyla tutamazsa yanmış olur.

Yukarıdaki tüm bu hareketleri yanmadan yapıp tamamlarsa oyunda başarı sağlamış olur ve rakibine karşı bir oyun ilerde olur.

Aynı oyun koyun, kuzu ve keçilerin ön ayaklarının dizlerinden çıkan **aşık kemikleri**yle de oynanır. Hatta taştan ziyade aşık kemikleriyle daha fazla oynanmaktadır. Bu nedenle bu oyuna “**aşık**” oyunu da denmektedir.

Bu oyun evde, sokakta kısacası bir araya gelen iki kişinin ilk öncelikle tercih ettikleri bir oyundur. Tüm çocuklar tarafından bilinir ve oynanır.

İstop

Üç ve daha çok oyuncuyla kız ve erkek karışık olarak iyi havalarda dışarıda oynanan bir oyundur. Çok oyuncu olursa daha neşeli olur. Her oyuncu kendine bir takma isim bulur veya kendi isimleri ile oynarlar

Ebe olan ortaya geçer ve elinde topu havaya atarak birinin ismini söyler. İsmi söylenen çocuk havaya atılan topu yakalamaya çalışır. Topu tuttuğu anda “İSTOP” der. Bu arada çocuklar uzaklaşabilecekleri kadar uzaklaşırlar. Ancak topu tutan çocuk “İSTOP” dediği anda herkes olduğu yerde kalır. Topu en yakın olana atıp vurmaya çalışır. Duran çocuklar hiç kımıldamazlar Şayet vurursa ebe o çocuk olur ve topu havaya atar. Vuramazsa topu ebe çocuk yine alır ve havaya atarak oyuna devam eder.

Kırmızı-Beyaz Oyunu

Kartal-Karga oyununun aynısıdır. Kız ve erkek çocukların birlikte oynadıkları bir oyundur. Oyuncular iki gruba veya kızlar bir tarafa, erkekler bir tarafa ayrılır. Grubun biri beyaz, birisi de kırmızı olur. Ortaya bir daire çizilir. Dairenin yanında bir kişi de hakem olur ve hakem kırmızı beyaz deyince kırmızılar kaçar, beyazlar kovalar ve kırmızıları tutmaya çalışırlar. Tutulanlar oyun dışında kalır. Dairenin içine girenlere dokunulmaz. Daire içinde de uzun süre durulmaz. Kovalayanlar kaçanları bitirince oyuna kovalayanlar kaçarak, kaçanlar kovalayarak devam edilir.

Bu Bölüm İçin Yararlanılan Kişiler ;

AKAY, Ömer ; 1984 Dereköy doğumlu,
BULGUR, Serkan ; 1985 Şükrü Paşa köyü doğumlu,
DAĞTAŞ, Ercan ; 1985 Kırklareli doğumlu,
DEMİRKÖL, Hasibe ; 1985 Çağlayık köyü doğumlu,
DUMAN, Rafet ; 1931 Dolhan Köyü doğumlu,
KURTULMUŞ, Hasan; 1962 Çengelli Köyü doğumlu.
KURTULMUŞ, Ülbiye; 1962 Karahalil Kasabası doğumlu,
ÖZGEL, Ümit ; 1984 Dereköy doğumlu,
TÜRKÜSEV, Vedat ; 1985 Karadere Köyü doğumlu,
YESİM, Fehim ; 1935 Karahalil Köşabası doğumlu,

Ayrıca; Dolhan Köyü 5.sınıf öğrencilerinden, Paşayeri Köyü 4.ve 5.sınıf öğrencilerinden ve Ürünlü Köyü ilkokulu 3. 4. sınıf öğrencilerden 1996 yılında derlendi.

14. Halk Oyunları

Türkler, Orta Asya’dan Anadolu’ya oradan da 14.y.y.dan itibaren Balkanlar’a yayılmaya başlamış ve 1877-1878 Osmanlı Rus Savaşı ile birlikte tekrar tersine bir göç ile Balkanlar’dan bugünkü yurdumuza gelmişlerdir. Balkanlarda kaldıkları ortalama 450 yıllık süre içerisinde Yunanistan, Bulgaristan, Romanya, Sırbistan, Bosna-Hersek,

Makedonya, Arnavutluk gibi ülkelerin insanlarıyla yan yana yaşamış, onları kendi kültürleriyle etkiledikleri gibi onların kültürlerinden de etkilenmişlerdir.

Kültürler değişik bölgesel özellikler gösterdiği halde, doğduğu yerde kalmayıp yayılmaktadır. Halk oyunları da anonim bir özelliğe sahiptir. Halk oyunları (dansları) ilk çıkış

noktasında bir olayı, bir isteği, bir üzüntüyü dile getirmek için yaratılmış olmasına rağmen, aynı halk dansı günümüzde insanlara sevinç, neşe ve güzel duyguları tattırmakta ve insanları coşturmaktadır. Ortaya çıkışı insanlık tarihiyle paralellik sağlayan halk oyunları, zamanla değişime uğramakta, oynayan kişilerce yeni figürler eklenebilmektedir. Bu doğası gereği, zaman içerisinde değişen kültüre ters düşmemektedir. Günümüzde ilk çıktığı gibi değişmeden günümüze kadar gelmiş halk oyunu bulmak ta zordur zaten.

Kırklareli yöresi halk oyunlarını; Balkanlardan gelip yöremize yerleşen göçmenlerin getirdikleri ile buraya geldiklerinde karşılaştıkları insanların oynadıkları oyunların, bugünkü şeklini aldığı halk oyunları olarak değerlendirebiliriz. Çünkü Balkanlar'dan gelip buraya yerleşenler ve bu kuşağın devamı olan kişiler, bu oyunlarımıza sıkı sıkıya sahip çıkmışlar, otantik yapısında her hangi bir değişikliğe müsaade etmemişlerdir. Bu durumda, genelinde Kırklareli halk oyunlarının

yurt beğeni ile izlenmesine ve diğer yörelerde de öğrenilmek, oynanmak istenmesine neden olmaktadır.

Kırklareli yöresi halk oyunları bayramlarda, evlenme düğünlerinde, asker düğünlerinde, özel günlerde ve her türlü törenlerde oynanır.

Günümüzde yöremize ait halk oyunları köylerde davul-zurna ile yapılan düğünlerde oynanmakta iken şehir ve kasabalarda org ile yapılan düğünlerde pek oynanamamaktadır.

Kırklareli yöresi halk oyunları, genellikle 2 davul 2 zurna ile oynanmakta olup, birinci zurna melodiyi söylerken ikinci zurna da dem tutar. Oyunlar genellikle ağır başlayıp hızlı biter. Kollar bağlı olarak oynanan oyunlar ve karşılıklı oynanan oyunlar vardır. Kırklareli karşılaması çiftlerin karşılıklı oynadıkları bir oyundur. Hora denilen ikinci bir oyun da el ele, kol

kola, omuz omuza toplu olarak oynanan bir oyun olup yöremizde yaygın olarak oynanmaktadır. Yöremizde oynanan diğer bir oyun gurubu da kabadayı oyunudur. Davul-zurna eşliğinde erkekler tarafından oynanır. Yavaş başlayıp çok hızlı biter. Hora ve kabadayı oyunlarında oyunu yönlendiren ekip başıdır.

Türkiye'ye göç ederek Kırklareli'ne yerleşmiştir. Kırklareli, Trakya ve Türkiye folkloru üzerine pek çok araştırma yapmış ve bu araştırmalarını pek çok eserinde yayımlamıştır. 31 Mart 2001 Cumartesi gecesi vefat etmiş, 02 Nisan 2001 Pazartesi günü Ankara Kocatepe Camii'nde kılınan öğle namazı sonrasında Karşıyaka Mezarlığı'nda defnedilmiştir.

Şerif BAYKURT, Kırklareli ve çevresinde 1941 yılında başlayan halk oyunları (dansları) tespit ve derleme çalışmaları sırasında Anadolu'daki oyun havalarından daha değişik 9/8, 7/8 ve 5/8 liklerin çoğunlukta olduğu melodilerin çift davul çift zurna ile çalınmasıyla, oyunların oynandığını tespit eder. Bu çift zurnadan birinin dem tuttuğunu, hatta zaman zaman bu dem tutan zurnanın paralel seslerle esas melodiye katıldığını ve genel olarak üçlü aralıklarla çift ses aldığını belirtir. Şerif BAYKURT 1941 – 1945 yılları arasındaki Trakya alan araştırmalarında bilinip oynanan 15 halk dansının tespit edildiğini, 1950 yılına gelindiğinde 25 halk dansının daha tespit edilerek toplam 40 halk dansına ulaşıldığını, 1991 yılına gelindiğinde de Trakya'da

tespit ve derlemesi yapılan halk dansı sayısının 120 – 130 civarında olduğunu belirtir. Trakya'da tespiti yapılan bu 120 – 130 halk dansının Kırklareli, Edirne, Tekirdağ yöresi diye mal edilmelerinin iyi istek ve davranış olmasına bir rağmen bu oyunların aslında buralarda doğup büyüdüğünü kanıtlamadığı, bu oyunların Koca Balkanlarda, Rumeli'de oynanmış ve göçlerle birlikte Trakya'ya geldiklerini belirtir.

Balkanlardan göç ederek Kırklareli, Edirne ve Tekirdağ bölgelerine yerleşen Drama, Kavala ve Selanik şehirleri ile çevresindeki kasaba ve köylerde yaşayan halk oyunlarını,

Doyranlı'lar, Radovišta'lilar, Serez'liler oynamaktaydı. Şüphesiz sözü edilen bu 120 – 130 halk dansı içinde Trakya'daki yerli halkın oyunları da bulunmaktaydı. Yukarıda adları sayılan kasaba ve köylerden gelen Türk halkının çoğunluğunu 1924 yılındaki mübadele ile gelen göçmenler oluştuyordu.

Şimdi oyunların vaktiyle oynandıkları yer ve yörelerin isimlerini verelim.

- Alaybey, Boymisa (Boymiya), Kara Yusuf ve Lenko oyunlarını Doyran ve Kılış'lilar,
- Arzuyla Kamber Oyununu Pırdeş'liler ve Radovišta'lilar
- Zigoş, Drama Karşılaamsı, Ali Paşa (Kalamatya) oyunlarını Drama, Libotun, Zigoş ve Zariç'lilar,
- Karaguna oyununu Nasniç'liler,
- Patrino (Patrono) ve Toksa oyunlarını Arnavutluk'taki Türkler,
- Pavle oyununu Karacaovalılar,
- Tikveş ve Ağır Tikveş oyunlarını Tikveş'liler,
- Edirne'nin Ardı Bağlar oyununu Edirne'liler,
- Dere Geliyor Dere oyununu Lüleburgaz'lilar,
- Sülüman Aga oyununu Kırklareli'liler (Büyükmandıra Pomakları) oynamaktaydı.

1941 – 1945 yılları arasında tespit edilen 15 adet halk dansı,

1. Alaybey
2. Arzuyla Kamber
3. Beylerbeyi Ahmet Bey
4. Drama Karşılaması
5. Düz Horo
6. Eski Kasap
7. Hanım Ayşe
8. Kabadayı
9. Kara Yusuf
10. Papas kızı-Rum Kızı
11. Sirto-Şirto
12. Tikveş- Ağır Tikveş
13. Toksa
14. Üç Ayak
15. Zigoş

1946 – 1950 yılları arasında tespit edilen 25 adet halk dansı,

1. A Bre Sülüman Aga
2. Agoğlu – Küçük Molla
3. Ali Paşa
4. Ali Yazıcı
5. Boymisa – Beymisa
6. Dalıyan Mitra
7. Davullar Çalar Kırk Haydut Oynar
8. Dere Boyu Düz Gider
9. Dere Geliyor Dere
10. Dramalı Hasan
11. Haydar Haydar
12. İbrahim Hoca
13. İstanbul Kasabı
14. Kurdum Bahçelerde Asma Salıncak
15. Maleş Kızları
16. Mendilli Oyun

17. Naile Güzel
18. Patrano – Patrino
19. Pavle
20. Tapşın Havası
21. Selânik

Taklitli Oyunlar

22. At Koşturma, Attan Düşme
23. Ekip Bıçme, Harman Savurma
Parayı Cebe Koyma, İçki İçip Oynama
24. Pehlivanlık Peşrevi
25.

1991 yılına gelindiğinde Trakya’da tespiti yapılan ve oynanan halk dansları,

1. A Bre Sülüman Aga
2. Agoğlu (Ago, Küçük molla)
3. Ağır Tikveş (Tikveş)
4. Ahmetbey (Beylerbeyi Ahmetbey)
5. Alabacak
6. Alaybey
7. Alipaşa
8. Ali Yazıcı
9. Aman Değirmenci (Abre Değirmenci)
10. Arnavut Horası
11. Arzuyla Kamber
12. Atlama – Hoplama
13. Bağa Gider Oduna
14. Balkan Gaydası
15. Beylerbeyi (Ahmetbey)
16. Beymisa (Boymisa, Boymiya)
17. Börölce
18. Bulgar Gaydası
19. Burgaz Gaydası
20. Cevriye
21. Çam
22. Çanakkale
23. Çete (Çeta, Eşkîya, Kumita)
24. Çevik (Kerela, Rampi)
25. Çiftetelli
26. Çoban havası (Çobani)
27. Dalyan Mitra
28. Davullar Çalar Kırk Haydut Oynar (Kırk Haydut)
29. Dere Geliyor
30. Dere Boyu Düz Gider
31. Dol Kara Bakır (Kara Bakır)
32. Domuzu Bataktan Çıkarma
33. Döne Oyunu (Döne Halayı)
34. Drama Karşılması (Debreli Hasan, Hasancık)
35. Düz Horo (Düz Hora)
36. Düz Kasap
37. Edirne’nin Ardı Bağlar
38. Edirne Üç Ayağı

39. Eğri Hora
40. Eski Kasap
41. Eskiya (Çete, Çeta, Eşkiya, Kumita)
42. Fatoş
43. Galamatya (Galamata)
44. Gayda
45. Gel Seyrek
46. Gençlik
47. Gogole (Gorgol Ağa, Gugule)
48. Gordelâ (Kurdela, Kurdali)
49. Göçmen kızı
50. Güzel Emine
51. Hanım Ayşe
52. Hasancık (Debreli)
53. Haydar Haydar
54. İstafalka (İsteviyalka)
55. İbrahim Hoca
56. İnce Gayda
57. İşperlitzka
58. İspanyol Kasabı
59. İzzet Hoca
60. Kabadayı
61. Kalaycı
62. Kalamatya (Kalamatium)
63. Kalgıma
64. Kampana
65. Karaçalı
66. Karaguna
67. Karasarlı (Karahisarlı)
68. Kara Yusuf
69. Karşılama
70. Kasap
71. Kaynana
72. Kâzibe
73. Kerala (Çevik, Rampi)
74. Kırk Haydut (Davullar Çalar Kırk Haydut Oynar)
75. Kız Horası
76. Koşu (Taklitli Oyun)
77. Kumita (Eşkiya, Çete, Çeta)
78. Kurban Havası (Taklitli Oyun)
79. Kurdum Bahçelerde Asma Salıncak
80. Kurdela (Gordela, Kurdali)
81. Küçük Molla (Ago, Agoğlu)
82. Lenko
83. Lofça
84. Maleş Kızları
85. Mendil Havası
86. Naciye
87. Naile Güzel
88. Pancar Havası (Taklitli Oyun)
89. Papas Kızı (Rum Kızı)
90. Paşa Dudu
91. Patrona (Patrino)
92. Patriyoti
93. Pavle

94. Pehlivan Havası (Taklitli Oyun)
95. Pomak Gaydası
96. Rampi (Çevik, Kerela)
97. Roman Havası
98. Rum Gaydası
99. Rum Kızı (Papaz Kızı)
100. Selânik
101. Sırto
102. Stefalka (Steviyalka, Çift Ayak)
103. Stoplu Gayda
104. Sülûman Aga (A Bre Sülûman Aga)
105. Taklitli Oyun (Ekip Biçme, Parayı cebe Koyma, İçip Oynama)
106. Takuş
107. Takşin Havası
108. Tek Ayak
109. Tekirdağ Çiftetellisi
110. Tekirdağ Karşılması
111. Tekirdağ Yarım Havası
112. Telgrafın Telleri
113. Trakya Gaydası
114. Toksa
115. Tikveş (Ağır Tikveş)
116. Triyon
117. Toz Pembe (Bahriye Çiftetellisi)
118. Gelibolu Zeybeği
119. Tulum
120. Yarım Hava (Roman Havası)
121. Yaylada Gördüm
122. Uzun Urgan
123. Yarım Burgaz
124. Yarım Kasap
125. Üç Ayak
126. Yeni Kasap
127. Zekiyem
128. Zigoş

Trakya ve Kırklareli yöresi halk oyunları hakkında yukarıda verilen tanıtım bilgilerinin ardından şimdi 2000’li yıllarda Kırklareli yöresinde oynanan halk oyunlarından bazılarını şöyle belirtebiliriz.

1. Alay Beyi
2. Ali Paşa
3. Arzu İli Kamber
4. Boymisa
5. Dere Boyu
6. Drama Karşılması

İsmi ortaya çıktığı Batı Trakya’daki Drama Şehri’nden almış olup sözleri şöyledir.

Yukarı mahalle çeşmeleri
Akar akar süzülür,
Sana bu şarkılar Esmam
Gazinoda düzülür.

Yukarı mahalle çeşmeleri
Değirmen döndürür,

Senin o bakışların Esmam
Beni öldürür aman aman.

7.Eski Kasap

8.Galamata

9.Gayda

10.Hanım Ayşe

Göçler sırasında Batı Trakya'dan bölgemize gelen göçmenler vasıtasıyla getirilmiş, kızılı erkekli oynanan bir oyundur. Bir gencin sevgilisine yaktığı türkünün sözleri gencin sevgisini anlatır. Türkünün sözleri şöyledir.

Giderim yolce yolce
Yolun çiçeği morce
O senin bakışların Hanım Ayşem
Sokuyor beni borce.

Arpa ekim gül bitti.
Gül gibi yarım gitti
Sen orada ben burda Hanım Ayşem
Eridi yağım bitti.

11.İzzet Hoca

Batı Trakya'da çok zengin birisi olan İzzet Hoca kızının düğününü yapmaktadır. Kına gecesi eğlenceler devam ederken kırk haydut tarafından gelin kaçırlır. Haydutlar tarafından kaçırılan gelinin zengin ve güçlü biri olan İzzet Hoca'nın kızı olduğu anlaşılınca haydutların en küçüğü tarafından öldürülür. Bu olaya istinaden bir türkü yakılmış ve olay danslarla betimlenmiştir. Oyun erkekler tarafından oynanır.

Oyunla ilgili türkünün sözleri şöyledir.

Kına gecemde çaldılar beni
Dokuz dizi altunumu verdim
Yine kurtulamadım anacığım
En küçüğü canıma kıydı.

Haydi dediler Sırça Pınar'a anacığım
Götürdüler beni dönmez yollara
Bana sordular anacığım,
Sen kimin kızıydın
Ben de dedim İzzet Hoca'nın kızayım.

12.Kabadayı

13.Kambana

14.Kara Yusuf

15.Kırk Haydut

16.Kız Karşılması

17.Pavle

18.Sirto

19.A Bre Sülüman Aga

Kızılı-erkekli ve mendille oynanan hareketli bir oyundur. Çift davul çift zurna ile karşılama türünde oynanan oyunun iki değişik söylenen türküsü vardır. Her iki türkünün de sözleri şöyledir.

Birinci Türkü

A bre Sülüman Aga
Tut çakal beygiri

Vuralım yuları
Alalım gelini

Sülüman Aganın karısı
Pencereden bakar
Pencereden bakar
Sülüman Aganın karısı
Çok canlar yakar.

İkinci Türkü

A bre Sülüman Aga
Tut çakal beygiri
Uralım yuları
Sıkalım kolanı

A bre Sülüman Aga
Boydalar oldu mi
Beni evereyler
Haberin oldu mi

Sülüman Aganın karısı
Sundurmadan bakıyor
Sülüman Aga ona
Altı patlar atıyor.

20.Zigoş

Adını Batı Trakya'dan Drama ve Kavala arasında bulunan Zigoş Köyü'nden alan oyunumuz, karşılıklı iki sıra düzeninde, başlangıçta ağır bir zeybek gibi oynanan 9 vuruşlu bir oyun olup, çift davul çift zurna ile oynanmaktadır. Çok hareketli olan oyun, düğünlerimizde sevilerek oynanır.

Bu Bölüm İçin Yararlanılan Kişiler ve Kaynaklar;

ARTUN, Yard.Doç.Dr.Erman: Tekirdağ Halk Oyunları Araştırması, Trakya Doğu Tesislerinde Basılmıştır. 1992.

BAYKURT, Şerif ; Kırklareli'nde Halk Dansları Araştırmalarının 50.Yılı. Anadolu Folkloru, 1991, Ekim, Kasım, Aralık 12. Sayısı.

15. Kırklareli'nde Yağmur Duası

Kırklareli köylerinde Nisan sonunda başlayıp Mayıs ayı boyunca devam eden oldukça yaygın olarak yapılan yağmur duaları, 2005 yılında da tüm köylerimizde peş peşe gerçekleştirilmiştir. 28 Nisan 2005 Perşembe günü Ulukonak, Paşayeri,, 30 Nisan 2005 Cumartesi günü Dokuzhöyük Köyü ve 01 Mayıs 2005 Pazar günü İnece Beldesi ile Karakoç Köyü'nde gerçekleştirilmiştir.

30 Nisan 2005 Cumartesi günü Merkez İlçe Dokuzhöyük Köyü'nde yapılan yağmur duasını başından sonuna dek izledim, fotoğrafladım ve sözlü olarak bilgi aldım. Bilgi

aldığım 1956 Dokuzhöyük Köyü doğumlu ve İlkokul mezunu olan Hüseyin Canseven ile 1935 Dokuzhöyük Köyü doğumlu ve ilkokul mezunu Remzi Canseven Dokuzhöyük Köyü'nde yapılan yağmur duaları hakkında şu bilgileri verdiler.

-Çok eski yıllarda komşu köylere haberci salıp, yağmur duasına davet çıkarılırdı. Herkesin gönlünden kopan para, ekmek, kuru fasulye, koç, yoğurt, pirinç, kuru üzüm, gibi yiyecekler köy muhtarlığında toplanırdı. Toplanan yiyecekler istenilen miktardan az ise toplanan para ile ihtiyaç kadar yiyecek alınır ve köyde iyi yemek yapan aşçıları cami yanında yakılan ateşlerle, büyük kazanlarda etli kuru fasulye, pilav ve kuru üzüm hoşafı yaparlardı. Öğle namazını müteakiben kadınların katılmadığı erkeklerin katıldığı yağmur duası yapılırdı. Yağmur duası esnasında eski yıllarda avuç içleri yere bakarken son yıllarda göğe bakacak şekilde tutulmaktadır. Yağmur duasından sonra erkekler topluca yemeklerini

açık havada çimenler üzerine konulan tahta sofralarda yerlerdi.

Km.

toplucu

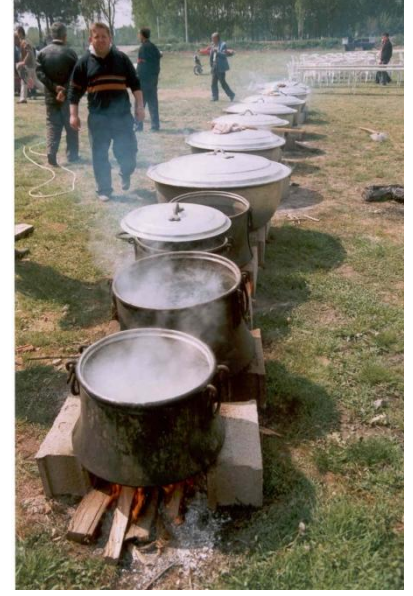
yemeklerini yağmur duasının yapıldığı alanda yerler iken, Dokuzhöyük Köyünde bu böyle olmamaktadır. Burada erkekler topluca yemeklerini yedikten sonra kalan yemekler evlere gönderilir ve kadınlar da bu yemekleri evlerinde yemektedirler. Yemeklerin dağıtımı muhtarın görevlendirdiği kişilerce yardımcı olunması maksadıyla ücretsiz olarak yapılmaktadır.

Yine çok eski yıllarda çocuklara toplatılan küçük taşlara dua okunur, bu taşlar bir çuvala konur ve çuval da akarsuya atılırdı. Yabani asma çubuğu da suya gömülür, duadan sonra küçük çocuklardan birisi suya atılırdı. Ancak son yıllarda bu gelenek bırakılmıştır.

Son yıllarda yağmur duasına davet şekli, bastırılan davetiyelerin komşu köy muhtarlıklarına gönderilmesi, yağmur duasının yapılacağına anons edilmesi ve çok misafir gelmesi için telefonla haber verilmesi olarak gerçekleştirilmektedir.

01 Mayıs 2005 Pazar günü Merkez İlçeye bağlı ve 2000 yılı nüfus sayımına göre 1887 kişilik bir nüfusa sahip İnece Kasabasında yapılan yağmur duasını da başından sonuna kadar izledim ve İnece doğumlu olup, her yıl yağmur duasına katılan kişilerden de bilgi aldım. Araştırmama kaynaklık eden kişilerden 1942 İnece doğumlu Sami Dik, 1955 İnece doğumlu Ahmet Sözen, 1953 İnece doğumlu Mustafa Karaağaç, 1944 İnece doğumlu Mehmet Orman, 1946 İnece doğumlu Recep Kocabekir ve 1965 İnece doğumlu Yaşar Alkan'dan aldığım bilgiler ve kendi gözlemlerim doğrultusunda İnece Kasabasında yapılan yağmur duası şöyle gerçekleştirilmektedir.

Yağmur duasının yapılacağı 8-10 gün önceden belirlenmiş, davetiyeler bastırılmış ve yağmur duasına gönüllü yiyecek ve parasal yardımda bulunacak kişilerden yardım sözleri alınmıştır. Bastırılan davetiyeler komşu köy muhtarlıklarına gönderilmekte, İl merkezinde de Belediye hoparlöründen yağmur duasının tarihi anons ettirilmektedir. Böylece daha fazla misafirin gelmesi amaçlanmaktadır. Köy düğünlerine para karşılığında yemek yapan köyün aşçısı, yağmur duasının yemeklerini katkısı olsun diye ücretsiz üstlenmiştir. Köyde yaşayan ve karısı hasta olan Ahmet Sözen adlı bir kişi, şayet eşim hastalıktan kurtulursa yağmur duasında karşılık beklemeksizin bir dana vereceğim diye adakta bulunmuş. Bu kişinin eşi hastalıktan kurtularak iyileşmiş. Ahmet Sözen 2005 yılı yağmur duasında 270 Kg. ağırlığında bir dana ile 1 koçu karşılıksız olarak sözünün karşılığı olarak köy muhtarlığına vermiş. Köyden 9 kişi daha karşılıksız olarak birer koç vermesiyle, 2005 yılı İnece yağmur duasında 1 dana ve 10 koç kesilerek yapılan et haşlama, etli kuru fasulye ve etli pilav yendi. Yanında da bir mandıra sahibinin karşılıksız olarak verdiği ortalama 2000 civarında ayran içildi. Kuru fasulye ve etli pilav

için kullanılan 250 Kg. pirinç ile 150 Kg. kuru fasulye köy halkının verdiği paralarla satın alınmıştır. Yemeklerde tüketilen 700 ekmek de köydeki ekmek fırını sahibi tarafından karşılık beklemeksizin yapılmış ve duaya katılanlara verilmiştir.

Yağmur duası İnece Kasabasının doğal çimlerle kaplı futbol sahasında yapılmıştır (Eski okul bahçesi). Futbol sahasının bir köşesine ocaklar oluşturulmuş, yakılan odun ateşinin üzerinde 10 adet kazanda etler ve kuru fasulye ile pilav pişirilmiştir. Yağmur duası bitiminde plastik masa ve sandalye ile yerlere

kurulan tahta sofralarda yemekler yenmiştir. Dokuzhöyük Köyünde olduğu gibi burada da kadınlar yemeğe gelmemiştir. Kalan yemeklerden evlerine giden erkekler kadınlar için de yemek götürmüşlerdir.

Kaynak kişilerden aldığım bilgilere göre, eski yıllarda yağmur duası esnasında birbirlerini görecekt uzaklıkta koyunlar bir tarafta kuzuları diğer tarafta bekletilir, analarını gören kuzular, kuzularını gören koyunlar karşılıklı bağışmaya başlar, bu bağış sesleri de Allah'a yakarış olarak yorumlanmaktaymış. Ancak bu gelenek artık görülmemektedir. Zaten kasabada koyun da kalmamıştır.

Köy halkı ve misafirler tarafından bir bayram havası içerisinde gerçekleştirilen yağmur duası ve yemekten sonra, misafirler güler yüzle uğurlanmaktadır.

16. Geleneksel Topçu Baba Kurban Törenleri

Geleneksel Topçu Baba Kurbanı etkinliklerinin yapıldığı yer, Kırklareli ilinin Kofçaz İlçesi'ne bağlı Topçular Köyü'nde bulunan Topçu Baba Türbesi'nin bulunduğu koruluktur. Burası Kırklareli Merkez İlçeye 45 km. uzaklıkta olup, 150 kişilik bir nüfusa sahiptir. Asıl adının Şeyh Mahmut olduğu

sanılan Topçu Babanın 14. y.y. sonu 15. y.y. başında yaşadığı rivayet edilmektedir.

Topçu Babanın köy halkı ve çevrede bilinen ve bize anlatılan söylencesi şöyledir.

Yörenin Bizanslılar'dan alınması sırasında bir gurup askerle birlikte büyük kahramanlıklar göstermiştir. Osmanlı ordusunda Topçu subayı olarak görev

yapmakta iken, karargâh kurulduğu Topçular Köyü'nde askerin ihtiyacı olan su bulunamayınca bir topuk darbesiyle su çıkmasını sağlamış ve yumruğuyla da bir taşla vurarak bu taşın su kabı şekline dönüşmesini sağlamıştır. Daha sonra burada vefat eden Şeyh Mahmut buraya gömülmüş ve zamanla mezarı türbeye dönüştürülerek, ziyaretgâh haline getirilmiştir. Türbesinin bulunduğu yerde her yıl yapılan geleneksel Topçu Baba Kurban törenlerine, Anadolu'nun, Trakya'nın çeşitli yerlerinden insanlar gelmekte ve törene iştirak etmektedirler.

Topçu Baba Türbesi 5m x 5m temel üzerine oturan kerpiç duvarlı, yörede yerli kiremit denilen oluklu kiremit ile örtülü, ağaç kısımlarında demir çivinin kullanılmadığı tek oda, tek katlı bir yapıdır. Köy halkından vefat edenlerin zamanla türbenin etrafına gömülmesiyle bölge mezarlık olmuş, türbe de bu mezarlığın ortasında kalmıştır. Türbe bölgeye hakim yüksek bir tepe üzerindedir.

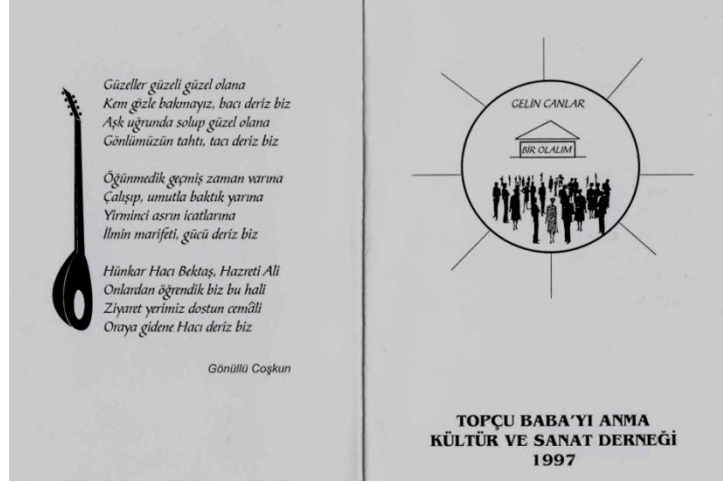

Türbeden aşağı doğru inildikçe, yamaçta bulunan meşe ormanı içerisinde kurban kesme yerleri, yemek pişirme ocakları ve 2 adet tuvalet görülmektedir. Muhtelif yerlere çöp sepetleri konmuş, yürüme yolları oluşturulmuş ve suyu her zaman akan ağaç gövdelerine gömülmüş 8-10 çeşme, alanda dağınık olarak yer almaktadır. Alanın merkezinde de ortalama 100 M2 lik bir boş alan

yaratılmış ve gösteri sahnesi olarak düzenlenmiştir. Etkinlik süresince Jandarma trafik güvenliği için, ambulans da sağlık güvenliği için alanda yerini almaktadır.

Geleneksel Topçu Baba Kurbanı etkinlikleri hakkında bilgi aldığım Topçu Babayı Anma Kültür ve Sanat Derneği” eski başkanı, yeni başkanı, muhtar ve köydeki yaşlı kişilerden de şu bilgiler derlenmiştir.

1997 yılında kurulan “Topçu Babayı Anma Kültür ve Sanat Derneği” kurulmadan önce, 16 köyü bulunan Kofçaz İlçesi’nin tüm köylerine, Kırklareli Merkez ve diğer ilçelerine mektup yazılarak muhtarlık ve belediyeler aracılığıyla insanlar davet edilmektedir. Derneğin kurulduğu 1997 yılından itibaren ise dernek tarafından davetiye bastırılmakta, bunlar kurumlara ve köy ile kasabalara gönderilmektedir. Geçerli mazereti olan davetlilerin dışında herkesin katıldığı etkinliklerde 150 kişilik Topçular Köyü yaklaşık 5000’e yakın misafiri ağırlamaktadır.

Davetliler bölgeye geldiğinde arabasından inmekte, doğruca Topçu Baba Türbesi’ne gitmektedir. Önce türbe binasına 6-7 m. uzaklıkta bulunan ve saçtan yapılmış bir tarafı açık dolabın içinde mum yakmakta, daha sonra türbenin içine girerek dua okumakta, türbeden çıkarken mezarın

bulunduğu sandukaya arkasını dönmeden geri geri çıkmaktadır. Kurban getirdiyse kurbanını alıp kurban kesme yerine götürmekte ve görevlilere teslim etmektedir. Getirilen kurbanları kesmek, yüzmek, temizlemek, etleri küçük küçük parçalara ayırarak çelik kazanlarda kaynatmak için yapılması gereken hizmetleri Topçular Köyü’nden, komşu köylerden gönüllü kadınlı-erkekli kişiler ile başka illerden gelen davetliler görmektedir.

miktarda horoz, şeker, tuz, pirinç, kuru fasulye, ekmek, hoşafılık meyve getirmektedirler. 11 Haziran 2005 tarihinde yapılan etkinlikte halkın küçük baş kurban dediği koç, koyun ve keçiden oluşan kurban 127 adet, 1 dana, 500 civarında horoz, 1 traktör arabası dolusu ekmek, çok miktarda tuz, toz şeker, kuru fasulye ve hoşafılık meyve getirilmiştir.

Misafirler tarafından sabahın 09.00’undan itibaren getirilmeye başlanan kurbanlar ve diğer yiyeceklerden saat 17.00’ye kadar yemek yapılmakta, bu süre içerisinde ise aileler ağaç altında kurdukları salıncaklarda sallanmakta, çay demleyip içmekte, alanın ortasında oluşturulan ses düzeninin de bulunduğu tören yerinde yöresel

ozanlar şiir okumakta, saz çalıp deyiş söylemektedirler. İstanbul ve Sivas yörelerinden gelen semah

gösteri grupları da sırası geldiğinde semah gösterilerini büyük bir alkış ve coşku içerisinde misafirlere sunmaktadırlar. 2008 yılı etkinliklerinde Topçular Köyü kadın ve erkeklerinden oluşan bir semah gurubu da gösteri yapmıştır.

Yavaş yavaş saatler 17.00'ye yaklaşırken 20'ye yakın çelik kazanda pişirilen etlerin kokuları alana yayılmakta, insanlar acıkmış, çocuklar ısrarla yemek istemektedirler. Bu arada

etkinlik düzenleme komitesince şu anonslar yapılmaktadır.

-Lütfen kurban dağıtımı esnasında misafirlerimiz acele etmesinler. Herkes yerinde otursun ve sizin yanınıza getirilecek olan yemekleri beklesin. Hizmet gören arkadaşlarımız tüm sofralara ulaşacaktır. Lütfen diğer sofralarla birlikte ve yol ile çevrili bölgede oturunuz. Yolun alt

kısımlarında veya çok üst kısımlarda kalırsanız yemek dağıtan arkadaşlar sizleri göremeyebilirler. Evlere pay almak isteyen misafirlerimiz acele etmeden, kurban dağıtımı bittikten sonra dağıtım yapan arkadaşlara başvursunlar. Çevremizi geldiğinizde nasıl bulduysanız öyle bırakınız, her yanımız orman olduğundan ateşe dikkat ediniz. Teşekkür ederiz.

Geleneksel Topçu Baba Kurbanı etkinliklerine boş elle gidilmez düşüncesinin

ne kadar ağır bastığı gelen kurban ve diğer yiyeceklerin miktarından anlaşılmaktadır. Bu etkinlik önceleri Pazartesi günleri yapılmakta iken, zamanla misafir sayısının artması, insanların resmi yerlerde çalışıyor olmaları sebepleriyle etkinliğe gelinmesinde düşülen sıkıntı nedeniyle 1997 yılından itibaren Haziran ayının ikinci Cumartesi günü yapılmaya başlanmıştır. Bu da misafirler tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

Bu Bölüm İçin Yararlanılan Kişiler ;

AŞIK, Hasan Uslu :Kofçaz İlçesi Terzidere Köyü dedesi.1930 Terzidere Köyü doğumlu olup, 2010 yılında bir trafik kazası sonucunda hayatını kaybetmiştir.

DAĞ, Selahattin :1944 Topçular Köyü doğumlu. Topçu Babayı Anma Kültür ve Sanat Derneği Başkanı olup, halen Kırklareli il merkezinde ikamet etmektedir.

- ENGİN, Muzaffer :1964 Topçular Köyü doğumlu. Topçu Babayı Anma Kültür ve Sanat Derneği eski Başkanı olup, halen Kırklareli il merkezinde ikamet etmektedir.
- ENGİN, Refik :1956 Tekirdağ Kılavuzlu Köyü doğumlu olup, halen Kılavuzlu Köyü'nde ikamet etmektedir. (Araştırmacı-Yazar)

17. Geleneksel Gül Baba Kurban Törenleri

Gül Baba Kofçaz ilçesi, Ahmetler köyünde bulunmaktadır. Ahmetler Köyü halkı Bulgaristan'dan şimdiki Ahmetler Köyü'nün yere yakın bir yerde bulunan Mangırlar Bölgesine geliyor. Bir müddet sonra oradan Kocayurt Bölgesine geçiyor ve buradan da bir kısmı Topçular Köyü'ne, bir kısmı da bu günkü Ahmetler Köyü'nün olduğu yere geliyor ve köyü kuruyorlar. Köyün kuruluşu zamanında Ahmet isminde bir zat topluluğun ileri gelenlerinden birisi olduğu için, köyün adı da Ahmetler (halk arasında söylendiği gibi Ahmatlar) olarak anılmış ve halen bu ismi taşımaktadır. Amuca Kabilesini Balkanlara getiren Karaoğlu Abdal Ahmet Babanın da, köy arasında maneviyatının yaşatılması, bu köye bu ismin etken olmuştur.

Köy halkına Amuca Kabilesi denmekte olup, bunun açıklaması da şöyle yapılmıştır.

Orta Asya'dan Anadolu'ya gelirken kaldıkları yerlerde eşkıyalar tarafından ellerindeki mal ve hayvanları zorla alınıp gasp edilirmiş. Bu durumdan kurtulmaları için başka bir eşkıya gurubuna para verip yardım istemişler. Belirli bir müddet sonra diğer eşkıya gurubu mallarını ve hayvanlarını almaya karar verdiklerinde içlerinden birisi,

-Şimdi onların Amucası var. Biz onların mallarını ve hayvanlarını bundan böyle alamayız demiş ve bir daha da eşkıya baskınına mahruz kalmamışlar. İşte Amuca Kabilesi denmesinin nedeni bu yaşanılanlarmış.

Amuca kabilesinin yaşadığı yerleşim yerleri de şunlardır. Kırklareli Kofçaz İlçesine bağlı Aşağı Kanara, Yukarı Kanara, Kocatarla, Devletliağaç, Ahlatlı, Karaabalar, Merkez İlçeye bağlı Yörükbayır, Düzorman, Kapaklı, Koruköy, Kızılcıkdere, Karıncak, Babaeski İlçesine bağlı Osmaniye, Lüleburgaz İlçesine bağlı Çeşmekolu, Turgutbey, Umurça, Yenibedir, Yeni Taşlı köyleri ile Tekirdağ İlinde Kılavuzlu ve Arzulu köyleridir.

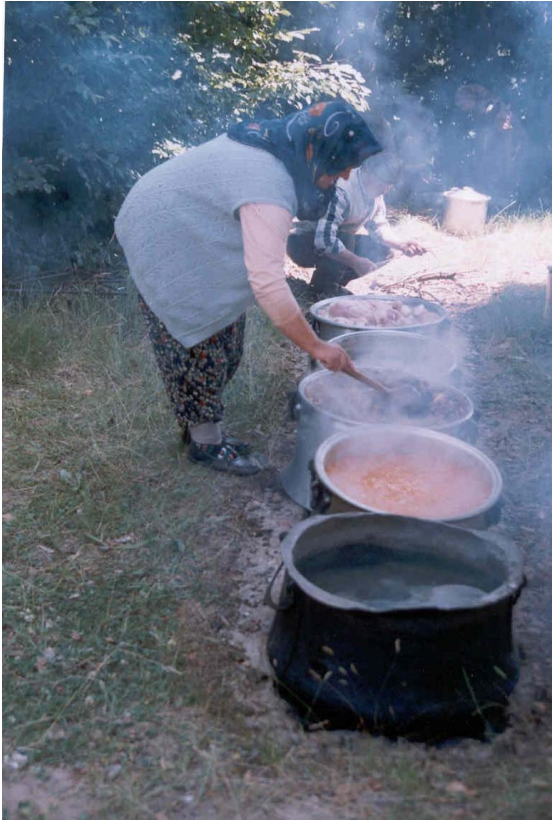

Gül Babanın buradaki yatırı köy mezarlığının yanında yüksek bir tepede koruluğunun yanındadır. Türbe ortalama 4 m. yükseklikte, 12'gen bir beton yapıdır. 12 köşesine birer atlamalı olarak pencere yapılmıştır. Yani 6 penceresi mevcuttur. Güneye bakan bir de kapısı bulunmaktadır. Türbeye gelen ziyaretçiler sandukaya 3 kez el sürmekte ve nefes okumakta, çıkarken sandukaya arkasını dönmemek için arka arkaya

çıkılmaktadırlar. Buradaki yatır nazarlama olup, Gül Babanın asıl mezarı Macaristan'ın Budin şehrindeki türbesindedir. Fatih Sultan Mehmet zamanında bazı savaşlara katılmış ve H.948, miladi 11 Eylül 1541 tarihinde Macaristan'ın Budin şehrinde vefat etmiştir. Burada defnedilerek türbe yapılmıştır. Türbenin bu gün ayakta olduğunu Mehmet Serez Tekirdağ'ın yerel gazetesi Yeni İnan'da yayımladığı Macaristan yollarında adlı yazısında belirtmektedir.

Gül Babanın köydeki kuşaktan kuşağa gelen söylencesi şöyledir.

Tahmini 250 veya 300 sene evvel her yer karla kaplı iken, kışın zemheri denilen ayda köye bir ihtiyar gelir. İhtiyarın kucağı kırmızı kırmızı güllerle doludur. Köy halkı dedeye gülleri nereden bulduğunu sorunca, dede cevap olarak şimdiki mezarının olduğu tepeyi gösterir. Halk bu cevaba inanmaz ve koşarak dedenin güllerin bulunduğunu söylediği tepeye giderler. Bir de bakarlar ki tepede güller açmış. Dedenin doğru söylediği anlaşılınca koşarak köye gelirler, bir de baksınlar dede ölmüş. Daha sonra dedeyi güllerin olduğu bu tepeye bu günkü türbenin olduğu yere defnederler. Bu gün her yıl geleneksel olarak Haziran ayında Gül Baba adına kurbanlar kesilir. Bu Geleneksel Gül Baba Kurban Törenine 3, 4 bine yakın misafir çevre köylerden, Tekirdağ'dan ve İstanbul'dan gelip katılırlar. Gelen

konuklar beraberinde katkı olsun ve adak yerine gelsin diye kurban da getirirler. Her yıl ortalama 50 ilâ 100 civarında koç türünden kurban kesilmekte ve kesilen kurbanlar türbenin olduğu korulukta topluca yenmektedir. Ahmetler Köyü dedesi Ali Yıldız, Gül Baba hakkında şöyle demektedir.

Gül Baba Türbesi devletin de yardımı ile 1991 yılında yeniden yapılmıştır. Türbenin temeli atılırken rüyalarda görünerek asıl yerini ve bu günkü şeklini belirlemiştir. Bazen ayaklarım dışarıda kaldı, bazen de baş tarafım orada değil, bu yönde diye görünmüş. Trakya'daki mezarlıklarda ölenin baş kısmı batıya, yüzü Kibleye gelecek şekilde gömüldüğü halde, yatırlarda yön belirsizdir. Gül Baba Türbesinin alt tarafında bir çeşmesi de vardır. Suyu bol ve soğuk olan çeşmenin adına Erenler Pınarı denilmektedir. Pınar ve türbe orman kenarındadır. Gül Babanın bir Bektaşî babası olduğunu Macaristan'da şehit olduğunu tüm köy halkı bilmektedir.

Araştırmacı Trakya Alevi-Bektaşileri konusunda araştırmaları bulunan Refik Engin; Bedri Noyan'ın yayına hazırladığı Veli Baba Menakıbnamesi ile Türk Dünyası araştırmaları

Dergisi'nin 1991 yılı 52.sayısında Dr. Bayram Ürekli'nin Gül Baba ve Veli Babaya ait bir secere yazısında konuyla ilgili geniş açıklamalarda bulunduğunu da söylemektedir.

Her iki kaynakta da doğum yerinin Isparta'nın Serinkent İlçesi'ne bağlı Uluğ Bey köyü olduğu, adının Cafer, lakabının Gül Baba olduğu yazılmaktadır. Ali ve Hüseyin adında iki oğlunun bulunduğu bildirilmektedir. Soy seceresi Hz.Ali'ye çıkmaktadır diye belirttikten sonra Nefes Dergisindeki Gül Baba hakkındaki yazısını bitirmektedir.

Gül Baba Geleneksel Kurbanı 2005 yılında şöyle gerçekleşmiştir.

23 Haziran 2005 Perşembe günü yapılan kurban töreninde 25 adet koyun ve koçtan oluşan kurban ile 50 adet de horoz kesilmiştir. Ziyaretçiler tarafından getirilen pirinç,

kuru üzüm, erik, yabani armut gibi meyveler ile tuz şeker ve ekmek gibi yiyeceklerin hepsi bir yerde toplanmakta, karşılıksız hizmet gören kadınlar tarafından cinslerine göre ayrıştırılmakta ve yemek yapmaya hazır hale getirilmektedir. Bu esnada erkekler de kurban kesmekte, kurbanı temizlemekte yemek yapmaya hazır hale getirmektedirler. Diğer

ziyaretçiler de ormanlık bölgeye dağılmış, meşe ağaçlarının gölgelerinde birbirleriyle sohbet etmekte, tanıdıklar ve akrabalar hasret gidermektedirler. Yine birkaç erkek tarafından yakılan ateşin korları, yemek ve hoşaf pişirmek için hazırlanmış 15 adet çelik, alüminyum ve bakır kazanların altlarına taşınmakta, ateşi devamlı canlı ve kuru bol tutmaktadırlar. Bir kısım kadın da kirlenen kap ve kacakları yıkamaktadırlar. İyi bir görev dağılımı yapılmış olan bu Geleneksel Gül Baba Kurbanı töreninde bu görevleri yapanlar, ücret almaksızın hizmet gören Ahmetler köyü ve

komşu köylerden gelen gönüllülerdir. Bu yıl etkinliğe katılan ziyaretçi sayısı ortalama 1500 kişi civarında olmuştur. Saatler 17.00'ye yaklaşırken insanlar acıkmış, hizmet görenler yorulmuş, yemekler de güzel güzel kokmaya başlamıştır. Birden bir ses duyulur.

Herkes yemeklerin pişirildiği yere yakın toplansın ve önlerine getirilecek yemekleri beklemeye başlasın. Hiç kimse endişe etmesin, herkese yetecek ve buraya gelemeyen yaşlılarınıza da götüreceğiniz kadar yemek var. Buraya geldiğinizden dolayı Allah sizden razı olsun. Yemekten sonra aramızdan ayrılacak olan misafirlerimize hayırlı yolculuklar diliyoruz.

Herkes yemek pişirilen yere yakın toplanmış, oturmuş ve yemeklerini beklemeye başlarken hizmet gören erkek ve kadınlar yemekleri süratle dağıtmış ve herkes büyük bir zevkle kurban etini

yiyip, hoşafını içmiştir. Yemekten sonra da birbirleriyle helalleşip öpüşerek evlerine dönmeye başlamışlardır.

Bu Bölüm İçin Yararlanılan Kişiler ;

- AKTAŞ, Hanife : 1944 Ahlatlı Köyü doğumlu. İlkokul mezunu olup, halen Ahlatlı Köyü'nde ikamet etmektedir.
- DÖNMEZ, Fatma : 1945 Ahlatlı Köyü doğumlu. İlk üç sınıfı okumuş olup, halen Ahlatlı Köyü'nde ikamet etmektedir.
- ENGİN, Refik :1956 Tekirdağ Kılavuzlu Köyü doğumlu olup, halen Kılavuzlu Köyü'nde ikamet etmektedir. (Araştırmacı-Yazar)
- HIZLI, Nesibe :1957 Deveçatağı Köyü doğumlu. İlkokul mezunu olup, halen Deveçatağı Köyü'nde ikamet etmektedir.
- KAYDUL, Saniye :1952 Ahmetler Köyü doğumlu. İlkokul mezunu olup, halen Ahmetler Köyü'nde ikamet etmektedir. (Köyün aşçısıdır.)
- KORKMAZ, Ramazan: 1947 Karaabalar Köyü doğumlu. İlkokul mezunu olup, halen Karaabalar Köyü'nde ikamet etmektedir. (Akçaağaç'tan kepçe, kaşık, oklava yapmaktadır.)
- ÜNEL, Kadir : 1956 Ahmetler Köyü doğumlu. İlkokul mezunu olup, halen Ahmetler'de ikamet etmektedir. Köyün muhtarıdır.
- YILDIZ, Ahmet :1950 Ahmetler Köyü doğumlu. İlkokul mezunu olup, halen Ahmetler'de ikamet etmektedir.
- YILDIZ, Ali :1928 Ahmetler Köyü doğumlu. İlkokul mezunu olup, halen Ahmetler'de ikamet etmektedir.

18. Bolca Nine Adak Ziyaretleri

Bolca Nine Ziyaretgâhı, Babaeski İlçesi Mutlu (Kofalca) Köyü'nde bulunmaktadır. Mutlu Köyü, Babaeski İlçesine 10 Km. uzaklıktadır. Bolca Nine ismi köy halkı ve tüm Trakya tarafından bilinmekte ve 6 Mayıs'ta başlayıp Kasım ayına kadar devam eden ziyaretçi akınına uğramaktadır.

Bolca Nine Türbesinin bulunduğu alan bir koruluktur. Bu alanda Bolca Ninenin mezarı, erkekler ve kadınlar için iki odalı bir mescit, kurban kesme bölümü, oturma gurupları, ızgara yapılabilecek ve ateş yakıp yemek pişirilebilecek ocaklıklar, iki adet tuvalet, çeşmeler, bulunmaktadır. Her yer büyük ulu ağaçlarla kaplı ve koyu bir gölgeliktir.

1943 yılı Mutlu Köyü doğumlu öğretmen Halit

Yardımcı tarafından kaleme alınıp 2003 yılında basımı gerçekleştirilen “TRAKYA GERÇEĞİ Fatih ve Bolca Nine” adlı kitapta yazar Halit Yardımcı Bolca Nine hakkında şunları söylemektedir.

“Son Avrupa seferini Arnavutluk üzerine yapmak üzere sefere çıkan Fatih Sultan Mehmet Han ve ordusunun yolu Bolca Ninenin yaşadığı suyu ve yeşilliği bol olan Mutlu Köyü’ne düşer. Ordu bu bölgede konaklarken bir gurup asker Bolca Ninenin evinin yanından geçer ve onun bir şeyler

pişirdiğini görür. Askerler yemek için yanına gelirler. Bolca Nine de sayıları 100-200 veya daha fazla olan askerlere ocakta pişirdiği pilavdan verir. Bolca Nine askerlere pilav verdikçe pilav azalacağına fazlalaşmaktadır. Bu durum karşısında şaşırان askerler Ulu bir kadın karşısında olduklarını düşünür ve bu olayı Fatih Sultan Mehmet Han’a anlatırlar. Padişah yanında komutanları ile birlikte Bolca Ninenin yanına gelir, onun ellerine sarılır ve kendisinden bir şeyler dilemesini düşünürken, Bolca Ninenin gözlerine baktığında, bu

yüce kadının kendisinden bir şeyler istemeyecek bir doygunluğa, olgunluğa yükseldiğini sezer ve “dile benden ne dilerse” diye soramaz. Padişah bu olanların üzerine onun adını bile sormadan,

–“Ey muhterem kadın bundan böyle senin adın BOLCA ANA olarak çağrıla, gelecek neslimiz tarafından BOLCA NİNE olarak anıla” diyerek onun ellerini öper ve saygısını böyle ifade eder.

Padişah ziyaretini bitirip gitmeye kalktığında Bolca Nine ona;

–“Padişahım, askerleriniz dinlenmek için geldiklerinde şu anda sizin de karşıda gördüğünüz kargılarını toprağa saplamışlardı. Emretseniz de askerlerinizin bu kargıları bu akşam burada kalsın, sabah olunca askerleriniz gelip alsın” der ve bu isteği padişah tarafından uygun karşılanır. Ertesi gün padişah, komutanları ve askerleri Bolca Nineye veda etmeye geldiklerinde, akşam toprağa saplı olarak bırakılan kargıların yeşererek birer fidan haline geldikleri görülür. Bu olay Bolca Nineye olan saygıyı daha da artırır.

Bolca Ninenin kendisinden hiç bir şey istemeyeceğini sezen padişah, yine de Bolca Ninenin bulunduğu korulukta birtakım çalışmalar yaptırmış ve burasının küçük bir zaviye haline getirilmesini sağlayarak bazı toprakları kendisine bağışlamıştır.

Halit Yardımcı “TRAKYA GERÇEĞİ Fatih ve Bolca Nine” adlı eserinde Bolca Ninenin ölümü hakkında da şu bilgileri vermektedir.

Aynı yıllarda komşu köylerden üç kişi hacca gitmek üzere yola çıkar. Bolca Ninenin de hayır duasını almak için onun yanına gelirler. Bolca Nine de onlara

‐Gidin görün, dönün gelin, bulun gömün‐ der ve onları hac yoluna uğurlar. 1484 yılında yola çıkan hacı adayları o yılların imkanlarıyla birkaç yıl sonra hacı olarak geri dönerlerken aynı yolu takip

ederler ve Bolca Nineye uğramadan kendi köylerine gitmek istemezler. Bolca Ninenin yaşadığı koruya geldiklerinde sessizlik vardır ve Nine ölüm döşeğindedir. Biraz sonra Bolca Nine ölür ve kulübesinin olduğu yere üç hacı tarafından gömülür. Bu esnada yıl 1490, Ninenin yaşı da 80’in üzerindedir. Üç hacılar hacca giderken Bolca Ninenin kendilerine söylediği sözü hatırlarlar, onun yüceliği karşısında duydukları saygıyla buraya yerleşirler ve 1493 yılında üçü de kısa aralıklarla öldüklerinde buraya

gömülürler. Halen Bolca Nine ve bu üç hacının mezarları Mutlu Köyü’ndeki korunun içindedir.

Bolca Nine hakkında Mutlu Köyü Muhtarlığınca da bir bilgi notu hazırlanmıştır. O da şöyledir.

Rivayet olunur ki 15. yy içinde Fatih Sultan Mehmet, Edirne’ye giderken askerleriyle birlikte burada konaklamış, bu konaklama esnasında bu kabirde yatan hatun kişi tarafından bir kazanda o kadar kişiyi doyurmayı başarması askerleri hayrete düşürmüştür. Askerler yemeğin tüm askere yetmeyeceğini söylemesi üzerine Hatun kişi,

‐Yiyin evlatlarım bolca bolca yiyin, demiş.

Yemek hepsine yetmiş de artmış bile. Bu hikmetli olay Padişaha anlatılınca Fatih Sultan Mehmet, yaşlı kadının elini öper ve der ki:

‐Senin adın Bolca Nine olsun. O zamandan beri bu hatun kişinin adı Bolca Nine olarak kalmış ve bu zamana kadar süre gelmiştir.

Rivayete göre bu yaşlı kadın Padişaha der ki,

-Atlarınzın kazıkları mola yerinde kalsın, isteği kabul edilir. Sabahleyin kalkıldığında kazıkların yeşerdiği fark edilince Bolca Ninenin ermiş olduğuna hükmedilir. Bir mesire yerine dönüşen bu ziyaret yeri her yıl Hıdrellezden yani 6 Mayıs'tan sonraki Cuma günü başlar yıl boyunca devam eder.

Bolca Nine hakkında halk arasında yapılan görüşmelerde de yukarıda belirtilen olayların anlatıldığı gözlemlenmiştir.

Bolca Nine Adak yerine gelen insanlar, hikmetleri bulunan Bolca Nineden bol rızık, ev, oğluna kısmet, çocuğunun okul hayatında zihninin açılması, üniversite sınavında başarılı olması, bol para kazanması, askerdeki oğlunun sağ-salim eve dönmesi, işlerinin açılması gibi dileklerde bulunmakta, bu dileği yerine gelirse gelecek yıl yerine getirmek üzere adak adamaktadırlar. Dileğin önemine göre adağın şekli de değişmektedir. Örneğin; sevgilisine kavuşursa gelecek yıl buraya gelip mum yakacak, evine bol rızık ve bereket gelirse kurban kesecek, çocuğu üniversiteyi kazanırsa Bolca Ninenin ruhuna fatiha okuyacaktır.

Ziyaretçiler kendilerini o kadar inandırmış ki, türbenin duvarına çakıl taşı ve kiremit parçalarından ev şekli yapmakta, çocuğu olmayan kadınlar bez parçalarından beşik yapıp türbenin yanındaki ağacın dallarına asmakta, dua okuyarak adak adamakta, isteklerinin gerçekleşmesi halinde adağını yerine getireceğine söz vermektedir.

Bir yaşlı kadın Allah'tan iki tırnaklı hayvan istemiş, isteği gerçekleşince adağı olan kurbanı kesmiş ve Bolca Ninenin ruhuna Kuran okumuş.

Kadınların çoğunluğu oluşturduğu Bolca Nine ziyaretçileri arasında bir çocuk sahibi olmak için Lüleburgaz'dan, İstanbul'dan, Edirne'den, Silivri'den, Çatalca'dan, Sivas'tan ve Şanlıurfa'dan gelmiş insanlara rastlanıldı.

İnsanın olduğu yerde para, paranın olduğu yerde de ticaret olmaz mı? Bolca Nine Türbesinin bulunduğu yer sanki bir panayır alanı gibi. Sanki Pazar yerinde arayıp bulduğun her şey burada da var. İnsanların günlük ihtiyaçlarını karşılayacak yiyecek-içecek ve giyim-kuşam ürünleri mevcut. Ziyaretgâhi ticarethaneye dönüştüren dilek makaracıları (makarayı alıp ipini ağaca bağlamak için), dilek mumu ve kibrit satıcıları türbenin etrafını sarmış durumda.

Türbenin bulunduğu alan son yıllarda yoğun bir ziyaretçi akınına uğraması nedeniyle talan olmuş durumda. Köy muhtarlığı tarafından bir adak kesme yeri yapılarak, adanan kurbanın burada hijyen şartlarda kesilmesi ve çevrenin temiz kalması amaçlanmıştır. Köy muhtarlığınca yapılan bu adak kesme yeri özel kişilere ihale edilmekte, buradan elde edilen gelir ile de türbenin ve etrafının

bakımı, onarımı ve temizlik gibi ihtiyaçları karşılanmaktadır. Alanda içme ve temizlik ihtiyacını karşılamak üzere çeşmeler, ibadet için de mescit yapılmıştır. Türbenin ziyarete açıldığı 6 Mayıs ve takip eden hafta sonlarında günde 100 civarında koç ve koyun, 200 civarında da horoz kesildiği ifade edilmiştir.

Adakların yerine getirilmesi de şöyle gerçekleşmektedir. Bir kısım ziyaretçiler adağını yerine getirip orada bulunan insanlara dağıtmakta, bir kısım ziyaretçiler adağını kesip geldiği

insanlarla birlikte yemekte, bir kısım ziyaretçiler de getirdiği lokum ve akide şekerleri dağıtmakta, bir kısım ziyaretçiler ise lokma hamuru mayalayıp pişirmekte, helva ve pilav yapıp orada bulunanlara dağıtmaktadır.

Bir gurup ziyaretçinin de, mezarın üzerine demir para atıp mezar üzerinde bulunan diğer demir paralardan aldığı, buradan alınan parayı yıl boyunca cüzdanında sakladığı, bunu da bolluk ve bereket getireceğine olan inançla yaptığı görülmüştür.

Bu Bölüm İçin Yararlanılan Kişiler ve Kaynaklar;

VURAL, Cemal ; 1963 Mutlu Köyü doğumlu olup halen aynı köyde ikamet eder. (Köy muhtarı)
YARDIMCI, Halit ;”TRAKYA GERÇEĞİ Fatih ve Bolca Nine” 2003

C- MADDİ KÜLTÜR

1. Halk Mimarisi

Mimari yapıların oluşmasında, şekillenmesinde etkili olan faktörler şunlardır. Arazinin yapısı, iklim, bölgedeki doğal malzeme ve yapıyı yapan ustanın anlayışdır. Kırklareli yöresi köy halk mimarisini de etkileyen, biçimlenmesini sağlayan faktörlerin ilimizdeki özellikleri şöyledir.

İklim: Genellikle iç bölgelerde yazları kurak ve sıcak, kışları ise soğuk ve yağışlı Güneyde Marmara Kuzeyde Karadeniz’le ulaşıldığında daha ılıman bir iklim görülür.

Bölgedeki Doğal Malzeme: Bulgaristan sınırında ve Karadeniz kıyılarında yer alan Kofçaz, Demirköy, Vize ilçeleri ve köylerinin yer aldığı bölgeler ormanlık olup taş malzeme çok miktarda bulunmaktadır. Bu nedenle bu bölgelerdeki yapılarda taş ve ağaç, çatıda kiremit kullanılmaktadır. Kırklareli Merkez İlçe'nin Güneyde kalan bölgesi. Babaeski, Lüleburgaz, Pehlivanköy ilçeleri ile Pınarhisar ilçesinin Güneyde kalan bölgelerinde orman ve taş kaybolmuş yerini tahıl ekilebilir düz toprak arazi almıştır. Bu bölgedeki evler de kerpiçten olup, çatı malzemesi kiremittir.

Yapıyı Yapan Ustalar: Yöremiz 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı, 1912-13- Balkan Harbi ve 1920-22 yılları arasında Yunan işgalini yaşamıştır. Bu savaşlarda Balkanlarda kaybedilen topraklardan gelen Türkler, bu savaşlar sonunda Genç Türkiye Cumhuriyeti'nin sınırları içinde kalan topraklardaki eski Bulgar ve Yunanlıların kaldıkları köylere yerleştirilmişler, Bulgar ve Yunanlılar da Bulgaristan ve Yunanistan'a dönerek Türklerin boşaltmış oldukları köylere yerleşmişlerdir. 1924-1928 yılları arasındaki bu karşılıklı mübadeleden başka, 1935-38 yılları arasında, 1950, 1968 ve 1989 yıllarındaki toplu göçlerde Kırklareli köylerine Bulgaristan köylerinden pek çok göçmen gelip yerleşmiştir.

Bu göçler sırasında gelen göçmenlerin arasında pek çok yapı ustaları bulunmakta, bunlar beraberinde sanatını da getirmiş ve geldiğinde gördükleri pek çok köy yapılarıyla da karşılaşmışlardır. Kırklareli köylerindeki "Gâvur Evi" diye tabir edilen, göçler öncesinde Bulgar ve Yunanlıların yaptıkları köy mimari yapıları da bulunmaktadır.

Kırklareli yöresi köy halk mimarisi konusunda 1995 – 2005 yılları arasında yaptığım tespit ve derleme çalışmaları sırasında tespit edilen köy halk mimari ustalarından bazıları şunlardır.

- Hamdibey Köyü'nden Hakkı Üstün
- Kömürköy'den Ahmet Çınardalı, Hüseyin Erişmiş, Hüseyin Gerçek.
- Ertuğrul Köyü'nden İsmet Durcan, Halil Gültekin, Sadi Durcan, Naci Gültekin.
- Çiğdemli Köyü'nden Halim Birinci.
- Katranca Köyü'nden Süleyman Bingöl.
- Sinanlı Kasabası'ndan Hüseyin Pelin, Burhanettin Kenar, Yusuf Yalın.
- Nadırlı Köyü'nden Mustafa Sarı, Bayram Bayram, Yunus Dede.
- Büyük Mandıra Kasabası'ndan Mustafa Kayıkçı, Ahmet Kayıkçı, Şemsettin Bayar.
- Mutlu (Kofalça) Köyü'nden Yamen Canpet, İbrahim Gözlen.
- Minnetler Köyü'nden Kemal Gezer, Ali Yavuz, Aydın Tıpdık, Yakup Saygılı, Necmi Burgu, Mustafa Fıçııcı.

Şimdi Kırklareli yöresi köy halk mimarisi şu başlıklar altında incelenecektir.

- a. Kırklareli yöresi köy halk mimarisini oluşturan birimler
- b. Kırklareli yöresi köy halk mimarisinde kullanılan malzemeler
- c. Mimari yapılarla ilgili çeşitli inanmalar
- d. Değerlendirme ve sonuç

Şimdi Kırklareli yöresi köy halk mimarisini yörede yetişmiş ve birçok yapı yapmış olan mimari ustalarından derlenen bilgiler ışığında aktarmaya çalışacağım.

a. Kırklareli Yöresi Köy Halk Mimarisini Oluşturan Birimler

Ülkemizin diğer yerlerinde olduğu gibi Kırklareli'ndeki köy halk mimari yapıları da bölgenin iklimine, sosyo-ekonomik yapısına, geleneğine ve bölgenin yapı malzemesi ile bölge insanının günlük yaşantısına göre şekillenmiştir.

Kırklareli'nde Merkez İlçe'ye bağlı 7 ilçe dışında 181 köy, 15 belde olmak üzere toplam 196 yerleşim yeri bulunmakta ve bunların birbirlerinden uzaklıkları 5 ilâ 10 Km. civarındadır. Köy yerleşim yeri olarak akarsu kenarları seçilmiş ve köyler derli toplu bir görünümündedir. Tarım ve hayvancılıkla uğraşan köy halkının uğraşısına uygun olarak evin etrafında, ürettiği tahılı saklaması için ambarı, yetiştirdiği hayvanını barındırması ve beslemesi için ağırı ve samanlığı yer almaktadır. Kırkların sert geçmesi nedeniyle evlerin giriş kapıları Güneye bakmakta, Kuzey duvarları genellikle dışarı sağır olmaktadır. Evler; kışın sert geçtiği ormanlık bölgelerde yüksekçe bir taş

temelin üzerinde tek katlı, diğer yerlerde zeminden yüksek olmayan bir temel üzerinde yine tek katlı, Cumhuriyet döneminden önce Rum ve Bulgarların kaldığı köylerde de, yöre halkı tarafından "Gâvur evi" diye tabir edilen 2 katlı olarak düzenlenmiştir. Evler genellikle 3 ilâ 4 odalıdır.

Evler bir avlu içerisinde bulunmaktadır. Avlu duvarı yöresel malzemenin bolluğuna göre kerpiç, taş, tahta, ağaç veya ay çiçek (gündöndü) sopasından olabilmektedir. Avlunun dışarı, sokağa açılan kapısına bazı köylerde porda kapısı, bazı köylerde sokak kapısı, bazı köylerde de tokat kapısı denmektedir. Bazı evlerde evin etrafını çeviren avlunun içerisinde hayvanları için ağır, ambar, samanlık bulunmaktadır. Yine aynı avlu içerisinde ekmek fırını, evden bağımsız mutfak, helâ, kümes, kuyu, meyve ağaçları, asma ve biber, domates, soğan gibi sebzelerini ekebileceği küçük bir bahçesi de bulunmaktadır. Bazı evlerde ise yukarıdakilerden bir kısmı avlu içerisinde iken bir kısmı da avlu dışında ama evin

bulunduğu arsanın üzerinde bulunmaktadır.

Evler; genellikle 5 ilâ 7 mt. genişliğinde, 10 ilâ 15 mt. uzunluğunda bir dikdörtgen plan üzerinde tek katlı olarak yükselmektedir. Genellikle 3 ilâ 4 odalı olarak yapılan evlerin orta oda, diğer yandan yatak odası olarak sıralanmaktadır. Orta oda hem oturma odası, hem yatak odası, hem de mutfak olarak kullanılabilir. Bu orta odanın dışarı açılan kısmında da bir kaç basamakla çıkılan ve adına hayat, sundurma, çıkma denilen bir bölüm bulunmaktadır. Evlerin temeli; arazinin yapısına göre kaba toprak kazılıp sert zemin buluncaya kadar kazılır. Bu derinlik 50 cm , 60 cm, bazen de 1 mt. olabilir. Eğimli arazide yapılan evlerin temel derinliği 1,5 mt. ye kadar da kazılabilir. Temel atılırken kurban kesme geleneği oldukça yaygındır. Temelde taş kullanılır. Köylerde yaptığım araştırmalarda rastladığım ilginç bir uygulamayı da burada belirtmek istiyorum. Taşın çok zor bulunduğu bir köyde ev temelinde çavdar sapı kullanıldığı, bu gün yıkılan eski evlerin temelinden bu çavdar saplarının çıktığı belirtilmiştir.

Temelin üzerinde yüksekliği değişik olmakla beraber 1,5 mt. ye kadar yükselebilen su basması yapılır. Su basmasının üstünde de taşın bulunduğu yörede taşla, taşın bulunmadığı yörede de kerpiç ile duvarlar örülür. Evlerin nleri genellikle Güneye bakarken n yüzde her odaya birer adet gelecek şekilde 1 mt. genişliğinde, 1,30 m. yksekliliğinde pencereler yapılmaktadır. Giriş kapısı da genellikle 90 cm. eninde, 1,90 m. yksekliliğinde olup tahtadan yapılır. Evlerin arka yüzleri Kuzeye bakmakta ve pencere bulunmamaktadır. Yalnız orta odanın Kuzeye bakan arka yüzünde küçük bir penceresi bulunabilmektedir.

Odaların yerleri sert toprak kaplama olup, başka bir kaplama malzemesi kullanılmamaktaydı. Odalarda yemek yeneceği zaman sofra kurulup yemek yenir, yatılacağı zaman dşek serilip yatılır, kalabalık misafir geldiği zaman da minder serilip oturulmaktaydı. Odalar içinde ateş yakılan bacalık denen yerler yapılır. Bu bacalar içinde ateşin üstüne doğru bir zincir sarkıtılır, bu zincire su dolu büyük kazan asılır ve suyun ısınması sağlanırdı. Bacalıkların bitişiğinde veya bacalığın tam arkasına gelecek şekilde diğer odaya hamamlık yapılır. Hamamlar geniş duvar içine gömme tipinde kerpiçten yapıldığı gibi, aşsap malzeme ile dışarı sarkacak şekilde de yapılmaktadır. Evlerin ısınması bacalıklarda yakılan ateşle olabildiği gibi adına peka da denilen kerpiçten yapılan sobalarla da sağlanmaktaydı.

Evin duvarları ortalama 3 mt. kadar yükseldikten sonra üzerine aşsap kirişler atılarak tavan yapılır. Aşsap kirişler yapıldıktan sonra tavanı oluşturan kirişlerin orta yerlerine "papaz" denilen ve çatıya ortalama 23 ilâ 25 derece meyil verecek ykseklilikte ağaçlar çakılır. Bu papazların üstüne de çatıyı uzunlamasına bölecek gibi üstün ağacı denilen ağaç çakılır. Daha sonra bir ucu üstün ağacına, bir ucu da kirişlerin kenarlarına gelecek şekilde makas denilen ağaçlar çakılır.

Makaslar, çatıya ortalama 60 - 70 cm. de bir tane gelecek gibi konur. Makasların zerine de tahta çakılır. Tahtaların üzerlerine de kiremitler dizilir. Baca kiremitlerden 1 ilâ 1,5 mt. yukarı doğru yükselir. Tavanı oluşturan kirişlerin üst kısmına gelecek şekilde gündöndü sapları veya tahta çıtalar muntazam dizilir ve üstü çamurla sıvanır.

atı tamamlanınca ustalar tarafından çatıya Türk Bayrağı asılır. Daha sonra evi yaptıran kişiye şuna benzeyen bir tekerleme okunur.

Ali Ağa bina yaptık
Attık temeli dua ettik.
Ustalara marifet
amırcılara kuvvet.

Bu tekerleme üzerine de evi yaptıran kişi gömlek, havlu, basma gibi bir hediye ustaya verir. Usta da bunu çatıda bir direğe asar. Komşular inşaatın yanından geçerken usta tarafından şöyle bir tekerleme komşuların duyacağı gibi söylenir.

Ali Ağadan geldi basma
Ne geldi hoş geldi.
Verene de Allah razı olsun
Vermeyene de.
Ama ille de verene.

Bu tekerlemeyi duyan komşular da ustaya basma, eşarp, tülbent, çember, peşkir, gömlek gibi hediyeler verir. Ustalar bu hediyeleri de çatıdaki direğe asar, inşaat bitiminde de hediyeler paylaşılır.

Ev tamamlanıp da evi yaptıran eve yerleşti mi mevlit okutulur. Komşular eve gelip evi tebrikler ve ev hediyesi getirirler. Ev hediyesi olarak evde kullanılacak türde mutfak malzemesi veya hediyeelik süs eşyası getirilir.

Tarlada elde edilen ay çiçek, buğday, çavdar, kabak çekirdeği, mısır, kuş otu gibi ürünlerin depolandığı ambarlar avlu içerisinde ya ev duvarına bitişik ayrı bir bölüm olarak yapılmakta, ya da hayvanların barındığı ağıra bitişik olarak yapılmaktadır. Bu yapıların da üzerleri tıpkı ev gibi çatı ile örtülüdür.

Traktörlerin tarla işlerinde görülmeye başladığı 1960'lı yıllara kadar at, öküz ve inek köylünün tarlada sabanını, yolda arabasını çekmekte kullanılmaktaydı. Bu hayvanların yattığı yerlere ağır denmekte ve ağırlar da avlu içerisinde ya eve bitişik ya da ambarına bitişik olarak yapılmaktadır. Ağıra tavan yapılmayıp doğrudan çatı yapılmaktadır. Ağıra bir kapı ile girilmekte olup küçük boyutlarda bir kaç pencere ile havalandırması sağlanmaktaydı. Ayrıca duvara 1 mt. yükseklikte üzerine sepet koymak için 2 adet uzun demir çakılır. Buraya konulan sepete diğren ya da kürek ile hayvanların pislikleri doldurulur. daha sonra sepet sırtla alınıp avlunun bir kenarında bokluk denilen yere götürülür ve içindeki hayvan pisliği dökülür. Bokluktaki pislikler çoğaldığında araba ile tarlaya götürülüp dökülür. Ayrıca köy dışında merada, tahta veya çalı ile yapılan avlu duvarının içine kerpiç duvar ve üstü sap ile örtülen bir yapı yapılmaktadır. Adına "saya" ve "ağıl" denilen bu yapılarda da koyun ve keçiler kalmaktadır.

Yine ağıra bitişik olarak samanlık yapılmaktadır. Samanlığın, evde olduğu gibi yöresel malzemenin çokluğuna göre taş veya kerpiçten duvarları yapılmakta, tavan yapılmadan direkt olarak çatısı yapılmakta, çatı üzeri genellikle çavdar sapı veya sazla örtülmektedir. İçine hayvanların yiyecekleri konmaktadır.

Tarlasında ürettiği buğdayını değirmende öğüttükten sonra teknesinde hamur haline getirdiği ekmeğini pişirmek için yaptığı fırını da genellikle bahçesinin bir kenarında bulunmaktadır. Fırın; önce alt döşeme 70-80 cm. kaldırılır, üzerine üç-dört kat mıcır taş döşenir iyi ısı tutsun diye. Onun da üzerine iki-üç parmak kalınlığında killi toprak döşenir ve toprak zemin kurutulur. Ortasına bir çivi çakılır ve bu çiviye ortalama 1 m. uzunluğunda bir ip bağlanarak dosdolay 1 m. yarıçaplı bir daire çizilir ve ip yukarı kaldırılır. Tuğla

parçaları ipe çizilen daireden başlayarak yukarı kaldırılan ipin ucunda bitecek şekilde çamur ile örülerek bitirilir. Böylece 1 m. yarıçapında bir adet yarım küre şeklinde fırın tamamlanmış olur. Böyle yapılan fırınlarda pişirilen ekmeklerin her yanı eşit olarak pişmektedir.

İlimizin Demirköy İlçesine bağlı İncesirt Köyünde fırın ile kümes arasında kurulmuş bir dengein olduğu iki katlı evden burada kısaca bahsetmek istiyorum. İki kattan oluşan dikdörtgen planlı bu evde giriş katında hayvanlar kalmakta üst katında da insanlar kalmaktadır. Giriş katındaki hayvanların sıcaklığı üst kattaki insanları da ısıtmaktadır. Bu evin dış duvarına bitişik olarak 2 katlı yarım daire planlı bir eklentinin alt katı kümes üst katı da fırın olarak kullanılmaktadır. Kümesin kapısı hem dışarı, hem içeri açılmakta fırının kapısı ise insanların yaşadığı üst kata açılmaktadır. Böylelikle kışların bol karlı ve soğuk geçtiği bu bölgede insanlar dışarı çıkmadan, içeride fırından ekmek yapıp yararlanma imkanına sahip olmaktadır. Fırının altında bulunan kümesteki tavukların da ısınması sayesinde fazla yumurtlamaları sağlanmış olmaktadır.

Su ihtiyacını karşılamak amacıyla açılan kuyular, bir kaç aile tarafından ortaklaşa kullanılmak üzere yapıldıysa avlu dışında yolun bir kenarında, bir aile tarafından yapıldıysa avlu içerisinde yer almaktadır. Bu kuyulardan zincir veya ipucuna takılan tenekelerle veya kovalarla su çekilmekte ve su ihtiyacı böylece giderilmektedir. Her kuyunun yanında hayvanların su içmesi için yalak bulunmaktadır.

Tuvalet genellikle avlunun bir köşesinde eve kokusu gelmeyecek bir mesafede bulunmaktadır. Tuvalet bölgede helâ, ayakyolu da denmektedir. Tuvaletin pisliği arkasındaki bir çukurda toplanmaktadır.

b. Kırklareli Yöresi Köy Halk Mimarisinde Kullanılan Malzemeler

Kırklareli yöresi köy halk mimari yapılarında; bölgenin Kuzeye kalan ormanlık bölgelerinde taş ve ahşap malzeme aynı anda, taşın bulunmadığı Güney bölgesinde sade kerpiç, ormanın bulunmadığı ama doğal yapının taş olduğu orta kesimlerde ise sade taş kullanılmaktadır.

Tüm yapılarda avlu ve oda kapıları, pencere çerçeveleri, tavan, çatı ve odalarda bulunan raflarda ahşap malzeme kullanılmıştır.

Mimari yapıların kapı kilitleri, kapı kolları, pencere korkuluklarında da metal malzeme kullanılmıştır.

c. Mimari Yapılarla İlgili Çeşitli İnanmalar

- Mutfak suyu ile tuvalet ve banyo suyu aynı yere akıtılmaz. Karıştırılırsa cin ve perilerin insanı çarpacağına inanılır.

- Ev halkından birisi öldüğünde, ölen kişinin yıkıldığı yere yeni bir yapı yapılmaz. Yapılırsa uğursuzlukla karşılaşılacağına inanılır.
- Yağmur yağar, gök gürlerken evlerin dışarı açılan ana kapısının eşğinde de bazı köylerde adına "Çantı" da denilen saçak altında durulmasının iyi olmadığı düşünülür. Aksi halde yıldırımın eşik ve saçak altında bulunan insanları çarpacağına inanılır.
- Oda içerisinde kapı arkasında durmanın iyi olmadığına, orada duranın başına uğursuzluk geleceğine inanılır.
- Ana giriş kapısının dış üst kısmına çakırdiken denilen bir otun konmasının, tek bir çocuk ayakkabısının asılmasının, at nalının asılmasının, mavi boncuk asılmasının ev ve evde yaşayan insanları nazardan koruyacağına inanılır.
- Ana giriş kapısının iç üst kısmına karınca duası yazısının konmasının eve bolluk ve bereket getireceğine inanılmaktadır.

d. Değerlendirme ve Sonuç

Ülkemizin diğer bölgelerinde olduğu gibi, 6550 Km.2 yer kaplayan Kırklareli'ndeki köy halk mimari yapıları da, bölgenin iklimine, sosyo-ekonomik yapısına, geleneğine ve bölgenin yapı malzemesi ile bölge insanının yaşantısına göre şekillenmiş ve gelişmiştir. günlük

Toplam Merkez İlçe'ye bağlı 7 ilçe dışında 181 köy, 15 belde olmak üzere toplam 196 yerleşim yeri bulunan Kırklareli'nde köylerin birbirlerinden uzaklıkları 5 ilâ 10 Km. civarındadır. Köy yerleşim yerleri olarak akarsu kenarları seçilmiş olup köy halkı tarım, hayvancılık, orman ve balıkçılıkla uğraşmaktadır.

Kırklareli yöresi köy hak mimarisi; yöre insanının uğraşına, iklim ve yapı malzemesine uygun olarak şekillenmiş evi, evinin etrafında ürettiği tahılı saklaması için ambarı, yetiştirdiği hayvanını barındırması ve beslemesi için ağırlı ve samanlığı, tavuğunu bakması için kümesi, ekmeğini yaptığı fırını, suyunu kullandığı kuyusu, ısındığı peçkası (sobası), arabasını yağmurdan koruduğu kuruluğu ve tuvaleti gibi mimari yapılardan meydana gelmektedir.

2. Yöresel Kıyafetler

Yöremizde bugün erkek ve kadınlar hazır elbise giymektedirler. Bu elbiseler moda akımına göre yıl be yıl değişebilmektedir. Eski yıllarda köy ve şehirlerde yaşayanlar arasında gözle görülür farklılıklar varken, bugün bu fark oldukça azalmıştır.

Köylerde kadınlar tarafından özellikle 50 yaş ve üstündekilerde çarşaf, ferace denilen siyah renkli giysiler dışarıda, renkli basmalardan yapılan şalvar, bluz, ayaklara koyun yapağından örülme çetlik-çorap, başlarına da eşarp ya da beyaz bezden oluşan başörtüler de içeride kullanılır. Erkekler genelde hazır olarak aldıkları ceket ve pantolon giyerler. Başlarında da kasket denilen şapka

kullanırlar. Yaşlı olanlar sıcak tutsun diye kışları şayak (aba) pantolon giyerler.

Gençlerle ihtiyarlar arasında giyimde büyük değişiklikler vardır. İhtiyar kadınlar ferace, orta yaş kadınları çarşaf, gençler ise gayet modern giyinirler. Genç kızlar saçlarını örtmezler. Bu durum ilk zamanlar ihtiyarlar tarafından çok yadırganmasına rağmen bugün bu durum hoş karşılanmaktadır. Genç erkekler de gayet modern giyinip başlarında şapka kullanmazlar.

Yöremiz halk oyunları kıyafetleri de şunlardır.

KADIN GİYSİLERİ:

Başa Giyilenler;

Başa **çember**(grec)kullanılır. Çok ince olup, uçlarında ve kenarlarında motiflerle süslenmiş işlemeler bulunur. Baş bağlamaları konumuna göre çeşitli olup, kulak hizasında veya baş üstünde düğümçüklenerek yapılan işlemeler gösterilecek şekilde bağlanır. Her renk çember kullanılmakla birlikte genellikle kıyafete zıt renkler kullanılır. Çemberin üzerinde oyali yemeni, krep (yazma) tartma ve vala ile bütünleşen bir başlık vardır. Yemeni beyaz ve renkli oylarla bezenir.

Sırta Giyilenler;

İç Donu: Dokuma kumaştan yapılmış dizlere kadar uzanan paçaları bağlı genellikle beyaz renkte iç donu giyerler.

Bürümcek Gömlek: İnce dokunmuş beyaz renkli kumaştan yapılmıştır. Yakasız olup çok küçük hakim yaka ile göğüs kafesine kadar düğmeli görünen kısımları işlemeli, kol uçları düz veya büzgüldür.

Şalvar: Genellikle kadifeden yapılmış olup kırmızı renk hakimdir. Paçaları bol, bilek kısmı boğumlu ve ağı mümkün

olduğunca büyük olup geniş biçimde dikilmiştir. Bel kısmı Lastik veya uçkur ile büzülmüştür. Yanlarında cepken ile bütünlük sağlayan işlemeler vardır.

Cepken: Genellikle şalvar rengine olup, motifleri yöre özelliğini yansıtacak şekilde hazırlanmıştır. Bu motifler ters lale, defne dalı ve bereket sembolü olan başak tanesidir. Motifler genellikle sarı renkle işlenmektedir.

Toka: Şalvarın üzerine takılan gümüş kemerli tokadır.

Yağlık: Belden öne doğru sarkıtılan ve yörede kullanılan motiflerle süslenen bir giysidir.

Uçkur: Kemer niyetine kullanılan, yağlığı ve şalvarı saran, uçları yörede kullanılan motiflerle işlemeli olan ve kişinin sol tarafından sarkıtılacak şekilde bağlanmıştır.

Fıta: Üzerinde çeşitli motifler bulunan, dokuma kumaştan yapılmış ve kadınların önlerine bağladığı bir giysidir. Motifler genellikle dokuma esnasında oluşturulmuş olup, çeşitli renkte olanları vardır.

Ayağa Giyilenler;

Yemeni: Siyah renkli deriden yapılmış, bağcığı olmayan bir tür ayakkabıdır.

Çetrik: Çeşitli renklerde, elde şiş ile örülmek suretiyle genellikle koyun yapağından yapılmış konçsuz pabuçtur.

Çorap: Yünden veya yapaktan yapılmış olup, bacakları ayaktan yukarı doğru sarar.

Aksesuar;

Mendil: Çeşitli motiflerle süslenmiş olup, sallama olarak kullanılır.

Takılar;

Kadınlar genellikle boyun kısmına kurdela dizili olarak bir veya iki dizi altın bağlarlar. Kulaklarına da küpe takarlar. Mevsimine göre kulak ile çember arasına çiçekler de takılabilir. Mizansen oyunlarda bu çiçekler kullanılabilir. Kullanılan işlemelerde genel olarak birlik, beraberlik ve yardımlaşmanın sembolü olan defne dalını, kararlılık, cesaret ve üstünlük sembolü olarak kartal v.b. hayvanları sembolize ederler. Renklerde sevginin ve sevgilinin bağını anlatan kırmızı ve tonları hakimdir.

Gaytan işlemler bitkilerin yapraklarından elde edilen yapıştırıcı maddeler ile kullanılır.

ERKEK GİYSİLERİ:

Başa Giyilenler;

Fes: Başa giyilir. Ucu sol tarafında düğümlenen çok ince kumaştan yapılmış olan (ipekli) dolama ile sarılmıştır.

Sırta Giyilenler;

Gömlek: Pamuklu, düz veya çok ince çizgili, yakasız, kolları ve önü düğmeli kullanılır. Bazılarında çok dar hakim yaka bulunur. Gömlek altına el örgüsü yünden yapılmış içlik giyilir.

Potur: Paçaları bileği saran ve düğmeli pantolon şeklinde dökümlü, ağ kısmı daha az düşük olan aba, şayak veya kaşe kumaştan yapılır. Genellikle çivit mavisi ve devetüyü renkleri kullanılır. Yanlarında cepken ile birlik sağlayan motifleri paçanın ucuna kadar iner. Şalvar üzeri kaytanlı işlemleri, paçalarında bağları vardır.

Paçaları düğmeli, aba pantolona benzeyen potur, ağ kısmı daha da düşüktür. Kayış yerine uçkur takılır. Yanları ve paçaları motiflidir. 1930-1940'lı yıllarda yerli denilen "Gacal"lar günlük yaşantılarında gök mavisi potur giyer iken, Bulgaristan'dan gelmiş göçmenler lacivert veya siyah, Batı Trakya'dan gelmiş göçmenler ise devetüyü rengine potur giymekteydiler.

Cepken: Kolsuz olup, daha çok yaşlıların kullandığı aynı kumaştan ve renkten yapılmış cepli olup potur üstüne giyilir.

Kollu Kolsuz Cemedan: Cepkenin bir değişigi olup kolludur. Ön ve arkasında bulunan motifler kol uçlarına kadar uzanır. İşlemeleri el işi ve kaytan ipinden olur. Yaz aylarında kolsuz, kış aylarında kollu olanı giyilir. Kollu cemedan üzerine giyilmiş kartal kanat kullanılır.

Kuşak: Poturu saran cepken üzerine, beyaz ve kırmızı renklerin hakim olduğu dokuma yünden yapılmış uzunca kuşak sarılır. Genellikle sol tarafa veya konumuna göre kapalı bırakılan uçlarında her zaman sarkıtılan püskülleri bulunur.

Peşkir: Kuşağın üzerine sol taraftan takılan, simle işlenmiş kısmı gösterilen peşkir takılır. Bürümcük dokuma kumaştan yapılmış olup genellikle beyaz renklidir.

Ayağa Giyilenler;

Yemeni: Kadınlar gibi siyah renkli deriden yapılmış, uçları daha sivri yemeni giyilir. Bazı yerlerde üstü potur üstüne dolama ile sarılan, öküz ya da manda derisinden yapılan çarık giyilir. İçine düz beyaz renkli yünden örülme çorap giyilir.

Aksesuar;

Yağlık: Boyunlara kenarları ve görünen uçları sim işlemeli yağlık takılır.

Mendil(Çevre-Şırvata): Beyaz renkli, işlemeli ve kare şeklinde mendil kullanılır.

Silahlık: Cepken üstüne kartal kanat altına gelecek şekilde silahlık takılır. Ayrıca tütün tabakası ve köstek de bulunabilir.

3. Yöresel Mutfak

Yöre mutfağının kaynağını tarım ürünleri, büyük ve küçükbaş hayvancılık ile deniz ürünleri oluşturmaktadır.

Yöremizde ekilen ve yöre mutfağına besin olarak giren tarım ürünleri şunlardır. Buğday, ay çiçek, şeker pancarı, çekirdeklik kabak, patates, mısır, kuru fasulye, arpa, üzüm, karpuz, kavun, domates, biber,

meyve olarak şeftali, erik, ceviz, kayısı, elma, ayva, dut, çilek yetiştirilmektedir. Hayvancılık olarak inek, koyun, keçi, manda, kümes hayvanlarından da tavuk, ördek, hindi, kısmen de kaz bakılmaktadır. Kırklareli'nin Karadeniz'le kıyısı olan Demirköy ve Vize ilçelerine bağlı İğneada, Kıyıköy, Beğendik, Limanköy'de yaşayan halkın geçim kaynağının önemli bir kısmı balıkçılık olup, buralarda avlanıp Kırklareli'nin diğer bölgelerine gönderilen balıklar da; kalkan, tekir, barbun, mezgit, hamsi, istavrit, palamut, çinekop, sarıkanat lüfer, kofana, yayın balıklarıdır. Ayrıca ilimizde mevcut akarsularda yaşayan ve avlanıp yöre mutfağına giren balıklar da şunlardır. Göletlerde aynalı sazan ve İsrail sazanı, derelerde ise; kara sazan, kızılkanat, miryana, gümüş balığı ve alabalıktır.

Yöremizde hayvansal ürün olarak; hayvan kesimiyle elde edilen et, hayvandan elde edilen süt ile yoğurt, peynir, ekşimik, kümes hayvanlarından da yine et ve yumurta elde edilmekte, elde edilen bu ürünlerden yöre insanımızın becerisine ve mutfak kültürüne göre değişik yiyecekler yapılmaktadır.

Yöremizde yapılan çeşitli yemeklerden yöresel isimle anılanlardan bazıları şunlardır.

-Çorbalar: İşkembeden yapılan değirmendere, hamurdan yapılan umaç çorbası, sığır etinin kaynatılmış suyundan yapılan hışmel, papara, yağlı çorbalar, özel olarak hazırlanmış ve içinde birçok katkı maddesi bulunan tarhanadan yapılan tarhana çorbasıdır.

-Sebze yemekleri: Yoğurtlu labadadan yapılan borani, unla pişirilen labadadan yapılan toğga, korda sendirilmiş patlıcan ve biberden yapılan manca, turşu lahanadan yapılan kapuska yemekleridir.

-Et yemekleri: Özellikle düğünlerde çok yaygın olarak yapılan yahni, çeşitli sebze katkılı papaz yahnisi (sarımsak dişlere ayrıştırılmadan bütün olarak konur), et haşlama, tas kebabı, hıdrellez kuzusu da denilen kuzu kapama, ciğerden yapılan ciğer yani ile ciğer tava yemekleridir.

-Kümes hayvanlarından yapılan yemekler: Lahana turşusu ve pirinç ilave edilerek yapılan kalle yemeği, un ile yapılan tavuk bulamacı, pirinç katkılı tavuk kapama ve hindi kapamadır.

-Balık yemekleri: Kalkan balığı, tekir, barbun, mezgit, hamsi, istavrit ve Eylül ayı sonuna kadar yağlanmadan önce palamut balığı tavada yağda kızartılarak yenir. Boylarına göre ismi değişen çinekop, sarıkanat lüfer, kofana yağlı balık olduklarından, Eylül ayından sonra palamut balığı da yağlanmaya başladığından ızgarası yapılmaktadır. Gerek tatlı su balıkları gerekse Karadeniz'den tutulan balıkların hepsi korda yapılmaktadır. Karadeniz'de tutulan palamut ve torik

balıklarının lakerdası, kefalın pilakisi zevkle yenen balık yemeklerimizdendir. Hamsi balığının tavada yağda kızartması yapıldığı gibi fırında buğulaması da yaygın olarak yapılıp yenmektedir.

-Av hayvanlarından yapılan yemekler: Göç hayvanları yolu üzerinde bulunan ilimizde tavşan, bildircin, üveyik, ördek, keklik gibi av hayvanları bulunmakta ve bunların bir kısmı avcılar tarafından avlanmaktadır.

Avlanan tavşandan; tavşan çorbası, tavşan köftesi, tavşanlı tarhana bulamacı, tavşan tandır, tavşanlı papaz yahnisi,

Bıldırcından; Bıldırcın çorbası, Bıldırcın kâğıt kebabı,

Üveyikten; Üveyik çorbası, üveyik kapaması, üveyik kâğıt kebabı,

Ördekten; Ördek çorbası, Ördek kâğıt kebabı, ördek kandilli mantı yapılıp zevkle yenmektedir.

-Yabani otlarla yapılan yemekler: Isırgan otundan yapılan Kupriva yemeği ve yine ısırgan otundan yapılan bir çeşit börek olan ısırgan böreğidir.

-Ekmekler: Köy fırınlarında yapılan has un ekmeği, içine tuz katılmadan has un ekmeği gibi yapılan tuzsuz ekme, nohutlu ekme, katmer, somun, akıtma ve gözlemedir.

-Börekler: Yufka içine pırasa konarak yapılan pırasa böreği, ekşimik, kıyma, tereyağ konarak yapılan muhacir böreği, bulgur, ekşimik konarak yapılan kıvrım böreği, rendelenmiş kabak konarak yapılan kabaklı kıvrım, sarımsaklı yoğurt ile yapılan tatar böreği, ıspanak böreği ve soğan ile yapılan kalın kıyı yöremizde yapılıp zevkle yenen böreklerdir.

-Çörekler: Saç üzerinde pişirilen yufkadan yapılan kartalaç, mısır unu, yoğurt ile yapılan pilaska, hamurun ortası açılarak bir tepsiye konur ve açılan orta

yerine soğan, kıyma konup fırında pişirilerek yapılan kalın kıyı ismiyle yapılan çöreklerdir.

-Tatlılar: Baklava, irmik tatlısı, kadingöbeği, taze peynir, irmik ve yumurta ile yapılan hoşmerim (yağmur dualarında yaygın olarak yapılır), zerde tatlısı, üzüm şirasının kaynatılmasıyla yapılan bulama tatlısı, kabarmamış hamurun içine yumurta kırılarak yapılan hurma tatlısı, ekme tatlısı, kabak tatlısı yöremizde bilinen tatlı çeşitleridir.

-İlimizde yapılan diğer yiyecek ve içecekler de kısaca şöyledir.

- Yeni doğum yapmış ineğin ilk bir haftalık sütünden yapılan kaymakçına (kaygana. kortmaç).
- Soğan, süt, ayran, piliç bulamacı,
- Mısır unundan kaçamak yapımı,
- Yaygın olarak sucuk yapımı,

- Bölgede yetişen üzüm, pancar, dut, karpuz gibi meyvelerin hepsinden yapılan pekmezler.
- Bölgede yetişen erik, kayısı, ayva gibi meyvelerden pestil yapımı,
- Bölgede yetişen vişne, çilek, kıvılcık, kayısı, erik, elma, ayva, güvem gibi meyvelerden reçel ve bütün bu meyvelerin şurupları yapılarak içilmektedir.
- Üzümden yapılan hardaliye,
- Her birinin kendilerine göre değişik katkı malzemeleri bulunan yazlık helva, tahin helvası, susamlı helva, leblebi şekeri, lokum, akide şekeri de yöremizde yapılmakta, satılmakta ve yenmektedir.

Yöremizde yapılan yemeklerde kullanılan baharatlardan bazıları da karabiber, nane, kırmızıbiber, kekik, dereotudur.

Yöremizde yapılan yemeklerde kullanılan yağlar da şunlardır. Ayçiçek yağı, tereyağı, bölgemizde yetişmemesine rağmen bölgemize getirilen zeytinyağı, soya yağı, margarin yağı, rapitsa (kanola) yağıdır.

Özel Gün Yemekleri;

Dini bayramlarda, mevsimlik bayramlarda, düğünlerde, yağmur dualarında, doğumlarda, ölümlerde, hasat bitimlerinde yapılıp yenen yemeklerdir.

Bu özel günlerde yapılıp yenen yemekler yöremizde her zaman

yapılıp yenen yemekler olmasına rağmen daha bir özen gösterilerek, daha çok yapılarak, daha çok katkı malzemelerinin bulunduğu yemeklerdir.

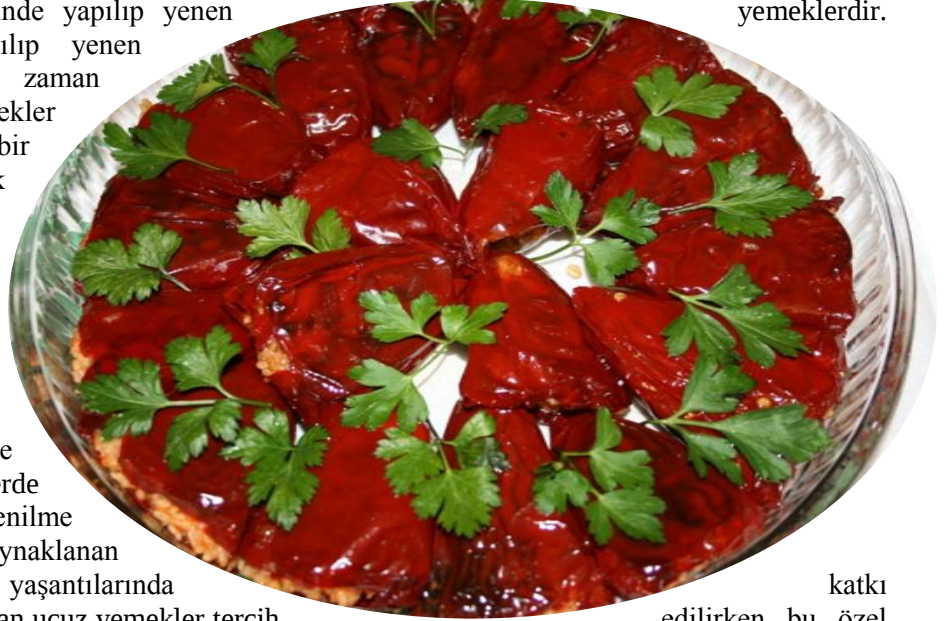
Özel günlerde yenen

yemekler çoğu zaman o günlerin isimleriyle anılmaktadır. Bayram ve düğünler gibi özel günlerde ikram edilen yemeklerde mahcup olmama ve beğenilme düşüncesinden kaynaklanan

kaygıdan dolayı günlük yaşantılarında

maddesi az, çabuk hazırlanan ucuz yemekler tercih

günlerde misafirlere çok çeşitli, bol, özene-bezene hazırlanmış yemekler ikram edilmektedir.

katkı

edilirken bu özel

Yöremizde genellikle şehirlerde masalarda, köylerde ise yer sofralarında yemek yenmektedir. Ev halkı sofraya topluca oturur ve en büyük kişi,

- "Haydi buyurun" deyip ilk yudumunu alır ve diğerleri de ondan sonra yemeğe başlamakta, yemek yerken konuşulmamakta, parça ekmek bırakılmamakta, karnını doyuran sofradan kalkıp,

- "Yarabbi Şükür Allah olmayanlara da versin"

- "Yarabbi Şükür Allah bize versin biz de el âleme verelim, çok şükür Elham dülillâh" denir.

Eller ve ağızlar yemekten sonra mutlaka yıkanır. Yemekten sonra ağız ve elleri yıkaması zor gelip de ağızlarını ve ellerini yıkamak istemeyen çocuklara

- "Ağzını yıka, yoksa şeytanlar ağzına gem vurur" denir ve temizliğe dikkat etmelerine dikkat çekilir.

4. Yöresel El Sanatları

Yöremizde 20. y.y. ortalarına kadar dokumacılık, arabacılık (taliga yapımcılığı), ağaç işçiliği, boyamacılık, çömlekçilik, traktörlerin henüz ortaya çıkmadığı öküzlerin ve atların ziraatte kullanıldığı dönemlerde boyunduruk, zelve yapımcılığı, saraçlık, nalbantlık, çarık yapımcılığı, takunya yapımcılığı oldukça yaygındı. Bu gün bunların hemen hepsi kaybolmuş, İlde 1 adet çömlekçi atölyesi, Pınarhisar İlçesine bağlı Poyralı Köyünde yöresel dokuma yapımı, el süpürgesi yapım atölyesi dışında eski el sanatları önemini kaybetmiş ve kaybolmuştur.

Yöremizde; İl, ilçe ve köyler de dahil olmak üzere

bütün yerleşim yerlerinde kızlarımız kendi çeyizleri için 5 şişle yapak çorap ve çetık, tığ ile çember ve tülbent kenarı, karyola takımı, televizyon örtüsü, buzdolabı örtüsü, sehpa örtüsü, vitrin örtüsü, masa örtüsü, yün paspas, yün mutfak peçeteleri, yün mutfak örtüleri yapmaktadırlar. Ayrıca çeyizlerine koymak için genç kızlarımız tarafından damat için yün ya da koyun yapağından eldiven, şal, süeter, kazak, hırka, çorap, takke gibi giyecekler yapılırlar. Bu el sanatı ürünlerinden bazılarını fakir ve yaşlı kadınlar da yapıp para ile sattıkları olur.

hemen hemen her köyde dokuma tezgâhları bulunmakta ve herkes kendi ihtiyacı olan peşkir, önlük, çarpana dokumaları, bez dokuma, pala denilen yer yaygıları, kilim, seccade (namazlah), felemen kumaşı dokumakta iken her şeyin modernleşip makineleşmesi ile birlikte bugün bu tezgâhlar ortadan kalkmıştır. Köylere gidip de hayvan ağına, ambara ve tuvaletlere bakılınca bu tezgâhların bazı parçalarının bu binaların yapımında bir ağaç göreviyle kullanıldığını görmekteyiz. Her şeyin makineleşip modernleşmesine karşılık bugün ilimizde Babaeski İlçesi Alpullu Kasabasında, Pınarhisar İlçesi Poyralı Köyünde yöresel dokumalar

Yöremizde 20.y.y.ortalarına kadar

yapılmaktadır. Ayrıca 2000 yılına kadar Kofçaz İlçesi'nin Devletliağaç, Malkoçlar, Tatlıpınar köylerinde, Demirköy İlçesi'nin Armutveren, İncesirt köylerinde çul, çultar, çimdik denen dokumalar az da olsa yapılmakta iken bugün (2010 yılı) bu dokumaların yapımı da bitmiştir.. Çimdik ve çultar yere serilip üzerinde oturmak amacıyla, çul ise hayvanlarının üstüne örtmek amacıyla dokunmakta ve kullanılmaktadır.

Özellikle İlimiz Kofçaz İlçesi'nin ve Demirköy İlçesi'nin köylerinde koyun yapağından, keçi kılından pantolon ve ceket ile adına "kebe" denilen

çoban paltosu yapımında kullanılan şayak dokumalar oldukça yaygın olarak yapılmakta iken, fabrika ürünü kumaşların çıkmasıyla bu şayak üretimi de son bulmuştur. İlimizdeki bu şayak dokumaları, 20 Aralık 1930 tarihinde ilimize gelen Mustafa Kemal ATATÜRK çok beğenmiş ve bu dokumalar hakkında bilgi alarak yaygınlaşmasını istemiştir.

Yakın tarihe kadar (2000’li yılların başı) ilimizde, Merkez İlçe’ye bağlı Kavaklı Beldesi’nde, Demirköy İlçesi Armutveren Köyü’nde tüccarların siparişi üzerine genç kızlarımız el tezgâhlarında halı dokumakta iken bu gün bunlar da ortadan kalkmıştır. Parça başı yapılan bu dokumalardan köyün genç kızları kendi çeyizlikleri için az da olsa para kazanmaktaydılar.

Ülkemiz genelinde kaybolmaya yüz tutan el sanatlarımızı yaşatmak, tanıtmak, tahribini ve yok olmasını önlemek, bu sanatları aslına uygun olarak öğretip eğitilmiş elemanlar ve ustalar yetiştirerek

gelecek nesillere aktarılmasını sağlamak amacıyla planlanan yaygın kültürel eğitim kursları kapsamında, 2007 yılında Kırklareli İli, Pınarhisar İlçesi Poyralı Köyünde “Poyralı Köyü Dokumaları” ismi altında bir kurs açılmıştır. Poyralı Köyünde eğitim-öğretime kapalı ilkokul binasında başlatılan bu kurs, 250 saat boyunca devam etmiş, dokumacılığı ninesinden öğrenen 1946 Poyralı Köyü doğumlu Resmiye GÖKERBÜYÜK öğreticiliğinde 21 bayan kursiyer yetiştirilmiştir. Bu kurs süresince heybe, yolluk, seccade, yastık başı gibi dokumaların dokunması öğretilmiş ve öğrenilmiştir. Kursta kullanılan tezgâhların bir kısmı kursiyerlerin evlerinde bulunan dede ve ninelerinden kalma ahşap tezgâhlar, 10 adedi de köyde faaliyette bulunan bir marangozun eski tezgâhları bire bir örnek olarak yaptığı tezgâhlardır.

Poyralı Köyü dokuma çalışmalarında kullanılan çözgüyü oluşturan pamuk ipliği ile atkı ve desenleri oluşturan iplik de Pınarhisar İlçe merkezinde bulunun bir yüncü esnafından para ile satın alınmıştır. Bu kursta yetişen kursiyerler Poyralı Köyü’ndeki evlerinde dokuma yapmaya devam etmekte, dokuduklarını meraklılarına satmaktadırlar.

Açılan bu kurs sonucunda dokumayı öğrenip de dokuma yapmaya başlayan kadınlara özenen Poyralı Köyünün diğer kadınları da, bizden bir kurs daha açılmasını talep etmeleri üzerine 2010 yılında bir kurs daha açılmıştır. Bu kursun da eğiticiliğini Resmiye GÖKERBÜYÜK yapmakta olup, kursta toplam 15 kursiyer dokumayı öğrenmektedir.

Poyralı Köyü'nde dokuma işini yalnızca kadınlar ve genç kızlar evlerinde bulunan tezgâhlarda yaparlar. Günlük ev ve tarla işlerinden arta kalan zamanlarında kış aylarında evin bir köşesine, yazları ise bahçenin bir köşesine kurdukları tezgâhlarda hem boş zamanlarını değerlendirmek, hem de maddi bir kazanç elde etmek amacıyla dokuma yapılır.

Poyralı Köyü dokumalarında eriş denilen çözgü ipi siyahtır. Atkı ve desen iplerinde beyaz, kırmızı, sarı, yeşil, mavi, krem, mor, siyah ve ana renklerin açık ve koyu tonları kullanılmaktadır. Çözgüde siyah rengin tercih edilmesi, üzerine pek çok rengin uyumlu olarak kullanılabilecek olmasıdır.

Yine ilimizde süpürge yapımı halen devam ederken, 1970'li yıllara kadar 30'a yakın atölyede çalışan çömlekçi ustalarımız bu gün (2012 yılı) 1 kişi kalmıştır.

YARARLANILAN ESERLER

- ALDEMİR, Şener ;Kırklareli Halk Eğitim Müdürlüğü, Müdür Yardımcısı
- ALP Dr.İlker ;Belge ve Fotoğraflarla BULGAR MEZALİMİ. Trakya Üniversitesi Yayınları:: 90/1, Ankara 1990.
- ELÇİN Prof.Dr.Şükrü ;Halk Edebiyatına Giriş. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: 365, Sevinç Matbaası, Eylül 1986 ANK.
- COŞKUN ELÇİ, Armağan: Muzaffer SARISÖZEN (Hayatı, Eserleri ve Çalışmaları) Kültür Bakanlığı Yayınları:1962.ANK.1997.
- KALAFAT, Dr.Yaşar ; Kuzey Azerbaycan-Doğu Anadolu ve Kuzey Irak'ta ESKİ TÜRK DİNİ İZLERİ-Dini Folklorik Tabakalaşma Kültür Bakanlığı Yayınları: 1954.ANK.1998
- Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Folklor Arşivi
- ÖRNEK, Sedat Veyis ; "Türk Halkbilimi". Kültür Bakanlığı Yayınları:1629, II Baskı, Özkan Matbaacılık Ltd. Şti. ANK.2000.
- TURHAN, Salih ; Anadolu Halk Türküleri ve Ezgileri. Kültür Bakanlığı Yayınları:1428.Özkan Matbaacılık ANK.1999.
- YESİM, Ülbiye ; Karahalil (KIRKLARELİ) Folklorundan Örnekler. Yayınlanmamış Lisans Tezi.Atatürk Ün.Kazım Karabekir Eğitim Fak.Türk Dili ve Ed. Böl. ERZ:1984.
- Yurt Ansiklopedisi ;Kırklareli Maddesi
- 1967 Kırklareli İl Yıllığı
- 1973 Kırklareli İl Yıllığı